

IV

(Paziņojumi)

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

EIROPADOME

STOKHOLMAS PROGRAMMA – ATVĒRTA UN DROŠA EIROPA TĀS PILSOŅU UN VIŅU
AIZSARDZĪBAS LABĀ

(2010/C 115/01)

SATURS

	Lpp.
1. VEIDOJOT PILSOŅU EIROPU BRĪVĪBAS, DROŠĪBAS UN TIESISKUMA TELPĀ	4
1.1. Politiskās prioritātes	4
1.2. Instrumenti 8	5
1.2.1. Savstarpēja uzticēšanās	5
1.2.2. Īstenošana	5
1.2.3. Tiesību akti	5
1.2.4. Lielāka saskaņotība	6
1.2.5. Izvērtējums	6
1.2.6. Apmācība	6
1.2.7. Saziņa	7
1.2.8. Dialogs ar pilsonisko sabiedrību	7
1.2.9. Finansējums	7
1.2.10. Rīcības plāns	7
1.2.11. Stokholmas programmas pārskatīšana	7
2. PILSOŅU TIESĪBU VEICINĀŠANA – TIESĪBU EIROPA	8
2.1. Uz pamattiesībām balstīta Eiropa	8
2.2. Brīvas pārvietošanās tiesību pilnīga izmantošana	8
2.3. Dzīvot kopā telpā, kurā tiek cienīta daudzveidība un aizstāvētas visneaizsargātākās personas	9
2.3.1. Rasisms un ksenofobija	9
2.3.2. Bērnu tiesības	9
2.3.3. Neaizsargātas grupas	9

2.3.4.	Noziedzības, tostarp terorisma, upuri	10
2.4.	Personas tiesības kriminālprocesā	10
2.5.	Pilsoņu tiesību aizsardzība informācijas sabiedrībā	10
2.6.	Piedalīšanās Savienības demokrātiskajā dzīvē	11
2.7.	Tiesības uz aizsardzību valstīs, kas nav dalībvalstis	11
3.	PILSONU DZĪVES ATVIEGLOŠANA: TIESĪBU UN TIESISKUMA EIROPA	11
3.1.	Savstarpējas atzišanas īstenošanas veicināšana	12
3.1.1.	Krimināltiesības	12
3.1.2.	Civiltiesības	13
3.2.	Savstarpējas uzticēšanās stiprināšana	13
3.2.1.	Apmācības	13
3.2.2.	Kontaktu tīklu veidošana	14
3.2.3.	Izvērtēšana	14
3.2.4.	Instrumentu uzlabošana	14
3.2.5.	Aizturēšana	14
3.2.6.	Aizturēšana	14
3.3.	Kopēju pamata minimuma noteikumu izstrāde	14
3.3.1.	Krimināltiesības	15
3.3.2.	Civiltiesības	15
3.4.	Eiropas tiesiskās telpas devums pilsoņiem	15
3.4.1.	Labāka tiesu iestāžu pieejamība	15
3.4.2.	Atbalsts saimnieciskai darbībai	16
3.5.	Palielināt Savienības starptautisko klātbūtni juridiskajā jomā	17
3.5.1.	Civiltiesības	17
3.5.2.	Krimināltiesības	17
4.	EIROPA, KAS AIZSARGĀ	17
4.1.	Iekšējās drošības stratēģija	17
4.2.	Darba līdzekļu uzlabošana	18
4.2.1.	Kopējas kultūras veidošana	18
4.2.2.	Informācijas plūsmas pārvaldība	18
4.2.3.	Nepieciešamo tehnoloģijas līdzekļu mobilizēšana	19
4.3.	Efektīva politika	20
4.3.1.	Efektīvāka Eiropas tiesībaizsardzības sadarbība	20
4.3.2.	Efektīvāka noziedzības novēršana	20
4.3.3.	Statistika	21

4.4.	Aizsardzība pret smagiem noziegumiem un organizēto noziedzību	21
4.4.1.	Smagu noziegumu un organizētās noziedzības apkarošana	21
4.4.2.	Cilvēku tirdzniecība	21
4.4.3.	Bērnu seksuāla izmantošana un bērnu pornogrāfija	22
4.4.4.	Datortnoziedzumi	22
4.4.5.	Ekonomiskā noziedzība un korupcija	23
4.4.6.	Narkotikas	24
4.5.	Terorisms	24
4.6.	Vispusīga un efektīva Savienības katastrofu pārvarēšana: stiprinot Savienības spējas pārvarēt visu veidu katastrofas, sagatavoties tām un reaģēt uz tām	25
5.	PIEKĻUVE EIROPAI GLOBALIZĒTĀ PASAULĒ	26
5.1.	Ārējo robežu integrēta pārvaldība	26
5.2.	Vīzu politika	27
6.	ATBILDĪGA, SOLIDĀRA UN PARTNERĪBĀS IESAISTĪTA EIROPA MIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA JOMĀ	27
6.1.	Dinamiska un vispusīga migrācijas politika	28
6.1.1.	Vispārējās pieejas migrācijai konsolidācija, attīstība un īstenošana	28
6.1.2.	Migrācija un attīstība	29
6.1.3.	Saskaņota politika, ievērojot valstu darba tirgu vajadzības	29
6.1.4.	Aktīva migrantu un viņu tiesību politika	30
6.1.5.	Integrācija	30
6.1.6.	Efektīva nelegālās imigrācijas apkarošanas politika	30
6.1.7.	Nepavadīti nepilngadīgie	31
6.2.	Kopēja aizsardzības un solidaritātes telpa patvēruma jomā	32
6.2.1.	Kopēja aizsardzības telpa	32
6.2.2.	Atbildības sadale un solidaritāte starp dalībvalstīm	32
6.2.3.	Patvēruma jautājumu ārējie aspekti	33
7.	EIROPA GLOBALIZĒTĀ PASAULĒ – BRĪVĪBAS, DROŠĪBAS UN TIESISKUMA ĀRĒJĀ DIMENSIJA	33
7.1.	Stiprāka ārējā dimensija	33
7.2.	Cilvēktiesības	34
7.3.	Pastāvošo tematisko prioritāšu sasniegšana ar jauniem instrumentiem	34
7.4.	Nolīgumi ar trešām valstīm	35
7.5.	Ģeogrāfiskās prioritātes un starptautiskās organizācijas	35
7.6.	Starptautiskas organizācijas un Eiropas un starptautisku standartu sekmēšana	37
	AKRONĪMU SARAKSTS	38

1. VEIDOJOT PILSONU EIROPU BRĪVĪBAS, DROŠĪBAS UN TIESISKUMA TĒLPĀ

Reaģējot uz Savienībā apvienoto valstu iedzīvotāju būtiskām bažām, Eiropadome atkārtoti apstiprina, ka tās prioritāte ir brīvības, drošības un tiesiskuma telpas attīstība.

Pamatojoties uz Tamperes un Hāgas programmās gūtajiem panākumiem, pašreiz šajā jomā jau ir panākts ievērojams progress. Šengenas zonā ir atcelta iekšējā robežkontrole, un Savienības ārējās robežas tagad tiek pārvaldītas saskaņotāk. Veidojot vispārējo pieeju migrācijai, Savienības migrācijas politikas ārējais aspekts ir orientēts uz dialogu un partnerību ar trešām valstīm, pamatojoties uz savstarpējām interesēm. Ir veikti vērā ņemami pasākumi, lai izveidotu Eiropas patvēruma sistēmu. Eiropas aģentūras, piemēram, Eiropols, *Eurojust*, Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra un *Frontex*, ir spējīgas pilnvērtīgi darboties savās attiecīgās darbības jomās. Sadarbība civilietās atvieglo pilsoņu ikdienas dzīvi, un sadarbība tiesībsardzības jomā nodrošina paaugstinātu drošību.

Neskatoties uz šiem un citiem svarīgiem panākumiem brīvības, drošības un tiesiskuma telpā, Eiropa joprojām saskaras ar problēmām. Šīs problēmas ir jārisina vispusīgi. Tādēļ ir vajadzīgi turpmāki centieni, lai uzlabotu politikas jomu saskaņotību. Turklāt būtu jāpastiprina sadarbība ar partnervalstīm.

Tādēļ ir pienācis laiks izveidot jaunu plānu, kas ļautu Savienībai un tās dalībvalstīm izvērst gūtos panākumus un risināt nākotnes problēmas. Šim nolūkam Eiropadome laikposmam no 2010. gada līdz 2014. gadam ir pieņēmusi šo jauno daudzgadu programmu, kuru dēvēs par "Stokholmas programmu".

Eiropadome pauž gandarījumu par lielāko nozīmi, ko pēc Lisabonas līguma⁽¹⁾ stāšanās spēkā iegūs Eiropas Parlaments un valstu parlamenti. Saskaņā ar LES 11. pantu pilsoņiem un apvienībām, kas tos pārstāv, būs lielākas iespējas paust savus viedokļus visās Savienības darbības jomās un ar tiem publiski apmaiņties. Tas stiprinās Savienības atklāto un demokrātisko būtību tās iedzīvotāju labā.

Līgums gan Savienības iestādēm, gan dalībvalstīm palīdz centienos sasniegt šajā programmā izklāstītos mērķus. Ir apstiprināta Komisijas nozīme, izstrādājot ierosmes, kā arī tiesības vismaz septiņu dalībvalstu grupai iesniegt tiesību aktu priekšlikumus. Likumdošanas process ir uzlabots, vairumā jomu izmantojot koplēmuma procedūru, tādējādi nodrošinot Eiropas Parlamenta pilnīgu iesaisti. Palielināsies valstu parlamentu nozīme likumdošanas procesā. Stiprinot arī Tiesas nozīmi, Līgums

⁽¹⁾ Tāds ir šā līguma vispārīgais nosaukums. Faktiski Lisabonas līgumā ir iekļauti divi līgumi – Līgums par Eiropas Savienību (LES) un Līgums par Eiropas Savienības darbību (LESD). Labākai lasāmībai programmā reizēm tiks lietots nosaukums "Lisabonas līgums" vai "Līgums".

uzlabos Eiropas spēju pilnīgi īstenot politikas virzienus šajā jomā un nodrošināt interpretācijas konsekvenci.

Savienības iestādēm būtu jāizmanto visas Lisabonas līguma sniegtās iespējas, lai Savienības pilsoņu labā stiprinātu Eiropas brīvības, drošības un tiesiskuma telpu.

Šajā programmā ir noteiktas likumdošanas un operatīvās plānošanas stratēģiskās pamatnostādnes brīvības, drošības un tiesiskuma telpā saskaņā ar LESD 68. pantu.

1.1. Politiskās prioritātes

Eiropadome uzskata, ka nākamo gadu prioritāte būs koncentrēšanās uz pilsoņu interesēm un vajadzībām. Būs jārisina uzdevums – nodrošināt personas pamattiesību un pamatbrīvību ieviešanu un integritāti, vienlaikus garantējot drošību Eiropā. Ir ārkārtīgi svarīgi, lai tiesībsardzības pasākumi, no vienas puses, un individuālo tiesību aizsardzības pasākumi, tiesiskums un starptautiskas aizsardzības noteikumi, no otras puses, būtu virzīti uz saskaņotu mērķi un viens otru pastiprinātu.

Visās turpmākās darbībās būtu jākoncentrējas uz Savienības pilsoņiem un citām personām, par kurām Savienība ir atbildīga. Nākamajos gados Savienībai būtu jāpievēršas šādām galvenajām prioritātēm:

Veicināt pilsoniskumu un pamattiesības: Eiropas pilsonībai ir jāklūst par taustāmu realitāti. Brīvības, drošības un tiesiskuma telpai vispirms ir jābūt vienotai pamattiesību un pamatbrīvību aizsardzības telpai. Ir jāturpina Šengenas zonas paplašināšana. Respekts pret cilvēku un cilvēka cieņu, kā arī citu Eiropas Savienības Pamattiesību hartā un Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā minēto tiesību ieviešana ir svarīgākās vērtības. Tā, piemēram, minēto tiesību un brīvību, jo īpaši pilsoņu tiesību uz privāto dzīvi, izmantošana ir jāsaģlabā ārpus valsts robežām, jo īpaši aizsargājot personas datus. Ir jāņem vērā neaizsargātu personu īpašās vajadzības. Savienības pilsoņiem un citām personām ir jāspēj savas konkrētās tiesības pilnīgi izmantot Savienībā un, attiecīgos gadījumos, pat ārpus tās.

Tiesību un tiesiskuma Eiropa: Ir jāpadziļina Eiropas tiesiskuma telpas īstenošana, lai novērstu pašreizējo sadrumstalotību. Prioritāte būtu jāpiešķir mehānismiem, kas palielina tiesu iestāžu pieejamību, lai tādējādi cilvēki varētu izmantot savas tiesības visā Savienībā. Tāpat būtu jāuzlabo publiskā sektora speciālistu apmācība un sadarbība starp viņiem un būtu jāmobilizē resursi, lai likvidētu šķēršļus juridisko lēmumu atzīšanai citās dalībvalstīs.

Eiropa, kas aizsargā: Būtu jāizstrādā iekšējās drošības stratēģija, lai vēl vairāk uzlabotu drošību Savienībā un tādējādi aizsargātu Savienības pilsoņu dzīvību un drošību, kā arī lai vērstos pret organizēto noziedzību, terorismu un citiem draudiem. Lai panāktu lielāku drošību Eiropā, ar stratēģiju būtu jācenšas stiprināt sadarbību tiesībsardzības, robežu pārvaldības, civilās aizsardzības, katastrofu pārvarēšanas jomā, kā arī tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās. Turklāt Savienībai ir jābalsta savs darbs uz dalībvalstu savstarpēju solidaritāti un pilnīgi jāizmanto iespējas, ko sniedz LESD 222. pants.

Pieklūve Eiropai globalizētā pasaulē: Ir jāpanāk, lai uzņēmēju, tūristu, studentu, zinātnieku, darba ņēmēju, personu, kam vajadzīga starptautiska aizsardzība, un citu cilvēku ar pamatotu vēlēšanos iekļūt Savienības teritorijā pieklūve Eiropai būtu efektīvāka un lietderīgāka. Vienlaikus Savienībai un tās dalībvalstīm ir jāgarantē savu pilsoņu drošība. Šo mērķu labā būtu jāizstrādā integrēta robežu pārvaldības politika un vīzu politika.

Migrācijas un patvēruma jomā atbildīga un solidāra Eiropa, kas iesaistās partnerībā: Joprojām svarīgs Savienības politikas mērķis ir attīstīt uz nākotni vērstu un vispusīgu Savienības migrācijas politiku, kuras pamatā ir solidaritāte un atbildība. Ir iedarbīgi jāīsteno visi attiecīgie juridiskie instrumenti, un būtu pilnīgi jāizmanto attiecīgās aģentūras un biroji, kas darbojas šajā jomā. Labi pārvaldīta migrācija var sniegt ieguvumu visām iesaistītajām personām. Eiropas Imigrācijas un patvēruma pakts nodrošina skaidru pamatu turpmākai attīstībai šajā jomā. Eiropai būs vajadzīga elastīga politika, kas atsaucas uz dalībvalstu prioritātēm un vajadzībām un dod iespēju migrantiem pilnīgi izmantot savu potenciālu. Joprojām paliek spēkā mērķis 2012. gadā izveidot kopēju patvēruma sistēmu, un personām, kam vajadzīga starptautiska aizsardzība, jānodrošina pieklūve juridiski drošām un iedarbīgām patvēruma procedūrām. Turklāt, lai Savienībā saglabātu uzticamas un ilgtspējīgas imigrācijas un patvēruma sistēmas, ir jānovērš, jākontrolē un jāapkaro nelegāla imigrācija, jo Savienība izjūt arvien lielāku spriedzi, ko rada nelegāla migrācijas plūsmas, un jo īpaši dalībvalstis pie ES ārējām robežām, tostarp dienvidu robežām, kā minēts Eiropadomes 2009. gada oktobra sanāksmes secinājumos.

Eiropas nozīme globalizētā pasaulē – ārējā dimensija: Ārējās dimensijas svarīgums Savienības politikā saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu uzsvēr vajadzību šīs politikas jomas vairāk integrēt Savienības vispārējā politikā. Šī ārējā dimensija ir būtiska, lai risinātu galvenās problēmas, ar ko sastopamies, un lai dotu lielākas iespējas Savienības pilsoņiem strādāt un iesaistīties uzņēmējdarbībā ar valstīm visā pasaulē. Šī ārējā dimensija ir ļoti svarīga, lai sekmīgi īstenotu šīs programmas mērķus, un tā jo īpaši būtu jāņem vērā visos pārējos Savienības ārpolitikas aspektos, un tai ir jābūt pilnīgi saskaņotai ar tiem.

1.2. Instrumenti

Lai daudzgadu programmu varētu veiksmīgi īstenot, ir svarīgi šādi instrumenti.

1.2.1. Savstarpēja uzticēšanās

Savstarpēja uzticēšanās starp dažādu dalībvalstu iestādēm un dienestiem, un lēmumu pieņēmējiem ir pamats efektīvai sadarbībai šajā jomā. Tādēļ viens no galvenajiem uzdevumiem nākotnē būs nodrošināt uzticēšanos un rast jaunus veidus, kā palielināt paļāvību uz dažādām tiesību sistēmām dalībvalstīs un savstarpēju sapratni.

1.2.2. Īstenošana

Nākamajos gados lielāka uzmanība jāpievērš pastāvošo instrumentu pilnīgai un efektīvai īstenošanai, izpildei un novērtējumam. Tiesību aktu transponēšana būtu jānodrošina, kad vien vajadzīgs, pēc iespējas pilnīgāk izmantojot pastāvošus institucionālus instrumentus.

Turklāt laikam, kas izmantots, lai reaģētu uz pilsoņu un uzņēmumu vajadzībām, turpmāk ir jābūt īsākam. Savienībai būtu jācenšas apzināt pilsoņu un attiecīgu speciālistu vajadzības un pienācīgi reaģēt uz tām. Savienības rīcības izstrādē būtu jāiesaista dalībvalstu pieredze un jāapsver virkne pasākumu, arī risinājumi, kas nav tiesību akti, piemēram, kopējas rokasgrāmatas, paraugprakses apmaiņa (*inter alia*, pēc iespējas labāk izmantojot Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklus) un reģionāli projekti ar mērķi atsaukties uz šīm vajadzībām, jo īpaši, ja tie var nodrošināt drīzu atbildes reakciju.

1.2.3. Tiesību akti

Jaunas tiesību aktu ierosmes, ar ko nāk klajā Komisija vai dalībvalstis gadījumos, kad tas paredzēts Līgumā⁽¹⁾, parasti būtu jāiesniedz tikai pēc tam, kad ir pārbaudīts, vai ir ievērots proporcionalitātes princips un subsidiaritātes princips, un tikai tad, ja tie ir rūpīgi sagatavoti, iekļaujot sākotnējus ietekmes izvērtējumus, kā arī apzinot vajadzības un finansiālas sekas un izmantojot dalībvalstu pieredzi. Ir ļoti svarīgi novērtēt sekas, ko jaunas tiesību aktu ierosmes var atstāt uz četrām brīvībām, kas minētas Līgumā, un nodrošināt tādu ierosmju pilnīgu atbilstību iekšējā tirgus principiem.

Eiropadome uzskata, ka brīvības, drošības un tiesiskuma telpā ir veikts iespaidīgs tiesību aktu izstrādes darbs, tomēr tajā ir trūkumi, kas saistīti ar dublēšanos un zināmu saskaņotības trūkumu. Tajā pašā laikā varētu uzlabot tiesību aktu kvalitāti, tostarp dažos juridiskos aktos lietotos formulējumus.

⁽¹⁾ Vieglākas lasāmības labad programmā tikai Komisija ir minēta kā tā, kas var nākt klajā ar ierosmi. Tas nenoliedz iespēju, ka dalībvalstis var iesniegt ierosmes saskaņā ar LESD 76. pantu.

Piemērotos gadījumos būtu jāapsver iespēja veikt pieņemto instrumentu horizontālu pārskatīšanu, lai uzlabotu tiesību aktu konsekvenci un konsolidāciju. Īpaši svarīga ir juridiska saskaņotība un vienkārša piekļuve. Visā lēmumu pieņemšanas procesā būtu jānostiprina labāka regulējuma un labāka likumdošanas procesa principi. Būtu pilnīgi jāpiemēro Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas Iestāžu nolīgums par labāku likumdošanas procesu⁽¹⁾. Visām Savienības iestādēm visos starpiestāžu procedūras posmos būtu jācenšas izstrādāt Savienības tiesību aktus skaidrā un saprotamā valodā.

1.2.4. Lielāka saskaņotība

Eiropadome aicina Padomi un Komisiju uzlabot iekšējo koordināciju, lai panāktu lielāku saskaņotību starp brīvības, drošības un tiesiskuma telpas darbības ārējiem un iekšējiem aspektiem. Tā pati nepieciešamība pēc saskaņotības un labākas koordinācijas attiecas uz Savienības aģentūrām (Eiropols, Eurojust, Frontex, Eiropas Policijas akadēmija (*European Police College – CEPOL*), Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centrs (*European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction – EMCDDA*), topošais Eiropas Patvēruma lietu atbalsta birojs (*European Asylum Support Office – EASO*) un Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra). Padomei būtu jāīsteno lielāka politiska pārraudzība attiecībā uz aģentūrām, piemēram, izstrādājot secinājumus par gada ziņojumiem. Saistībā ar dažām aģentūrām tiek piemēroti īpaši noteikumi par pārraudzību, ko veic Eiropas Parlaments.

1.2.5. Izvērtējums

Lisabonas līgumā ir paredzēts, ka pasākumus var veikt tā, lai dalībvalstis sadarībā ar Komisiju izdarītu objektīvu un neatkarīgu izvērtējumu par politikas īstenošanu brīvības, drošības un tiesiskuma telpā, jo īpaši lai veicinātu savstarpējas atzīšanas principa pilnīgu piemērošanu. Eiropas Parlaments un valstu parlamentu ir jāinformē par minēto izvērtējumu saturu un rezultātiem. Eiropadome uzskata – tādiem izvērtējuma mehānismiem būtu jānovērš dublēšanās un ilgtermiņā jāietver visas attiecīgās politikas jomas. Būtu jāpastāv arī efektīvai sistēmai ar turpmākiem pasākumiem, ko veic pēc minētajiem izvērtējumiem.

Ir jāizvērtē Savienības līmenī pieņemtu juridisko instrumentu efektivitāte. Izvērtējums ir vajadzīgs arī, lai apzinātu šķēršļus Eiropas tiesiskuma telpas pareizai darbībai. Tajā būtu jāpievēršas konkrētām problēmām, tādējādi palīdzot pilnīgi piemērot savstarpējas atzīšanas principu. Kā pirmā izvērtējumā politikas joma būtu jāizvēlas tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās. Tomēr būs jāizvērtē arī citas politikas jomas, piemēram tas, kā attiecīgos tiesību aktos ir ievērotas patvēruma procedūras. Vajadzības gadījumā vērtējuma procedūras būtu jāpielāgo attiecīgajai politikas jomai.

Eiropadome aicina Komisiju:

- iesniegt vienu vai vairākus priekšlikumus atbilstīgi LESD 70. pantam par to, kā izvērtēt Savienības politikas jomas, kas minētas LESD V sadaļā. Minētajā priekšlikumā (vai priekšlikumos) vajadzības gadījumā būtu jāiekļauj izvērtējuma mehānisms, kura pamatā ir labi iestrādāta salīdzinoša izvērtējuma sistēma. Izvērtējums būtu jāveic regulāri, tajā būtu jāietver iedarbīga turpmāku pasākumu sistēma, un tam būtu jāpalīdz labāk izprast valstu sistēmas, lai apzinātu paraugpraksi un sadarbības šķēršļus. Būtu jānodrošina iespēja izvērtējumā piedalīties attiecīgiem speciālistiem. Padomei principā būtu jāuzņemas izvērtējuma procesa vadība un jo īpaši tās turpmākajos pasākumos.

Būtu jānovērš dublēšanās ar citiem izvērtējuma mehānismiem, tomēr būtu jācenšas panākt sinerģijas un sadarbība, jo īpaši ar Eiropas Padomē veikto darbu. Savienībai būtu aktīvi jāiesaistās un jāsniedz ieguldījums Eiropas Padomes pārraudzības struktūru darbā.

1.2.6. Apmācība

Lai veicinātu īstenu Eiropas tiesu un tiesībsardzības iestāžu kultūru, ir svarīgi pastiprināt apmācību par jautājumiem attiecībā uz Savienību un padarīt to sistemātiski pieejamu visu to profesiju pārstāvjiem, kas iesaistīti ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpas īstenošanā. Starp šo profesiju pārstāvjiem būs tiesneši, prokurori, tiesas iestāžu personāls, policijas un muitas ierēdņi un robežsargi.

Būtu aizvien jācenšas sasniegt mērķi – piedāvāt visām iesaistītajām personām sistemātiskas Eiropas apmācību shēmas. Par Savienības un tās dalībvalstu mērķi būtu jāizvirza – panākt, lai līdz 2015. gadam ievērojams daudzums speciālistu būtu piedalījušies Eiropas apmācību shēmā vai apmaiņas programmā ar kādu citu dalībvalsti, kurš varētu būt daļa no jau ieviestām apmācību shēmām. Tālab jo īpaši būtu jāizmanto pastāvošās apmācību iestādes.

Šajā ziņā galvenā atbildība gulstas uz dalībvalstīm, tomēr Savienībai ir jācenšas sniegt atbalstu un finansiālu palīdzību to centieniem, kā arī jāspēj īstenot pašai savus mehānismus, ar ko papildina valstu darbības. Eiropadome uzskata, ka ES un starptautiskas sadarbības aspektiem vajadzētu iekļauties attiecīgās valsts izglītības programmās. Tiesnešu, prokuroru un tiesas iestāžu personāla apmācībās ir svarīgi saglabāt juridisku neatkarību, vienlaikus cenšoties pievērst uzmanību Eiropas dimensijai to speciālistu apmācībās, kuri bieži izmanto Eiropas instrumentus. CEPOL un Frontex būtu ievērojami jāiesaistās tiesībsardzības iestāžu un robežsargu apmācību rīkošanā, lai apmācībās nodrošinātu Eiropas dimensiju. Robežsargu un muitas

⁽¹⁾ OV C 321, 31.12.2003., 1. lpp.

ieredņu apmācība ir īpaši svarīga, lai veicinātu kopēju pieeju integrētai robežu pārvaldībai. Lai stiprinātu Eiropas apmācību shēmas, risinājumus varētu meklēt Eiropas līmenī. Turklāt ir jāizstrādā tālmācības (e-mācību) programmas un kopēji apmācību materiāli, lai speciālisti apgūtu Eiropas mehānismus.

Eiropadome aicina Komisiju:

- iesniegt priekšlikumu par rīcības plānu, ar ko Savienībā var regulāri būtiski uzlabot Eiropas apmācību shēmas un apmaiņas programmas. Plānā būtu jāiekļauj ierosinājumi, kā panākt, lai vienai trešdaļai no Eiropas policijas sadarbībā iesaistīto policijas darbinieku un pusei tiesnešu, prokuroru un tiesas iestāžu personāla, kuri piedalās Eiropas tiesu iestāžu sadarbībā, kā arī pusei no pārējiem minētās jomas speciālistiem, kuri iesaistīti Eiropas sadarbībā, piedāvātu piedalīties Eiropas apmācību shēmās,
- apsvērt, uz ko varētu attiecināt Eiropas apmācību shēmas definīciju, un aprakstīt rīcības plānā, kā shēmu varētu izstrādāt, lai tajā iekļautu Eiropas dimensiju,
- izveidot īpašas “Erasmus” veida apmaiņas programmas, kurās varētu iesaistīt valstis, kas nav ES dalībvalstis, un jo īpaši kandidātvalstis un valstis, ar kurām Savienībai ir noslēgti partnerības un sadarbības nolīgumi,
- nodrošināt, lai lēmumu par dalību kopīgos kursus, mācībās un apmaiņas programmās pieņemtu, pamatojoties uz uzdevumiem, un lai tas nebūtu atkarīgs no konkrētu jomu kritērijiem.

1.2.7. Saziņa

Panākumi brīvības, drošības un tiesiskuma telpā parasti ir ļoti svarīgi pilsoņiem, uzņēmumiem un speciālistiem. Tādēļ Eiropadome aicina visas Savienības iestādes, jo īpaši Komisiju, un tāpat arī dalībvalstis apsvērt to, kā labāk informēt pilsoņus un attiecīgus speciālistus par konkrētiem politikas rezultātiem, kas gūti brīvības, drošības un tiesiskuma telpā. Eiropadome lūdz Komisiju izstrādāt stratēģiju par to, kādā veidā vislabāk izskaidrot pilsoņiem, kā viņi var gūt labumu no jaunajiem instrumentiem un tiesiskā regulējuma, piemēram, izmantojot e-tiesiskumu un e-tiesiskuma portālu.

1.2.8. Dialogs ar pilsonisko sabiedrību

Eiropadome mudina Savienības iestādes atbilstīgi to kompetencei risināt atklātu, pārskatāmu un regulāru dialogu ar pārstāvju apvienībām un pilsonisko sabiedrību. Komisijai būtu jāievieš konkrēti mehānismi, piemēram, Eiropas Tiesiskuma forums, lai stiprinātu dialogu jomās, kurās tādi mehānismi ir lietderīgi.

1.2.9. Finansējums

Eiropadome uzsver, ka Stokholmas programma būtu jāfinansē, nepārsniedzot pašreizējās finanšu shēmas kategorijas un maksimālās vērtības. Daudzus programmā plānotos pasākumus un darbības var īstenot, efektīvāk izmantojot pastāvošus instrumentus un fondus.

Eiropadome norāda, ka pašreizējo finanšu plānu termiņš ir līdz 2013. gada beigām. Eiropadome uzsver, ka tā ir iecerējusi atspoguļot Stokholmas programmas mērķus. Šī programma tomēr neietekmē sarunas par nākamo finanšu plānu.

Eiropadome arī uzskata, ka procedūrām, lai pieteiktos uz finansēšanas programmām, vajadzētu būt pārskatāmām, elastīgām, saskaņotām un racionālām, vienlaikus ņemot vērā dalībvalstu pieredzi, un tās ir jāpadara pieejamākas pārvaldes iestādēm, stabiliem partneriem un speciālistiem, aktīvi izplatot skaidras pamatnostādnes, izmantojot partneru apzināšanas mehānismu un pareizu programmu izstrādi. Eiropadome lūdz Komisiju izskatīt, ar kādiem piemērotiem līdzekļiem šo mērķi var sasniegt.

Saistībā ar nākamajiem finanšu plāniem būtu jāizpēta, kā vislabāk izstrādāt finanšu instrumentus, lai nodrošinātu piemērotu atbalstu operatīviem projektiem, kas izstrādāti ārpus Savienības un ar ko uzlabo Savienības drošību, jo īpaši terorisma un organizētas noziedzības apkarošanas jomā. Būtu rūpīgi jāapsver tas, kā un ar kādiem līdzekļiem šajā jomā steidzamos gadījumos varētu paātrināt Savienības spējas reaģēt finanšu palīdzības veidā un kā varētu sniegt tehnisku palīdzību starptautisku konvenciju, piemēram, terorisma apkarošanas jomā, īstenošanai pasaules mērogā.

1.2.10. Rīcības plāns

Ņemot vērā Stokholmas programmu, Eiropadome aicina Komisiju ātri – 2010. gada pirmajos sešos mēnešos – iesniegt rīcības plānu, kas jāpieņem Padomei. Rīcības plānā Stokholmas programmas mērķi un prioritātes tiks pārvērsti konkrētās darbībās ar skaidru pieņemšanas un īstenošanas grafiku. Tajā būtu jāiekļauj priekšlikums grafikam, lai pārveidotu instrumentus ar jaunu juridisko pamatu.

1.2.11. Stokholmas programmas pārskatīšana

Eiropadome aicina Komisiju līdz 2012. gada jūnijam iesniegt starpposma pārskatu par Stokholmas programmas īstenošanu. Būtu pēc iespējas drīzāk jāpublicē triju prezidentvalstu programmas un Komisijas tiesību aktu izstrādes programmas, lai valstu parlamenti varētu laikus iepazīties ar priekšlikumiem.

2. PILSOŅU TIESĪBU VEICINĀŠANA – TIESĪBU EIROPA

2.1. Uz pamattiesībām balstīta Eiropa

Savienības pamatā ir kopējas vērtības un pamattiesību ievērošana. Pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā ir ļoti svarīgi, lai Savienība drīzumā pievienotos Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai. Tas pastiprinās Savienības, tostarp tās iestāžu, pienākumu nodrošināt, ka pamattiesības un pamatbrīvības tiek aktīvi veicinātas visās tās darbības jomās. Eiropas Savienības Tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra varēs turpināt pakāpeniski pilnveidoties, pastiprinot Eiropas vienotas pamattiesību un cilvēktiesību sistēmas izveidi, kuras pamatā būtu Eiropas Konvencija un Eiropas Savienības Pamattiesību hartā noteiktās tiesības un brīvības.

Eiropadome aicina:

- Komisiju steidzami iesniegt priekšlikumu par Savienības pievienošanu Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai,
- Savienības iestādes un dalībvalstis nodrošināt, lai ierosmes tiesību jomā visā tiesību aktu izstrādes procesā ir un paliek atbilstīgas pamattiesībām un pamatbrīvībām, veicinot to, ka stiprina un piemēro sistemātiskas un stingras pārraudzības metodes attiecībā uz atbilstību Eiropas Konvencijai un Pamattiesību hartā noteiktajām tiesībām un brīvībām.

Eiropadome aicina Savienības iestādes:

- pilnīgi izmantot Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras speciālās zināšanas un vajadzības gadījumā konsultēties ar šo aģentūru – saskaņā ar tās pilnvarām – par to, kā izstrādāt politiku un tiesību aktus, kas skar pamattiesības, un izmantot to, lai informētu pilsoņus par cilvēktiesību jautājumiem, kuri ietekmē viņu ikdienas dzīvi,
- turpināt Savienības centienus, lai panāktu, ka tiek atcelts nāvessods, novērsta spīdzināšana un cita necilvēcīga un pazemojoša rīcība,
- turpināt atbalstīt un sekmēt Savienības un dalībvalstu darbību, kas vērsta pret nesodāmību, un cīnīties pret genocīda noziegumiem, noziegumiem pret cilvēci un kara noziegumiem; šajā sakarībā veicināt sadarbību starp dalībvalstīm, trešām valstīm un starptautiskiem tribunāliem, jo īpaši ar Starptautisko Krimināltiesu (*International Criminal Court – ICC*), un attīstīt apmaiņu ar tiesu informāciju un ar paraugpraksi attiecībā uz minēto noziegumu kriminālvajāšanu, izmantojot Eiropas sakaru punktu tīklu attiecībā uz personām, kas atbildīgas par genocīdu, noziegumiem pret cilvēci un kara noziegumiem.

Savienība ir kopēju vērtību telpa, un šīs vērtības nav savietojamas ar genocīdu, noziegumiem pret cilvēci un kara noziegumiem, tostarp totalitāru režīmu izdarītiem noziegumiem. Katrai dalībvalstij ir pašai sava pieeja šim jautājumam, tomēr izlīguma labad atmiņām par šiem noziegumiem ir jābūt kā kolektīvai atmiņai, kopējai atmiņai, kura jādara zināma, ja iespējams, mums visiem. Savienībai ir jābūt kā vidutājai.

Eiropadome aicina Komisiju:

- izskatīt un 2010. gadā ziņot Padomei par to, vai ir nepieciešami papildu priekšlikumi attiecībā uz tādu genocīda noziegumu, noziegumu pret cilvēci un kara noziegumu publisku attaisnošanu, noliegšanu vai rupju banalizēšanu, kuri vērsti pret personu grupu, kas definēta, atsaucoties uz citiem kritērijiem, nevis rasi, ādas krāsu, ticību, izcelsmi vai valsts vai etnisko izcelsmi, piemēram, sociālo statusu vai politisko pārliecību.

2.2. Brīvas pārvietošanās tiesību pilnīga izmantošana

Pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesības brīvi pārvietoties Savienībā ir viens no pamatprincipiem, kas ir Savienības pamatā un Savienības pilsonības pamatā. Savienības pilsoņiem ir tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, balsstiesības un tiesības kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās un savas dzīvesvietas dalībvalsts pašvaldību vēlēšanās, saņemot citu dalībvalstu iestāžu diplomātisku un konsulāru aizsardzību utt. Kad pilsoņi izmanto savas tiesības, viņiem nodrošina tādu pašu attieksmi kā pret attiecīgās valsts valstspiederīgajiem saskaņā ar Savienības tiesību aktos paredzētiem nosacījumiem. Tādēļ attiecīgu Savienības tiesību aktu īstenošanai ir prioritāra nozīme.

Kā ir norādījis Eiropas Parlaments, Šengenas sadarbība, kas Savienības lielākajā daļā ir ļāvusi atcelt iekšējo robežkontroli, ir būtisks sasniegums brīvības, drošības un tiesiskuma telpā. Eiropadome atgādina savu atbalstu tam, lai Šengenas zona paplašinātos vēl vairāk. Eiropadome aicina Padomi, Eiropas Parlamentu un Komisiju veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai varētu atcelt robežkontroli pie to pārējo dalībvalstu iekšējām robežām, kuras ir pārdzīvojušas gatavību nekavējoties pievienoties Šengenas zonai, ja vien ir ievērotas visas prasības par Šengenas *acquis* piemērošanu.

Kad Savienības pilsoņi izmanto brīvas pārvietošanās tiesības, viņiem ir jāsaņem palīdzība administratīvās un juridiskās procedūrās. Šķēršļi, kas ierobežo minētās tiesības ikdienas dzīvē, būtu jānovērš – saskaņā ar Līgumu.

Eiropadome aicina Komisiju:

- pārraudzīt, kā minētie noteikumi tiek īstenoti un piemēroti, lai garantētu brīvas pārvietošanās tiesības.

Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu iespēja iegūt uzturēšanās tiesības saskaņā ar Savienības tiesībām ir priekšrocība, ko dod brīvas pārvietošanās tiesību īstenošana. Tomēr šo tiesību mērķis nav apiet imigrācijas noteikumus. Pārvietošanās brīvība ne tikai piešķir tiesības, bet arī uzliek saistības tiem, kuri šo brīvību izmanto; būtu jānovērš ļaunprātīga izmantošana un krāpniecība. Dalībvalstīm būtu jāturpina saglabāt un aizsargāt brīvas pārvietošanās tiesības, sadarbojoties vienai ar otru un ar Komisiju, lai noziedzīgas darbības apkarotu ar iedarīgiem un samērīgiem pasākumiem, pienācīgi ņemot vērā piemērojamos tiesību aktus.

Tādēļ Eiropadome arī aicina Komisiju:

- pārraudzīt šo noteikumu īstenošanu un piemērošanu, lai novērstu ļaunprātīgu izmantošanu un krāpniecību,
- izskatīt, kādi būtu vislabākie informācijas apmaiņas veidi, *inter alia*, attiecībā uz uzturēšanās atļaujām un dokumentāciju, un to, kā palīdzēt dalībvalstu iestādēm efektīvi apkarot šo pamattiesību ļaunprātīgu izmantošanu.

Paturot prātā šo mērķi, dalībvalstīm būtu arī cieši jāpārbauda, vai spēkā esošais *acquis* tiek pilnīgi un pareizi īstenots, un jācinās pret personu brīvas pārvietošanās tiesību iespējamu ļaunprātīgu izmantošanu un krāpniecību, kā arī jāapmainās ar informāciju un statistiku par tādu ļaunprātīgu izmantošanu un krāpniecību. Ja konstatē sistemātisku tieksmi uz brīvas pārvietošanās tiesību ļaunprātīgu izmantošanu un krāpniecību, dalībvalstīm par to būtu jāziņo Komisijai, kura ieteiks Padomei, kā šo problēmu varētu risināt ar visatbilstīgākajiem līdzekļiem.

2.3. Dzīvot kopā telpā, kurā tiek cienīta daudzveidība un aizstāvētas visneaizsargātākās personas

Tā kā daudzveidība ir Savienības bagātība, Savienībai un tās dalībvalstīm ir jārada droša vide, kurā pret atšķirībām izturas ar cieņu un visneaizsargātākās personas tiek aizstāvētas. Enerģiski jāturpina cīņa pret diskrimināciju, rasismu, antisemitismu, ksenofobiju un homofobiju.

2.3.1. Rasisms un ksenofobija

Eiropadome aicina Komisiju:

- Stokholmas programmas darbības laikā ziņot par to, kā līdz 2013. gada 28. novembrim ir transponēts Padomes Pamatlēmums 2008/913/TI (2008. gada 28. novembris) par krimināltiesību izmantošanu cīņā pret noteiktiem rasisma un ksenofobijas veidiem un izpausmēm, un, ja vajadzīgs, iesniegt priekšlikumus tā grozījumiem,

- pilnīgi izmantot spēkā esošos instrumentus, jo īpaši finansēšanas programmas, lai apkarotu rasismu un ksenofobiju.

Dalībvalstīm minētais pamatlēmums būtu jāīsteno pēc iespējas drīzāk un vēlākais līdz 2010. gada 28. novembrim.

2.3.2. Bērnu tiesības

Bērnu tiesības, t. i., bērnu vislabāko interešu princips – bērnu tiesības dzīvot, izdzīvot un attīstīties, nediskriminācija un ievērotas bērnu tiesības paust savus uzskatus un būt patiesi uzklautiem visos ar viņiem saistītos jautājumos atbilstīgi bērnu vecumam un brieduma pakāpei – kā tas pasludināts Eiropas Savienības Pamattiesību hartā un ANO Konvencijā par bērna tiesībām, attiecas uz visām Savienības politikas jomām. Tās ir sistemātiski un stratēģiski jāņem vērā, lai nodrošinātu integrētu pieeju. Komisijas 2006. gada Paziņojumā “Ceļā uz ES stratēģiju par bērna tiesībām” ir atspoguļoti būtiski apsvērumi šajā sakarā. Būtu jāizstrādā vērienīga Savienības stratēģija attiecībā uz bērna tiesībām.

Eiropadome aicina Komisiju:

- apzināt pasākumus, kuriem Savienība var dot pievienoto vērtību, lai aizsargātu un veicinātu bērnu tiesības. Bērniem īpaši neaizsargātās situācijās būtu jāsaņem īpaša uzmanība, it sevišķi bērniem, kuri cieš no seksuālas izmantošanas un vardarbības, kā arī bērniem, kuri ir cilvēku tirdzniecības upuri, un nepavadītiem nepilngadīgajiem saistībā ar Savienības migrācijas politiku.

Attiecībā uz bērnu nolaupīšanu, ko veic vecāki, papildus šajā jomā spēkā esošo juridisko instrumentu iedarbīgai īstenošanai būtu jāizskata iespēja izmantot starptautiska līmeņa mediāciju ģimenes jautājumu lietās, vienlaikus ņemot vērā labu praksi dalībvalstīs. Savienībai būtu jāturpina izstrādāt noziedzīgas bērnu nolaupīšanas brīdinājuma mehānismus, veicinot valstu iestāžu sadarbību un sistēmu savstarpēju izmantojamību.

2.3.3. Neaizsargātas grupas

Jebkāda diskriminācija joprojām ir nepieņemama. Savienībai un dalībvalstīm ir jāapvieno centieni, lai neaizsargātas iedzīvotāju grupas, jo īpaši romu kopiena, varētu pilnīgi iekļauties sabiedrībā, veicinot viņu iekļaušanu izglītības sistēmā un darba tirgū un mēģinot novērst vardarbību pret viņiem. Tādēļ dalībvalstīm būtu jānodrošina, lai spēkā esošie tiesību akti būtu pareizi piemēroti ar mērķi novērst iespējamu diskrimināciju. Lai to panāktu, Savienība piedāvās dalībvalstīm praktisku palīdzību un veicinās paraugpraksi. Īpaša nozīme šajā jautājumā būs pilsoniskajai sabiedrībai.

Neaizsargātākām grupām īpaši nelabvēlīgās situācijās, piemēram, sievietēm, kuras cieš no vardarbības vai dzimumorgānu sakropļošanas, vai personām, kas cietušas dalībvalstī, kuras valstspiederīgie vai pastāvīgie iedzīvotāji tās nav, ir vajadzīga lielāka aizsardzība, tostarp juridiskā aizsardzība. Atbilstīgs finansiāls atbalsts tiks sniegts, izmantojot pieejamās finansējuma programmas.

Vajadzība iesniegt papildu priekšlikumus attiecībā uz neaizsargātiem pieaugušiem būtu jāizvērtē, ņemot vērā pieredzi, kas gūta, piemērojot Hāgas 2000. gada Konvenciju par pieaugušo starptautisko aizsardzību, – dalībvalstīs, kuras ir Konvencijas puses vai kļūs par tām nākotnē. Dalībvalstis tiek mudinātas pievienoties minētajai konvencijai pēc iespējas drīz.

2.3.4. Noziedzības, tostarp terorisma, upuri

Neaizsargātākām personām vai personām, kas atrodas īpaši apdraudētās situācijās, piemēram, vairākkārt ir cietušas no tuvu personu vardarbības, vardarbības saistībā ar dzimumu vai cietušas cita veida noziegumos dalībvalstī, kuras valstspiederīgie vai pastāvīgie iedzīvotāji tās nav, ir vajadzīgs īpašs atbalsts un juridiska aizsardzība. Terorisma upuriem arī ir nepieciešama īpaša uzmanība, atbalsts un sabiedrības atzinība. Attiecībā uz cietušajiem ir vajadzīga integrēta un koordinēta pieeja saskaņā ar Padomes secinājumiem par stratēģiju, kā nodrošināt, lai tiktu ievērotas noziegumos cietušu personu tiesības, un kā uzlabot šīm personām sniegto atbalstu.

Eiropadome aicina Komisiju un dalībvalstis:

- izskatīt, kā uzlabot tiesību aktus un praktiskus atbalsta pasākumus, lai aizsargātu cietušos un uzlabotu pastāvošo instrumentu īstenošanu,
- piedāvāt cietušajiem labāku cita veida atbalstu, iespējams, izmantojot pašreizējos Eiropas tīklus, ar ko sniedz praktisku palīdzību, un sniegt attiecīgus priekšlikumus,
- izskatīt iespēju izveidot vienu vispusīgu juridisku instrumentu par cietušo aizsardzību, apvienojot Padomes Direktīvu 2004/80/EK (2004. gada 29. aprīlis) par kompensāciju noziegumos cietušajiem un Padomes Pamatlēmumu 2001/220/TI (2001. gada 15. marts) par cietušo statusu kriminālprocesā, pamatojoties uz abu minēto instrumentu izvērtējumu.

Būtu intensīvāk jāizmanto finansējuma programmas saskaņā ar to atbilstīgo tiesisko regulējumu.

2.4. Personas tiesības kriminālprocesā

Aizdomās turēto un apsūdzēto personu tiesību aizsardzība kriminālprocesā ir Savienības pamatvērtība, kas ir svarīga, lai

saglabātu dalībvalstu savstarpēju uzticēšanos un sabiedrības pašlūgumu uz Savienību. Tādēļ Eiropadome pauž gandarījumu par to, ka Padome ir pieņēmusi Ceļvedi aizdomās turēto vai apsūdzēto personu procesuālo tiesību stiprināšanai kriminālprocesā, jo šā ceļveža pilnīga īstenošana stiprinās personas tiesības kriminālprocesā. Turpmāk šis ceļvedis būs daļa no Stokholmas programmas.

Eiropadome aicina Komisiju:

- iesniegt ceļvedī paredzētos priekšlikumus, lai to drīzumā īstenotu, pamatojoties uz tajā dotajiem nosacījumiem,
- izskatīt vēl citus elementus attiecībā uz aizdomās turēto un apsūdzēto personu procesuālo tiesību minimumu un izvērtēt, vai labākas sadarbības veicināšanai šajā jomā jāizskata arī citi jautājumi, piemēram, nevainīguma prezumpcija.

2.5. Pilsoņu tiesību aizsardzība informācijas sabiedrībā

Vērtējot personas privāto dzīvi brīvības, drošības un tiesiskuma telpā, primārās ir tiesības uz brīvību. Pamattiesību hartā ir minētas tiesības uz privāto dzīvi un tiesības uz personas datu aizsardzību. Tādēļ Savienībai ir jārod risinājums problēmai, ko rada arvien lielākā personas datu apmaiņa un vajadzība nodrošināt privātās dzīves aizsardzību. Savienībai ir jānodrošina vispusīga stratēģija datu aizsardzībai Savienībā un savās attiecībās ar pārējām valstīm. Šajā sakarībā tai būtu jāveicina to principu piemērošana, kas ir izklāstīti attiecīgos Savienības instrumentos par datu aizsardzību un Eiropas Padomes 1981. gada Konvencijā par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisku apstrādi, kā arī jāveicina pievienošanās šai konvencijai. Savienībai ir arī jāparedz tādas situācijas un jānosaka to regulējums, kurās valsts iestāžu iejaukšanās, īstenojot šīs tiesības, ir pamatota, un arī jāpiemēro datu aizsardzības principi privātās dzīves jomā.

Savienībai ir jāpievēršas vajadzībai pēc lielākas personas datu apmaiņas, vienlaikus nodrošinot vislielāko privātās dzīves aizsardzības ievērošanu. Eiropadome ir pārliecināta, ka tehnoloģijas attīstība ne tikai rada jaunus pārbaudījumus personas datu aizsardzībai, bet arī sniedz jaunas iespējas labākai personas datu aizsardzībai.

Ir jānodrošina tādi pamatprincipi kā mērķa ierobežojums, proporcionalitāte, apstrādes likumība, ierobežots glabāšanas ilgums, drošība un konfidencialitāte, kā arī personas tiesību ievērošana, neatkarīgu valsts uzraudzības iestāžu veikta kontrole, piekļuve efektīvai tiesiskai aizstāvībai, un ir jāizveido vispusīga aizsardzības shēma. Šos jautājumus izskata arī saistībā ar ES iekšējās drošības informācijas pārvaldības stratēģiju, kas minēta 4. nodaļā.

Eiropadome aicina Komisiju:

- izvērtēt, kā darbojas dažādie datu aizsardzības instrumenti, un vajadzības gadījumā nākt klajā ar papildu iniciatīvām tiesību aktu veidā vai citādā veidā, lai turpinātu šo principu efektīvu piemērošanu,
- nākt klajā ar ieteikumu sarunām par nolīgumiem ar Amerikas Savienotajām Valstīm par datu aizsardzību un – vajadzības gadījumā – par datu apmaiņu tiesībaizsardzības vajadzībām, kuru pamatā būtu darbs, ko veic ES un ASV augsta līmeņa kontaktgrupa informācijas apmaiņas, privātuma un personas datu aizsardzības jomā,
- izskatīt tiesībaizsardzības mērķiem ar trešām valstīm noslēdzamu datu aizsardzības nolīgumu pamatelementus, kuros vajadzības gadījumā var iekļaut privāti glabātus datus, pamatojoties uz datu augsta līmeņa aizsardzību,
- uzlabot datu aizsardzības principu ievērošanu, izstrādājot piemērotas jaunas tehnoloģijas, balstoties uz lielāku sadarbību starp publisko un privāto sektoru, jo īpaši pētniecības jomā,
- izskatīt iespēju ieviest Eiropas līmeņa sertifikācijas sistēmu privāto dzīvi respektējošām tehnoloģijām, produktiem un pakalpojumiem,
- veikt informēšanas kampaņas, jo īpaši, lai palielinātu sabiedrības informētību.

Plašākā mērogā Savienībai ir jābūt dzinējspēkam, lai izstrādātu un popularizētu starptautiskus personas datu aizsardzības standartus, pamatojoties uz atbilstīgiem Savienības instrumentiem par datu aizsardzību un Eiropas Padomes 1981. gada Konvenciju par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisku apstrādi, un lai noslēgtu piemērotus divpusējus un daudzpusējus instrumentus.

2.6. Piedalīšanās Savienības demokrātiskajā dzīvē

Eiropadome atgādina, ka lēmumu pieņemšanas pārskatāmība, piekļuve dokumentiem un laba pārvaldība sekmē pilsoņu dalību Savienības demokrātiskajā dzīvē. Turklāt LES 11. pantā paredzētā Savienības pilsoņu iniciatīva izveidos jaunu pilsoniskās līdzdalības instrumentu. Minētais mehānisms būtu ātri jāīsteno.

Eiropadome aicina Komisiju:

- izskatīt, kā vislabāk var nodrošināt lēmumu pieņemšanas pārskatāmību, piekļuvi dokumentiem un labu tiesu pārvaldību, ņemot vērā jaunās iespējas, ko nodrošina Lisabonas līgums, un iesniegt šajā sakarā atbilstīgus priekšlikumus.

Saistībā ar 2014. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanām būtu rūpīgi jāapsver, kā pilsoņus mudināt piedalīties vēlēšanās. Kopš 1979. gada vēlēšanu aktivitāte ir mazinājusies par 20 %, savukārt Eiropas Parlamenta kā līdztiesīga likumdevēja pilnvaras ir būtiski pieaugušas. Būtu jāizpēta tādas iespējas kā, piemēram, atvieglot reģistrāciju vēlēšanu sarakstā.

Turklāt Eiropadome aicina Komisiju līdz 2012. gada decembrim:

- ziņot Eiropadomei par valstu praksi un tradīcijām saistībā ar Eiropas Parlamenta vēlēšanām un, pamatojoties uz minēto ziņojumu, ierosināt, kā panākt vienotu dienu Eiropas Parlamenta vēlēšanām. Ņemot vērā minēto ziņojumu, Eiropadome izskatīs, kā šo jautājumu var risināt.

2.7. Tiesības uz aizsardzību valstīs, kas nav dalībvalstis

Jebkuram Savienības pilsonim, kurš ceļo uz kādu trešo valsti, kurā viņa dalībvalsts nav pārstāvēta, vai kurš tādā valstī dzīvo, ir tiesības saņemt jebkuras citas dalībvalsts diplomātisko un konsulāro iestāžu aizsardzību ar tādiem pašiem nosacījumiem kā attiecīgās dalībvalsts pilsoņiem. Šis Līgumos noteiktās tiesības nav plaši popularizētas, un ir jāpieliek lielāki centieni, lai nodrošinātu to pilnīgu piemērošanu. Tāpat varētu veikt mērķtiecīgus informatīvus pasākumus saistībā ar šīm tiesībām.

Eiropadome aicina Komisiju:

- izskatīt piemērotus pasākumus, lai izveidotu vajadzīgo koordināciju un sadarbību konsulārās aizsardzības atvieglīšanai atbilstīgi LESD 23. pantam.

3. PILSOŅU DZĪVES ATVIEGĻOŠANA: TIESĪBU UN TIESISKUMA EIROPĀ

Eiropadome 1999. gadā Tamperes sanāksmē paziņoja, ka tiesu nolēmumu un spriedumu plašāka savstarpēja atzīšana un tiesību aktu vajadzīgā tuvināšana atvieglotu iestāžu sadarbību un individuālu tiesību juridisku aizsardzību un ka savstarpējas atzīšanas principam būtu jāklūst par stūrakmeni tiesu sadarbībai civillietās un krimināllietās. Tagad šis princips ir ietverts Līgumā.

2004. gadā pieņemtajā Hāgas programmā Eiropadome norādīja, ka, lai savstarpējās atzīšanas princips darbotos efektīvi, ir jāstiprina savstarpēja uzticēšanās, pakāpeniski veidojot Eiropas tiesu iestāžu kultūru, kas balstīta uz tiesību sistēmu daudzveidību un vienotību, piemērojot Eiropas tiesību aktus. Dalībvalstu tiesu sistēmām būtu jāspēj darboties kopā saskaņoti un efektīvi, ievērojot attiecīgu valstu juridiskās tradīcijas.

Savienībai būtu arī turpmāk jāuzlabo savstarpēja uzticēšanās dalībvalstu tiesību sistēmām, nosakot savstarpējas atzīšanas principam vajadzīgās obligātās tiesības un izveidojot obligātus noteikumus attiecībā uz noziedzīgu nodarījumu un sankciju definīciju, kā noteikts Līgumā. Eiropas tiesiskajai telpai, būtiski palielinot vispārējo informētību par tiesībām un veicinot tiesu iestāžu pieejamību, ir arī jādod pilsoņiem iespēja aizstāvēt savas tiesības jebkur Savienībā.

Šajā sakarā Eiropadome uzsver to, ka horizontālā līmenī ir svarīgs e-tiesiskums, kas neattiecas vienīgi uz konkrētām tiesību jomām. Tas būtu jāintegrē visās civiltiesību, krimināltiesību un administratīvo tiesību jomās, lai nodrošinātu labāku tiesu iestāžu pieejamību un lai pastiprinātu sadarbību starp administratīvām un tiesu iestādēm.

3.1. Savstarpējas atzīšanas īstenošanas veicināšana

Eiropadome ar gandarījumu atzīmē, ka ir gūti vēra ņemami panākumi, īstenojot abas programmas par savstarpēju atzīšanu, ko Padome pieņēmusi 2000. gadā, un uzsver, ka dalībvalstīm būtu jāveic visi vajadzīgie pasākumi, lai valsts līmenī transponētu noteikumus, par kuriem panākta vienošanās Eiropas līmenī. Šajā sakarībā Eiropadome uzsver, ka jāizvērtē šo pasākumu īstenošana un jāturpina darbs savstarpējas atzīšanas jomā.

3.1.1. Krimināltiesības

Ņemot vērā pārrobežu noziedzību, vairāk pūļu jāpieliek, lai tiesu iestāžu sadarbība kļūtu efektīvāka. Pieņemtajiem instrumentiem jābūt "lietotājam draudzīgākiem" un jābūt vērstiem uz tādu problēmu risināšanu, kas regulāri sastopamas pārrobežu sadarbībā, piemēram, uz jautājumiem par laika ierobežojumiem un uz noteikumiem par valodas lietojumu, vai proporcionalitātes principu. Lai uzlabotu sadarbību, pamatojoties uz savstarpēju atzīšanu, būtu jāatrisina arī daži principiāli jautājumi. Piemēram, iespējams, sarunās par instrumentiem ir vajadzīga horizontāla pieeja attiecībā uz dažām problēmām, kas atkarīgas. Materiālo un procesuālo tiesību aktu tuvināšanai vajadzības gadījumā būtu jāatvieglo savstarpēja atzīšana.

Savstarpēju atzīšanu varētu attiecināt uz visiem tiesas spriedumu un nolēmumu veidiem, kuri – atkarībā no tiesību sistēmas – var būt krimināllietās vai administratīvās lietās.

Apdraudētiem cietušajiem vai lieciniekiem var piedāvāt īpašus aizsardzības pasākumus, kam vajadzētu būt spēkā Savienībā.

Eiropadome uzskata, ka joprojām būtu jācenšas izveidot vispusīgu pierādījumu iegūšanas sistēmu lietās ar pārrobežu dimensiju, kuras pamatā ir savstarpēja atzīšana. Spēkā esošie instru-

menti šajā jomā veido sadrumstalotu režīmu. Ir vajadzīga jauna pieeja, kas balstītos uz savstarpējas atzīšanas principu, tomēr ņemtu vērā arī tradicionālās savstarpējas tiesiskās palīdzības sistēmas elastību. Šim jaunajam modelim varētu būt plašāka darbības joma, un tajā vajadzētu ietvert pēc iespējas vairāk pierādījumu veidu, ņemot vērā attiecīgos pasākumus.

Eiropadome aicina Komisiju:

- ierosināt vispusīgu sistēmu, ar kuru – pēc ietekmes novērtēšanas – aizstātu spēkā esošos instrumentus šajā jomā, tostarp Padomes Pamatlēmumu 2008/978/TI (2008. gada 18. decembris) par Eiropas pierādījumu iegūšanas rīkojumu nolūkā iegūt priekšmetus, dokumentus un datus, ko izmantot tiesvedībai krimināllietās, kurā pēc iespējas ietvertu visāda veida pierādījumus un kurā būtu noteikti izpildes termiņi un būtu pēc iespējas ierobežoti atteikuma pamatojumi,
- izpētīt, vai ir citi veidi, kā atvieglot pierādījumu pieņemamību šajā jomā,
- izpētīt, vai konkrētus izmeklēšanas pasākumus pieprasījuma iesniedzējas/sprieduma pieņēmējas dalībvalsts tiesībsardzības vai tiesu iestādes varētu īstenot, sazinoties un vienojoties ar izpildes valsts iestādēm atbilstīgi LESD 89. pantam, un attiecīgā gadījumā nākt klajā ar atbilstīgiem priekšlikumiem,
- izpētīt, vai vienas dalībvalsts iestādes varētu ātri iegūt informāciju no citas dalībvalsts privātām vai publiskām struktūrām, neizmantojot piespiedu metodes, vai ar otras dalībvalsts tiesu iestāžu starpniecību, un kā to varētu izdarīt,
- izskatīt Eiropas apcietināšanas ordera izvērtēšanas rezultātus un attiecīgā gadījumā nākt klajā ar priekšlikumiem, lai palielinātu izdošanas procesa efektivitāti un privātpersonu juridisko aizsardzību izdošanas procesā, pieņemot pakāpenisku pieeju citiem instrumentiem savstarpējas atzīšanas jomā,
- izstrādāt vispusīgu pētījumu par pastāvošiem tiesiskiem un administratīviem šķēršļiem par ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumiem piemērotu sodu un administratīvu nolēmumu pārrobežu izpildei un attiecīgā gadījumā nākt klajā ar jaunām ierosmēm tiesību aktu veidā vai citādā veidā, lai uzlabotu ceļu satiksmes drošību Savienībā.

Savienības mērķim vajadzētu būt informācijas sistemātiskai apmaiņai, un tās ilgtermiņa mērķim – tādu spriedumu savstarpējai atzīšanai, ar kuriem uzliek konkrēta veida tiesību atņemšanu.

Eiropadome aicina Komisiju:

- izskatīt tiesību atņemšanas pielietošanu dalībvalstīs un ierosināt Padomei pasākumu programmu, tostarp informācijas apmaiņu par konkrētiem tiesību atņemšanas veidiem, pieņemot ilgtermiņa, pakāpenisku pieeju, kurā prioritāti piešķir gadījumiem, kad tiesību atņemšana, visticamāk, ietekmēs personālo drošību vai darba dzīvi.

Tiesu iestāžu sadarbības jomā Eiropadome uzsver, ka dalībvalstīm un *Eurojust* rūpīgi jāīsteno Padomes Lēmums 2009/426/TI (2008. gada 16. decembris) par *Eurojust* stiprināšanu, kurš kopā ar Lisabonas līgumu sniedz iespējas *Eurojust* turpmākai attīstībai nākamajos gados, tostarp attiecībā uz izmeklēšanu sākšanu un kompetences konfliktu risināšanu. Pamatojoties uz minētā dokumenta īstenošanas izvērtējumu, varētu izskatīt jaunas iespējas saskaņā ar Līguma atbilstīgiem noteikumiem, tostarp piešķirt papildu pilnvaras *Eurojust* valsts locekļiem, stiprināt *Eurojust* kolēģijas pilnvaras vai izveidot Eiropas prokurora amatu.

3.1.2. Civiltiesības

Attiecībā uz civiltiesībām Eiropadome uzskata, ka laikposmā, uz ko attiecas Stokholmas programma, būtu jāturpina visu starptautiskās pasākumu (*exequatur*) atcelšanas process. Vienlaikus *exequatur* atcelšana jāpapildina ar vairākiem aizsardzības pasākumiem, kas var būt pasākumi attiecībā uz procesuāliem noteikumiem, kā arī uz kolīziju normām.

Savstarpējā atzīšana būtu jāattiecinā arī uz jomām, kuras vēl nav aptvertas, tomēr ir būtiskas ikdienas dzīvē, piemēram, mantojumi un testamenti, laulāto mantiskās attiecības, pāru nošķiršanas mantiskās sekas, ņemot vērā dalībvalstu tiesību sistēmas, tostarp sabiedrisko kārtību, un tradīcijas attiecīgajā jomā.

Eiropadome pauž uzskatu, ka vajadzības gadījumā arī būtu jāturpina Savienības līmenī saskaņot kolīziju normas atbilstīgās jomās, piemēram, laulības šķiršanas un pāru nošķiršanas jomā. Varētu ietvert arī uzņēmējdarbības tiesību, apdrošināšanas līgumu un galvojumu noteikšanas jomas.

Eiropadome īpaši uzsver arī to, cik svarīgi ir sākt konsolidēt instrumentus, kas līdz šim pieņemti tiesu iestāžu sadarbības jomā civillietās. Pirmkārt un galvenokārt būtu jāuzlabo Savie-

nības tiesību aktu konsekvence, saskaņojot spēkā esošos instrumentus. Tas būtu jā dara ar mērķi panākt instrumentu saskaņotību un vienkāršu lietošanu, tādējādi nodrošinot to efektīvāku un vienādāku piemērošanu.

Eiropadome aicina Komisiju:

- izvērtēt, kādi papildu aizsardzības pasākumi jāveic, atceļot *exequatur*, un kā tos varētu saskaņot,
- izvērtēt, vai ir pamatoti konsolidēt un vienkāršot spēkā esošos Savienības tiesību aktus, lai uzlabotu to konsekvenci,
- veikt turpmākus pasākumus pēc nesēnā pētījuma par iespējamām problēmām saistībā ar civiltāvokļa dokumentiem un piekļuvi šādu dokumentu reģistriem.

Ņemot vērā šādus konstatējumus, Komisija, ievērojot dalībvalstīs spēkā esošās dažādās tiesību sistēmas un tiesību tradīcijas, varētu iesniegt atbilstošus priekšlikumus. Īstermiņā varētu paredzēt tādas sistēmas izveidi, kas ļautu pilsoņiem viegli iegūt savu civiltāvokli apliecināto dokumentus. Ilgtermiņā varētu apsvērt, vai vismaz dažās jomās nebūtu piemērojama civiltāvokļa dokumentu seku savstarpēja atzīšana. Šajā konkrētajā jomā būtu jāņem vērā Starptautiskās Civiltāvokļa komisijas veiktais darbs.

3.2. Savstarpējas uzticēšanās stiprināšana

Viens no savstarpējas atzīšanas rezultātiem ir valsts līmenī pieņemtu spriedumu ietekme citās dalībvalstīs, jo īpaši attiecībā uz to tiesu sistēmu. Tādēļ, lai varētu pilnībā gūt labumu no šīm tendencēm, ir vajadzīgi pasākumi savstarpējās uzticēšanās stiprināšanai.

Savienībai vajadzētu atbalstīt dalībvalstu centienus uzlabot savu tiesu sistēmu efektivitāti, veicinot paraugprakses apmaiņu un novatorisku projektu izstrādi, kas attiecas uz tieslietu jomas modernizāciju.

3.2.1. Apmācības

Savstarpējas uzticības stiprināšanai būtiska ir tiesnešu (tostarp administratīvu tiesu tiesnešu), prokuroru un cita tiesu sistēmas personāla apmācība (skat. arī 1.2.6. nodaļu). Savienībai arī turpmāk būtu jāatbalsta un jāstiprina pasākumi apmācību palielināšanai atbilstīgi LESD 81. un 82. pantam.

3.2.2. Kontaktu tīklu veidošana

Eiropadome uzskata, ka kontakti starp dalībvalstu augstākajām amatpersonām tieslietu un iekšlietu jomā ir noderīgi un Savienībai tie būtu pēc iespējas jāveicina. Šādas jomas varētu būt – atkarībā no valstu struktūrām – policiju augstākie vadītāji vai prokurori, apmācību iestāžu vadītāji, cietumu pārvalžu vadītāji, muitas pārvalžu ģenerāldirektori. Attiecīgā gadījumā šie tīkli būtu jāinformē arī par leikšējās drošības jautājumu pastāvīgās komitejas (*Standing Committee on Internal Security – COSI*) darbu, vai tie būtu jāaicina piedalīties organizētās noziedzības draudu izvērtējuma un citu Savienības stratēģisku rīku izstrādē. Šādu tīklu sanāksmēm galvenokārt būtu jāizmanto jau pastāvošas struktūras, piemēram, Eiropols, *Eurojust* un *Frontex*, vai tiem būtu jāsanāk pēc prezidentvalsts kā uzņēmējas valsts ielūguma. Savienībai būtu arī turpmāk jāatbalsta arī citi šajā jomā strādājošo cilvēku kontaktu tīkli. Šādi tīkli ir, piemēram, Eiropas Tiesu iestāžu padomju tīkls un Eiropas Savienības Augstāko tiesu priekšsēdētāju tīkls.

3.2.3. Izvērtēšana

Savstarpējas atzīšanas pilnveidošanai tieslietu jomā, tāpat kā citās jomās, jānotiek vienlaikus uzlabojot izvērtēšanu – gan *ex ante*, gan *ex post* izvērtēšanu (skat. arī 1.2.5. nodaļu).

3.2.4. Instrumentu uzlabošana

Eiropadome aicina uzlabot tiesnešu, prokuroru un visu citu tieslietu jomas dalībnieku operatīvās spējas un viņiem paredzētos instrumentus. Tālab Eiropadome aicina aktīvāk iesaistīt *Eurojust* un Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklus civiltiesību un krimināltiesību jomā, lai uzlabotu Savienības tiesību efektīvu piemērošanu visu praktizējošo speciālistu vidū, kā arī viņu sadarbību. Būtu jāturpina uzlabot elektroniskos rīkus, kas līdz šim jau ir izveidoti, un būtu jānodrošina šā darba turpināšanai vajadzīgie resursi.

3.2.5. Īstenošana

Savienības prioritātei vajadzētu būt – īstenot jau pieņemtus lēmumus. Tas būtu jādara dažādos veidos – ciešāk atbalstīt Savienības tiesību aktu īstenošanu, labāk izmantojot finansēšanas instrumentus, palielināt tiesnešu un citu speciālistu apmācību un uzlabot izvērtēšanas mehānismus un praktiskus pasākumus.

Neskarot Komisijas un Eiropas Savienības Tiesas lomu, īstenošana pirmām kārtām ir dalībvalstu kompetencē, tomēr – tā kā savstarpējas atzīšanas instrumenti ir kopēji instrumenti – Savie-

nībai būtu labāk jāatbalsta to īstenošana, dodot iespējas dalīties pieredzē un paraugpraksē.

Eiropadome aicina Komisiju:

- nodrošināt dalīšanos informācijā, kopā ar civiltiesību un krimināltiesību jomas ekspertiem izstrādājot rokasgrāmatas vai valstu faktu lapas attiecībā uz savstarpējas atzīšanas instrumentu izmantošanu līdzīgi tam, kā jau tas darīts saistībā ar Eiropas apcietināšanas orderi. Vajadzētu būt mērķim līdz piecu gadu laikposma beigām izstrādāt rokasgrāmatu vai valsts faktu lapu par katru līdz šim pieņemtu instrumentu.

Eiropadome uzskata arī, ka būtu pilnībā jāizmanto visi modernie elektroniskas saziņas līdzekļi un ka pēc iespējas ātrāk tiesu iestāžu rīcībā vajadzētu nodot drošus elektroniskas saziņas līdzekļus, lai dotu iespēju droši apmainīties ar informāciju. Savienībai būtu arī jāuzsver videokonferenču izmantošana un jāsekmē tulkošanas rīku izstrāde, lai tos padarītu pēc iespējas precīzākus. Papildus šīm darbībām vajadzētu būt e-tiesiskuma rīcības plānam, un tās būtu jāiekļauj šā plāna īstenošanā. Būtu arī jāveic pasākumi sadarbības pastiprināšanai starp kompetentajām iestādēm (vienlaikus pilnībā ņemot vērā datu aizsardzības noteikumus), lai dokumentu izsniegšanas nolūkos noteiktu, kurā adresē ir personu pastāvīgā dzīvesvieta.

3.2.6. Aizturēšana

Eiropadome uzskata, ka būtu jāveic centieni savstarpējas uzticēšanās stiprināšanai un jāpadara efektīvāks savstarpējas atzīšanas princips aizturēšanas jomā. Būtu jāīsteno centieni paraugprakses apmaiņai un būtu jāatbalsta Eiropas Padomes apstiprināto Eiropas cietumu noteikumu īstenošana. Varētu pievērsties arī tādu jautājumu risināšanai kā, piemēram, alternatīvas ieslodzījumam, izmēģinājuma projekti aizturēšanas jomā un paraugprakse saistībā ar cietumu pārvaldību. Komisija tiek aicināta sīkāk izskatīt šo jautājumu, izmantojot Lisabonas līguma piedāvātās iespējas.

3.3. Kopēju pamata minimuma noteikumu izstrāde

Ja tas ir vajadzīgs, lai atvieglotu spriedumu un tiesu nolēmumu savstarpēju atzīšanu, kā arī policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, Savienība var pieņemt kopējus minimuma noteikumus. Eiropadome uzskata, ka tiesību akti zināmā mērā jātuvina, lai panāktu, ka tiesnešiem un prokuroriem ir vienota izpratne par tiesību jautājumiem, un lai tādējādi panāktu, ka savstarpējas atzīšanas princips tiek pareizi piemērots, ņemot vērā dalībvalstu atšķirīgās tiesību sistēmas un tiesību tradīcijas.

3.3.1. Krimināltiesības

Kriminālsodāmai rīcībai īpaši smagu noziegumu jomā, kuriem ir pārrobežu aspekts, kas saistīts ar šādu nodarījumu būtību vai sekām vai īpašu vajadzību tos apkarot kopīgi, būtu jāklūst par kopīgas apsūdzības priekšmetu, un tai būtu jānosaka kopējas noziedzīgo nodarījumu definīcijas. Tie ir īpaši smagi noziegumi, kā minēts LESD 83. panta 1. punktā. Kā prioritāriem jautājumiem būtu jāpievēršas terorismam, cilvēku tirdzniecībai, nelegālai narkotiku tirdzniecībai, sieviešu un bērnu seksuālai izmantošanai un bērnu pornogrāfijai, un datornoziegumiem.

Eiropadome aicina Komisiju:

- izskatīt, vai tuvināšanas līmenis ir pietiekams saistībā ar pieņemtajiem pamatlēmumiem, un ziņot par vajadzību noteikt kopējas definīcijas un sankcijas, kā arī izskatīt iespēju iesniegt jaunus tiesību aktu priekšlikumus, ja ir vajadzīga papildu tuvināšana.

Būtu papildus jāizpēta saistība starp noziedzīgu nodarījumu vai to definīcijas tuvināšanu un abpusējās sodāmības noteikumu savstarpējas atzīšanas kontekstā. Komisiju aicina izstrādāt ziņojumu Padomei par šo jautājumu. Viens no jautājumiem varētu būt, vai ir vajadzīgs un iespējams tuvināt tāda noziedzīga nodarījuma definīciju, kuram nepiemēro abpusējo sodāmību.

Krimināltiesību normas būtu jāievieš, ja tās uzskata par būtiskām interešu aizsardzībai, un parasti tās būtu jāizmanto tikai kā pēdējā iespēja.

Varētu noteikt arī obligātus noteikumus attiecībā uz noziedzīgu nodarījumu un sankciju definīciju, ja dalībvalstu tiesību un normatīvo aktu tuvināšana krimināltiesību jomā ir būtiska Savienības politikas efektīvai īstenošanai, uz kuru ir attiecināti saskaņošanas pasākumi.

Eiropadome uzsver, cik svarīgi ir tas, lai dažādos Savienības instrumentos krimināltiesību normas būtu saskaņotas, un aicina Padomi:

- veikt standarta krimināltiesību normu parauga sagatavošanas darbus, un Padomi un Komisiju kopā ar Eiropas Parlamentu arī turpmāk apsvērt, kā var uzlabot dažādos Savienības instrumentos noteikto krimināltiesību normu saskaņotību;

un Komisiju:

- izskatīt iespējas izmantot pastāvošās programmas, lai dalībvalstīs finansētu izmēģinājuma programmas, kas pārbauda iespējas izmantot ieslodzījuma alternatīvas.

3.3.2. Civiltiesības

Exequatur atcelšanu papildinās ar vairākiem aizsardzības pasākumiem, jo īpaši attiecībā uz aizmuguriski pieņemtiem spriedumiem, kas var būt pasākumi attiecībā uz procesuāliem noteikumiem, kā arī uz kolīziju normām (piemēram, tiesības tikt uzklausītam, dokumentu izsniegšana, atzinumu sniegšanai vajadzīgais laiks u. c.). Galvenais politikas mērķis civilprocesuālo noteikumu jomā ir panākt, lai dalībvalstu robežas nebūtu šķērslis civillietu izlemšanai vai tiesvedības sākšanai, vai civillietās pieņemto nolēmumu izpildei. Ar Eiropadomes Tamperes sanāksmes secinājumiem un Hāgas programmu brīvības, drošības un tiesiskuma stiprināšanai Eiropas Savienībā ir sperti nozīmīgi soļi šā mērķa sasniegšanai. Tomēr Eiropadome atzīmē, ka Savienības instrumentu efektivitāte šajā jomā vēl ir jāuzlabo.

Eiropadome aicina Komisiju:

- vispirms iesniegt ziņojumu par pašreizējā Savienības civilprocesuālo tiesību regulējuma pārrobežu darbību un, pamatojoties uz minēto ziņojumu, nākt klajā ar priekšlikumu, lai uzlabotu spēkā esošo Savienības tiesību aktu konsekvenci,
- izvērtēt – tostarp pašlaik spēkā esošo regulu turpmākas pārskatīšanas procesā – vajadzību noteikt kopējus minimuma standartus vai standarta civilprocesuālos noteikumus spriedumu un nolēmumu pārrobežu izpildei tādos jautājumos kā, piemēram, dokumentu izsniegšana, pierādījumu iegūšana, pārskatīšanas procedūras un izpilde, minimuma standartu noteikšanu attiecībā uz vecāku atbildības sakarā pieņemtu nolēmumu atzīšanu un, attiecīgā gadījumā, iesniegt priekšlikumiem šajos jautājumos,
- vajadzības gadījumā turpināt darbu pie kopējām kolīziju normām.

3.4. Eiropas tiesiskās telpas devums pilsoņiem

3.4.1. Labāka tiesu iestāžu pieejamība

Tiesu iestāžu pieejamība Eiropas tiesiskajā telpā jāvienkāršo, jo īpaši pārrobežu tiesvedībā. Vienlaikus jāturpina centieni uzlabot alternatīvas domstarpību risināšanas metodes, jo īpaši patērētāju tiesību jomā. Ir jāpalīdz cilvēkiem pārvarēt valodu barjeras, kas traucē viņu piekļuvi tiesu iestādēm.

Eiropadome uzskata, ka e-tiesiskums sniedz lielisku iespēju nodrošināt tiesu iestāžu labāku pieejamību. Eiropas e-tiesiskuma daudzgadu rīcības plānā, ko Padome pieņēma 2008. gada novembra beigās, izklāstīta sistēma, kā īstenot Eiropas e-tiesiskuma darbības līdz 2013. gada beigām. Eiropas e-tiesiskuma portāls būs līdzeklis, lai labāk informētu cilvēkus par viņu tiesībām un lai viņiem dotu pieeju plašai informācijai par dažādām tiesu sistēmām un to pakalpojumiem. Vairāk būtu jāizmanto videokonferences, lai, piemēram, cietušajām personām nebūtu jāveic nelietderīga pārvietošanās un nebūtu jāpiedzīvo tiesvedības radītais stress. Saskaņā ar datu aizsardzības noteikumiem daži valstu reģistri tiks pakāpeniski savstarpēji saslēgti (piemēram, maksātnešpējas, tulkotāju un testamentu reģistri). Portālā var daļēji integrēt arī dažas jau pastāvošas datubāzes (piemēram, Eiropas Uzņēmumu reģistru un Eiropas Zemes informācijas dienestu). Dažas Eiropas un valsts pārrobežu procedūras (piemēram, Eiropas maksājuma rīkojums, Eiropas procedūra maza apmēra prasībām vai mediācija) vidējā termiņā varētu notikt tiešsaistē. E-tiesiskuma projektā būtu jāpopularizē arī elektroniska paraksta lietošana.

Eiropadome aicina Padomi, Komisiju un dalībvalstis:

- radīt efektīvus apstākļus, lai puses tiesvedībā varētu ar tiesu sazināties elektroniski. Tālāk e-tiesiskuma portālā būtu jādara pieejamas dinamiskas veidlapas attiecībā uz dažām Eiropas procedūrām, piemēram, Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru un Eiropas procedūru maza apmēra prasībām. Šajā posmā e-tiesiskuma piemērošanas jomā noteikti būtu jāuzlabo elektroniska saziņa starp tiesu iestādēm.

Eiropadome arī mudina Savienības iestādes un dalībvalstis:

- pielikt pūles e-tiesiskuma rīcības plāna pilnīgai īstenošanai. Šajā sakarā Komisiju aicina iesniegt priekšlikumus saistībā ar finanšu plāniem, lai atbilstīgi finansētu e-tiesiskuma projektus un jo īpaši horizontālus liela mēroga IT projektus.

Dažas formalitātes, kas saistītas ar dokumentu legalizāciju, arī ir šķērslis vai pārmērīgs slogs. Ņemot vērā iespējas, ko rada jaunu tehnoloģiju, tostarp elektroniska paraksta, izmantošana, Savienībai būtu jāapsver iespēja atcelt visas dokumentu legalizācijas formalitātes starp dalībvalstīm. Vajadzības gadījumā ilgtermiņā būtu jāparedz Eiropas autentisku aktu izveide.

Eiropadome aicina Komisiju:

- izskatīt iespēju iztikt bez formalitātēm, starp dalībvalstīm legalizējot dokumentus, un iesniegt priekšlikumu šajā sakarā.

3.4.2. Atbalsts saimnieciskai darbībai

Eiropas tiesiskuma telpai būtu jāatbalsta saimnieciska darbība vienotā tirgū.

Eiropadome aicina Komisiju:

- izvērtēt, vai vajag un vai ir iespējams Savienības līmenī paredzēt konkrētus pagaidu, tostarp aizsardzības pasākumus, lai novērstu, piemēram, aktīvu pazušanu pirms prasījuma izpildes,
- pamatojoties uz 2006. un 2008. gada Zaļajām grāmatām, ierosināt atbilstīgus priekšlikumus, lai uzlabotu tādu spriedumu izpildes efektivitāti, kas Savienībā pieņemti attiecībā uz banku kontiem un parādnieku aktīviem.

Nosakot šāda veida pasākumus, būtu jāņem vērā to ietekme uz tiesībām uz privātumu un tiesībām uz iedzīvotāju personas datu aizsardzību.

Eiropadome atkārtoti apstiprina, ka kopēja Eiropas līgumtiesību modeļa pieņemšanai vajadzētu būt nesaistošam pamatprincipu, definīciju un paraugnoteikumu kopumam, kas Savienības līmeņa likumdevējiem jāizmanto, lai nodrošinātu likumdošanas procesa labāku saskaņotību un kvalitāti. Komisiju aicina iesniegt priekšlikumu par kopēju modeli.

Pašreizējā finanšu krīze ir pastiprinājusi vajadzību regulēt finanšu tirgus un novērst to ļaunprātīgu izmantošanu. Ir arī jāizpēta papildu pasākumi attiecībā uz uzņēmējdarbības tiesībām un jāizveido skaidra reglamentējoša vide, kurā jo īpaši mazi un vidēji uzņēmumi var pilnībā izmantot vienotā tirgus priekšrocības, lai tie varētu izvērst un veikt pārrobežu darbību tāpat kā savā pašmāju tirgū. Ir jāizpēta, vai varētu izstrādāt kopējus noteikumus, ar kuriem noteiktu tiesību aktus, ko piemēro uzņēmējdarbības tiesību lietām, noteikumiem par banku maksātnešpēju un prasījumu nodošanai. Papildus jāizskata arī jautājums par līgumtiesībām.

Eiropadome aicina Komisiju:

- izskatīt, vai šajās jomās ir jāveic pasākumi, un attiecīgā gadījumā iesniegt priekšlikumus šajā sakarā.

3.5. Palielināt Savienības starptautisko klātbūtni juridiskajā jomā

3.5.1. Civiltiesības

Eiropadome uzskata, ka ir ļoti svarīgi skaidri definēt Savienības ārējās intereses un prioritātes tiesu iestāžu sadarbībā civillietās, lai drošā tiesiskā vidē sadarbotos ar trešām valstīm.

1988. gada Lugāno Konvencijai par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās var pievienoties citas valstis, un, sadarbojoties ar citām līgumslēdzējām pusēm, Savienībai būtu jāizvērtē, kuras trešās valstis varētu mudināt tai pievienoties.

Savienībai būtu jāizmanto dalība Hāgas Starptautisko privāttiesību konferencē, lai aktīvi veicinātu pēc iespējas plašāku pievienošanās visbūtiskākajām konvencijām un lai piedāvātu pēc iespējas vairāk palīdzības citām valstīm minēto instrumentu pareizā īstenošanā. Eiropadome aicina Padomi, Komisiju un dalībvalstis mudināt visas partnervalstis pievienoties tām konvencijām, kuras īpaši interesē Savienību.

Ja attiecībām starp Savienību un partnervalstīm nav nekāda tiesiskā regulējuma un ja, pēc Savienības viedokļa, nav iespējams izveidot jaunu daudzpusēju sadarbību, katrā gadījumā atsevišķi būtu jāizskata iespēja noslēgt divpusējus nolīgumus.

Eiropadome aicina Padomi un Komisiju:

— attiecībā uz civillietām turpmākiem gadiem noteikt stratēģiju, kura būtu saskaņota ar Savienības ārējo darbību kopumā.

3.5.2. Krimināltiesības

Krimināltiesību jomā būs jānosaka prioritātes sarunām par savstarpējas palīdzības un personu izdošanas nolīgumiem. Savienībai būtu aktīvi jāveicina partnervalstu pēc iespējas plašāka pievienošanās visbūtiskākajām spēkā esošajām konvencijām un jāpiedāvā pēc iespējas lielāka palīdzība citām valstīm instrumentu pareizā īstenošanā. Savienības iestādēm būtu jānodrošina pēc iespējas lielāka konsekvence starp Savienības un starptautisko tiesisko kārtību. Pēc iespējas būtu jāizskata sinerģija ar Eiropas Padomes darbu.

Eiropadome aicina Komisiju, Padomi un Eiropas Parlamentu vajadzības gadījumā:

— izstrādāt politiku, kuras mērķis ir parakstīt nolīgumus par tiesu iestāžu starptautisku sadarbību ar attiecīgām trešām valstīm vai starptautiskās organizācijās. Pieņemot lēmumu par prioritārām valstīm, jo īpaši būtu jāņem vērā šādi kritēriji: stratēģiskas attiecības, tas, vai jau ir spēkā divpusēji nolīgumi, vai attiecīgā valsts respektē cilvēktiesību principus,

vai tā sadarbojas ar Savienību kopumā un tās dalībvalstīm, kā arī tiesībaizsardzības un tiesu iestāžu sadarbības prioritātes,

— palīdzēt veikt paraugprakses apmaiņu un apmainīties ar pieredzi ar valstīm, kas nav dalībvalstis, jo īpaši paplašināšanās procesā iesaistītajām valstīm, pilnībā izmantot instrumentus, kas ir Savienības rīcībā, lai veicinātu tiesu reformas un stiprinātu tiesiskumu, piemēram, ar sadraudzības mehānismiem un salīdzinošu pārskatīšanu, arī sadarbībā ar Eiropas Padomi,

— piedāvāt pastāvīgu atbalstu tiesu sistēmām partnervalstīs, lai veicinātu tiesiskumu visā pasaulē,

— arī turpmāk popularizēt ICC Romas Statūtu papildināmības principu un Romas Statūtu saistību ievērošanu.

Eiropadome arī aicina Komisiju:

— 2010. gadā iesniegt Padomei to valstu sarakstu, kas ir lūgušas ar Savienību noslēgt nolīgumus par savstarpēju tiesisko palīdzību un izdošanu, kā arī, pamatojoties uz iepriekšminētajiem principiem, izvērtējumu par to, cik atbilstīgi un steidzami ir noslēgt šādus nolīgumus ar šīm vai citām valstīm.

4. EIROPA, KAS AIZSARGĀ

4.1. Iekšējās drošības stratēģija

Eiropadome ir pārliecināta, ka Eiropas līmenī pastiprinātas darbības apvienojumā ar labāk saskaņotām darbībām reģionālā un valsts līmenī ir būtiskas, lai nodrošinātu aizsardzību pret starptautiskiem apdraudējumiem. Terorisms un organizēta noziedzība, narkotiku nelikumīga tirdzniecība, korupcija, cilvēku tirdzniecība, cilvēku kontrabanda un ieroču nelikumīga tirdzniecība, kā arī citi noziegumi turpina apdraudēt Savienības iekšējo drošību. Plaši izplatītā pārrobežu noziedzība ir kļuvusi par neatliekamu pārbaudījumu, uz kuru ir jāreaģē skaidri un vispusīgi. Savienības rīcība papildinās dalībvalstu kompetento iestāžu darbu un uzlabos šā darba rezultātus.

Eiropadome aicina Padomi un Komisiju:

— definēt vispusīgu Savienības iekšējās drošības stratēģiju, kas jo īpaši balstās uz šādiem principiem:

— skaidra pienākumu sadale starp Savienību un dalībvalstīm, kura atspoguļo kopēju skatījumu par pārbaudījumiem, ar ko saskaramies šodien,

— pamattiesību ievērošana, starptautiska aizsardzība un tiesiskums,

- dalībvalstu solidaritāte,
- apsvērumi, kas balstās uz aktīvu un uz izlūkdatiem balstītu pieeju,
- vajadzība pēc horizontālas un daudzpusīgas pieejas, lai varētu risināt sarežģītas krīzes situācijas vai dabas vai cilvēka izraisītas katastrofas,
- cieša sadarbība starp Savienības aģentūrām, tostarp to informācijas apmaiņas turpmāka uzlabošana,
- uzsvars uz īstenošanu un pilnveidošanu, kā arī uz preventīvas rīcības uzlabošanu,
- reģionālu ierosmju un reģionālas sadarbības izmantošana,
- mērķis – informēt iedzīvotājus par to, cik nozīmīgs ir Savienības darbs viņu aizsardzībai.

Iekšējās drošības stratēģijas izstrādei, uzraudzībai un īstenošanai būtu jāklūst par vienu no COSI, kas izveidota ar LESD 71. pantu, prioritārajiem uzdevumiem. Lai nodrošinātu iekšējās drošības stratēģijas efektīvu izpildi, tajā iekļauj arī integrētas robežu pārvaldības drošības aspektus un – attiecīgā gadījumā – tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, kura ir būtiska operatīvai sadarbībai iekšējās drošības jomā.

Iekšējās drošības stratēģijā būtu arī jāņem vērā Savienības izstrādātā ārējās drošības stratēģija, kā arī citi Savienības politikas virzieni, jo īpaši attiecībā uz iekšējo tirgu. Būtu jāņem vērā arī tās iespējamā ietekme uz attiecībām ar Savienības dalībvalstīm un jo īpaši ar kandidātvalstīm un potenciālām kandidātvalstīm, jo iekšējā drošība ir savstarpēji saistīta ar draudu ārējo aspektu. Globalizētā pasaulē noziedzībai nav robežu. Politikas virzieniem brīvības, drošības un tiesiskuma telpā pamazām sasniedzot briedumu, tiem būtu jāatbalsta vienam otru un jāklūst saskaņotākiem. Nākamajos gados tiem vajadzētu būt labi saskaņotiem ar citiem Savienības politikas virzieniem.

Eiropadome aicina Komisiju:

- izskatīt, vai ir iespējams izveidot Iekšējās drošības fondu, lai veicinātu iekšējās drošības stratēģijas īstenošanu, panākot tās faktisku darbību.

4.2. Darba līdzekļu uzlabošana

Savienības drošībai ir vajadzīga integrēta pieeja, saskaņā ar kuru drošības jomā strādājošiem speciālistiem ir kopēja kultūra, tiek optimizēta informācijas apmaiņa un pamatā tiek izmantotas piemērota tehnoloģiskā infrastruktūra.

4.2.1. Kopējas kultūras veidošana

Eiropadome uzsver, ka ir jāstiprina savstarpēja uzticēšanās starp visiem attiecīgajiem valsts un Savienības līmeņa speciālistiem. Patiesa Eiropas tiesībsardzības kultūra būtu jāveido, izmantojot pieredzes un labas prakses apmaiņu, kā arī organizējot kopīgus apmācības kursus un mācības atbilstīgi 1.2.6. nodaļai.

Eiropadome mudina dalībvalstis izstrādāt valsts mēroga mehānismus, kuri stimulē speciālistus uzņemties pienākumus saistībā ar pārrobežu sadarbību, un tādējādi veicināt Savienības mēroga reakcijas izstrādi visos līmeņos.

4.2.2. Informācijas plūsmas pārvaldība

Eiropadome ar gandarījumu atzīmē, ka iepriekšējos gados Savienībā notikušās attīstības rezultātā ir izveidojusies liela izvēle un ir sagatavots plašs instrumentu klāsts informācijas vākšanai, apstrādei un apmaiņai starp valsts iestādēm un citiem Eiropas līmeņa dalībniekiem brīvības, drošības un tiesiskuma telpā. Pieejamības princips arī turpmāk būs svarīgs stimuls šajā darbā.

Eiropadome atzīst, ka, veidojot informācijas pārvaldību un apmaiņu, ir jābūt konsekvencei un saskaņotībai, un aicina Padomi un Komisiju:

- īstenot ES iekšējās drošības informācijas pārvaldības stratēģiju⁽¹⁾, kurā ir noteikts stingrs datu aizsardzības režīms. Izstrādei jāatbilst brīvības, drošības un tiesiskuma telpai un iekšējās drošības stratēģijai noteiktām prioritātēm, atbalstot saimniecisko redzējumu tiesībsardzības jomā un tiesu iestāžu sadarbībā, robežu pārvaldībā un sabiedrības aizsardzībā.

Šajā sakarā Eiropadome aicina Komisiju:

- izvērtēt, vai ir jāizstrādā Eiropas Informācijas apmaiņas modelis, kura pamatā ir izvērtējums par pašlaik spēkā esošajiem instrumentiem, tostarp par Padomes Lēmumu 2008/615/TI (2008. gada 23. jūnijs) par pārrobežu sadarbības pastiprināšanu, jo īpaši apkarojot terorismu un pārrobežu noziedzību, un Padomes Lēmumu 2008/616/TI (2008. gada 23. jūnijs) par Lēmuma 2008/615/TI īstenošanu (Prīmes sistēma), un par Padomes Pamatlēmumu 2006/960/TI (2006. gada 18. decembris) par Eiropas Savienības dalībvalstu tiesībsardzības iestāžu informācijas un izlūkdatu apmaiņas vienkāršošanu (tā dēvētais "Zviedrijas Pamatlēmums"). Šajos izvērtējumos noteiks, vai šie instrumenti darbojas, kā sākotnēji paredzēts, un vai tie pilda Informācijas pārvaldības stratēģijas mērķus.

⁽¹⁾ Skat. Padomes dok. 16637/09 JAI 873.

ES iekšējās drošības Informācijas pārvaldības stratēģijas pamatā ir:

- attīstība, pamatojoties uz profesionālām vajadzībām (informācijas apmaiņas un tās instrumentu izstrāde, kuras pamatā ir tiesībaizsardzības vajadzības),
- stingrs datu aizsardzības režīms, kas atbilst personas datu aizsardzības stratēģijai, kā minēts 2. nodaļā,
- mērķtiecīgi vākti dati – gan lai aizsargātu pilsoņu pamattiesības, gan lai izvairītos no pārāk liela informācijas apjoma kompetentajām iestādēm,
- pamatprincipi informācijas apmaiņas politikai ar trešām valstīm tiesībaizsardzības vajadzībām,
- IT sistēmu savstarpēja saderība, kas nodrošina datu aizsardzības un datu drošības principu pilnīgu ievērošanu, izstrādājot šādas sistēmas,
- dažādu instrumentu racionalizācija, tostarp darbības plāna pieņemšana lielām IT sistēmām,
- vispārēja koordinācija, konverģence un saskaņotība.

Attiecīgajām Savienības un valstu struktūrām ir jādarbības, nodrošinot dažādu informācijas pārvaldības instrumentu īstenošanu un vadību. Eiropadome arī aicina atbilstīgi Komisijas priekšlikumam izveidot pārvaldes struktūru, kura būs kompetenta un spējīga tehniski izstrādāt un pārvaldīt lielapjoma IT sistēmas brīvības, drošības un tiesiskuma telpā, kā norādīts Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas 2006. gada decembra un 2007. gada oktobra kopīgajās deklarācijās. Padome varētu izskatīt iespējamus papildu uzdevumus, ņemot vērā Informācijas pārvaldības stratēģiju.

Atbilstīgi apspriedēm Padomē un Eiropas Parlamentā, lai izveidotu Savienības pasažieru datu reģistra (PDR) sistēmu, Eiropadome aicina Komisiju:

- pamatojoties uz ietekmes novērtējumu, ierosināt tādu Savienības pasākumu PDR jomā, kurš nodrošina augsta līmeņa datu aizsardzību, lai novērstu, konstatētu, izmeklētu teroristu nodarījumus un smagus noziegumus un veiktu kriminālvajāšanu par tiem.

4.2.3. Nepieciešamo tehnoloģijas līdzekļu mobilizēšana

Eiropadome, nodrošinot saderību ar 2. nodaļā minēto personas datu aizsardzības stratēģiju, uzsver, ka jaunajām tehnoloģijām ir jāatbilst pašreizējām mobilitātes tendencēm un jāsekmē tās, vienlaikus nodrošinot cilvēku drošību, drošumu un brīvību.

Eiropadome aicina Padomi, Komisiju, attiecīgā gadījumā Eiropas Parlamentu un dalībvalstis:

- izstrādāt un īstenot politiku, lai nodrošinātu augsta līmeņa tīkla un informācijas drošību visā Savienībā un uzlabotu pasākumus kritiskās infrastruktūras – tostarp informācijas un komunikāciju tehnoloģijas (IKT) un pakalpojumu infrastruktūras – aizsardzībai, drošības gatavībai un izturībai,
- veicināt tādu tiesību aktu pieņemšanu, kas nodrošina ļoti augstu tīkla drošības līmeni un ļauj ātrāk reaģēt kiberuzbrukumu gadījumā.

Eiropadome arī aicina Padomi un Komisiju:

- nodrošināt, lai iekšējās drošības stratēģijas prioritātes īpaši izstrādātu, ņemot vērā lietotāju faktiskās vajadzības, un ka tās ir koncentrētas uz savstarpējas izmantojamības uzlabošanu. Publiskām un privātām partnerībām būtu jāatbalsta pētniecība un attīstība drošības jomā.

Eiropadome aicina:

- dalībvalstis pēc iespējas ātrāk īstenot Eiropas sodāmības reģistru informācijas sistēmu (*European Criminal Records Information System – ECRIS*),
- Komisiju novērtēt, vai sodāmības reģistru savstarpējais saslēgums ļauj novērst noziedzīgus nodarījumus (piemēram, veicot pārbaudes, pirms ļauj iegūt noteiktus amatus, jo īpaši, ja tie ir saistīti ar bērniem) un vai ir iespējams izvērst informācijas apmaiņu par pārraudzības pasākumiem,
- Komisiju ierosināt papildus ECRIS izveidot dalībvalstu tiesu sodītu trešo valstu valstspiederīgo reģistru.

Eiropadome atgādina, ka jānodrošina saderība ar personas datu aizsardzības stratēģiju un darbības plānu lielapjoma IT sistēmu izveidei, kā minēts 2. nodaļā, un aicina Komisiju:

- veikt tehniski ekonomiska pamatojuma izpēti par to, vai vajag un ir lietderīgi izveidot Eiropas Policijas reģistru norāžu sistēmu (*European Police Records Index System – EPRIS*), un 2012. gadā iesniegt ziņojumu Padomei par šo jautājumu,
- izskatīt, kā turpmāk izvērst pastāvošo datubāzu izmantošanu tiesībaizsardzības vajadzībām, pilnībā ievērojot datu aizsardzības noteikumus, lai pilnībā izmantotu jaunas tehnoloģijas iedzīvotāju aizsardzībai,
- izskatīt, kā labāk veicināt dalībvalstu kompetento iestāžu informācijas apmaiņu par personām, kuras ir veikušas vardarbīgus nodarījumus un kuras pārvietojas, tostarp par personām, kas apmeklē sporta pasākumus vai pasākumus, kuros pulcējas liels skaits cilvēku.

4.3. Efektīva politika

4.3.1. Efektīvāka Eiropas tiesībsardzības sadarbība

Savienības tiesībsardzības sadarbības svarīgākais mērķis ir cīņa pret tiem noziedzības veidiem, kam parasti ir pārrobežu aspekts. Uzmanība jāpievērš ne vien cīņai pret terorismu un organizēto noziedzību, bet arī pret tādiem plaši izplatītiem pārrobežu noziegumiem, kam ir ievērojama ietekme uz Savienības pilsoņu ikdienas dzīvi. Eiropolam būtu jāklūst par centru informācijas apmaiņai starp dalībvalstu tiesībsardzības iestādēm, pakalpojumu sniedzēju un platformu, ko var izmantot tiesībsardzības dienesti.

Eiropadome aicina dalībvalstu kompetentās iestādes attiecīgos gadījumos pēc iespējas vairāk izmantot tādu izmeklēšanas rīku kā kopējas izmeklēšanas grupas (KIG). Eiropols un Eurojust būtu sistemātiski jāiesaista nozīmīgās pārrobežu operācijās, un tie būtu jāinformē par KIG izveidi. Būtu jāaktualizē nolīguma paraugs KIG izveidei. Eiropolam un Eurojust būtu vēl vairāk jāpaplašina sava sadarbība. Eurojust būtu jānodrošina, ka tā darbs tiek turpināts arī tiesu iestāžu līmenī. Eiropolam un Eurojust būtu jāpaplašina darbs ar trešām valstīm, tostarp veidojot ciešākas saites ar reģioniem un valstīm, kas robežojas ar Savienību; Eiropolam būtu jāstiprina saikne ar Kopējo drošības un aizsardzības politikas (KDAP) policijas misijām un jādod ieguldījums Eiropas tiesībsardzības iestāžu sadarbības standartu un labas prakses veicināšanai trešās valstīs. Būtu jāstiprina sadarbība ar Interpolu, lai radītu sinerģiju un novērstu dublēšanos.

Eiropadome aicina Komisiju un attiecīgos gadījumos arī Padomi un Savienības Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos:

- izskatīt to, kā varētu nodrošināt, lai Eiropols saņemtu informāciju no dalībvalstu tiesībsardzības iestādēm un dalībvalstis tādējādi varētu pilnībā izmantot Eiropola iespējas,
- izskatīt to, kā varētu stiprināt policijas operatīvo sadarbību, piemēram, attiecībā uz saziņas sistēmu un cita veida iekārtu nesaderību, slepenu aģentu izmantošanu, un, ja vajadzīgs, izdarīt šajā ziņā secinājumus attiecībā uz operatīvo darbību,
- pēc iespējas ātrāk pieņemt apsvērumu dokumentu par to, kā vislabāk nodrošināt, lai Eiropola darbību varētu pārbaudīt un vērtēt Eiropas Parlaments, kā arī valstu parlamentanti saskaņā ar LESD 85. un 88. pantu,
- apsvērt iespēju izveidot Policijas sadarbības kodeksu, ar ko konsolidētu pastāvošos instrumentus un vajadzības gadījumā tos grozītu un vienkāršotu,
- ierosināt Padomei un Eiropas Parlamentam pieņemt lēmumu par sadarbības kārtību, tostarp par informācijas apmaiņu

starp tām Savienības aģentūrām, jo īpaši Eiropolu, Eurojust un Frontex, kuras nodrošina datu aizsardzību un drošību,

- ierosināt pasākumus attiecībā uz to, kā Savienības aģentūras, kas darbojas šajā jomā, varētu slēgt savstarpējas vienošanās par operatīvo darbību un kā tām būtu jāattīsta sava līdzdalība reģionālajās iniciatīvās, ko vada dalībvalstis, kā arī reģionālajās struktūrās, kas veicina sadarbību tiesībsardzības jomā,
- vienoties par kopējiem kvalitātes standartiem tiesu ekspertīzes jomā, *inter alia*, lai izstrādātu paraugpraksi izmeklēšanai nozieguma vietā,
- izskatīt to, vai sadarbībā starp KDAP policijas misijām un Eiropolu nepastāv šķēršļi, un sniegt atbilstīgus priekšlikumus, lai šādus šķēršļus likvidētu.

Savienībai būtu jāveicina izmēģinājuma projekti tādā pārrobežu reģionālajā sadarbībā, kas attiecas uz kopīgu operatīvo darbību un/vai pārrobežu riska novērtējumu, piemēram, kopēji policijas un muitas centri, *inter alia*, izmantojot finansēšanas programmas.

Būtu jāattīsta *ad hoc* sadarbība tiesībsardzības jomā sporta pasākumos vai liela mēroga sabiedriskos pasākumos (piem., 2012. gada olimpiskās spēles, Euro 2012).

4.3.2. Efektīvāka noziedzības novēršana

Labākais veids, kā samazināt noziedzības līmeni, ir veikt efektīvus pasākumus, lai novērstu to, ka noziegumi vispār notiek, tostarp ar sociālās iekļaušanas veicināšanu, izmantojot daudznozaru pieeju, kas ietver arī administratīvu pasākumu veikšanu un sadarbības veicināšanu starp administratīvajām iestādēm, – Savienības pilsoņiem ir līdzīga pieredze, un noziedzība un ar to saistītā nedrošība viņu ikdienas dzīvi ietekmē līdzīgā veidā.

Palielinās informētība par saikni starp vietēja mēroga noziedzību un organizēto noziedzību un par tās sarežģīto pārrobežu dimensiju. Dalībvalstis ir izstrādājušas dažādas metodes, kā novērst noziedzību, un tās būtu jānodrošina dalīties pieredzē un paraugpraksē un līdz ar to papildināt vispārējās zināšanas un to efektivitāti un iedarbīgumu, tādējādi izvairoties no darba dublēšanās.

Turklāt attiecībā uz pārrobežu dimensiju tiek uzsvērts, cik nozīmīgi ir Eiropas līmenī palielināt un attīstīt zināšanas par to, kā noziedzība un kriminālatbildība dalībvalstīs ir saistīta, tādējādi atbalstot dalībvalstis, kad tās rīkojas atsevišķi vai kopīgi, un aicinot Savienības iestādes rīkoties, kad to uzskata par vajadzīgu. Lisabonas līgumā sadarbība noziedzības novēršanas jomā tiks uzsvērtā vairāk, tai piešķirot jaunu juridisko pamatu.

Eiropadome aicina dalībvalstis un Komisiju saskaņā ar LESD 84. pantu aktīvi sekmēt un atbalstīt noziedzības novēršanas pasākumus, pievērsties masveida noziegumiem un pārrobežu noziedzībai, kas ietekmē mūsu pilsoņu ikdienas dzīvi.

Eiropadome aicina Komisiju iesniegt priekšlikumu, kura pamatā būtu tā darba vērtējums, kas paveikts Eiropas Noziedzības novēršanas tīklā (*European Crime Prevention Network – EUCPN*), lai izveidotu Noziedzības novēršanas observatoriju (*Observatory for the Prevention of Crime – OPC*), kuras uzdevums būs apkopot, analizēt un izplatīt zināšanas (tostarp statistiku) par noziedzību – tostarp organizētu noziedzību – un noziedzības novēršanu, tādējādi atbalstot dalībvalstis un Savienības iestādes preventīvu pasākumus veikšanā un paraugprakses apmaiņā un to veicinot. OPC būtu jāizmanto darbs, kas paveikts *EUCPN*, un tā novērtējums. Tajā būtu jāiekļauj *EUCPN* vai tas jāaizstāj, bet sekretariātam būtu jāatrodas kādā no pastāvošajām Savienības aģentūrām vai jādarbojas kā atsevišķai struktūrvienībai. Eiropadome aicina Komisiju:

— vēlākais līdz 2013. gadam iesniegt priekšlikumu par *OPC* izveidošanu.

4.3.3. Statistika

Atbilstīga, uzticama un salīdzināma statistika (gan laika ziņā, gan starp dalībvalstīm un reģioniem) ir obligāts priekšnoteikums, lai, *inter alia*, varētu pieņemt uz pierādījumiem balstītus lēmumus par vajadzību rīkoties, par lēmumu īstenošanu un par rīcības efektivitāti.

Eiropadome aicina Komisiju:

— turpināt veidot statistikas instrumentus, lai varētu izvērtēt noziedzību un noziedzīgas darbības, un apsvērt to, kā pēc 2010. gada turpināt virzīt rīcības, kas izklāstītas un daļēji īstenotas Savienības rīcības plānā 2006.–2010. gadam par plašas un saskaņotas Savienības stratēģijas izstrādi, lai varētu izvērtēt noziedzību un krimināltiesības, tādējādi palielinot vajadzību pēc šādas statistikas vairākās jomās brīvības, drošības un tiesiskuma telpā.

4.4. Aizsardzība pret smagiem noziegumiem un organizēto noziedzību

4.4.1. Smagu noziegumu un organizētās noziedzības apkarošana

Tā kā organizētā noziedzība pasaules mērogā darbojas arvien plašāk, ir aizvien svarīgāk tiesībaizsardzībā nodrošināt iespēju efektīvi darboties pāri robežām un starp jurisdikcijām. Savienība var sniegt reālu pievienoto vērtību cīņai pret noteiktiem apdraudējuma veidiem, kam vajadzīgs augsts saskaņotas rīcības līmenis. Cīņai pret šīm noziedzības parādībām būs nepieciešama sistēmātiska informācijas apmaiņa, plaša Savienības aģentūru un izmeklēšanas rīku izmantošana un, ja vajadzīgs, kopēju izmek-

lēšanas un preventīvo metožu izstrāde, kā arī ciešāka sadarbība ar trešām valstīm.

Eiropadome tādēļ aicina Padomi un Komisiju:

- saskaņā ar iekšējās drošības stratēģiju pieņemt stratēģiju attiecībā uz organizēto noziedzību,
- noteikt savas prioritātes noziedzības apkarošanas politikas jomā, identificējot tos noziegumu veidus, pret kuriem tā vērsīs rīkus, ko tā izstrādājusi, vienlaikus turpinot izmantot organizētās noziedzības draudu novērtējuma (*Organised Crime Threat Assessment – OCTA*) ziņojumu un tā reģionālās versijas.

Ir jāizraugās noziedzības parādības, kuru novēršana Eiropas līmenī uzskatāma par prioritāti. Eiropadome uzskata, ka nākamajos gados īpaši prioritāri jāpievēršas turpmāk minētajiem noziedzības veidiem.

4.4.2. Cilvēku tirdzniecība

Cilvēku tirdzniecība un kontrabanda ir ārkārtīgi nopietni noziegumi, kas ietver pārkāpumus pret cilvēktiesībām un cilvēka cieņu, kuriem Savienībā nav attaisnojuma. Eiropadome uzskata, ka ir svarīgi stiprināt un uzlabot cilvēku tirdzniecības un kontrabandas novēršanu un apkarošanu. Lai to panāktu, ir vajadzīga koordinēta un saskaņota politika, kas sniedz tālāk par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu un, ņemot vērā jaunas ekspluatācijas formas, ietver arī ārējo attiecību, attīstības sadarbības, sociālo jautājumu un nodarbinātības, izglītības un veselības, dzimumu līdztiesības un nediskriminācijas jomu. Būtu arī jāizmanto plašs dialogs starp visām ieinteresētajām personām, tostarp pilsonisko sabiedrību, un cīņa būtu jāvirza, izmantojot labāku izpratni un pētījumus Savienības un starptautiskā līmenī par to, kā notiek cilvēku tirdzniecība un kontrabanda.

Šajā kontekstā ārkārtīgi liela nozīme ir sadarbībai un koordinācijai ar trešām valstīm. Būtu pēc iespējas plašāk jāizmanto rīcības dokuments par cilvēku tirdzniecības apkarošanu, ko Padome pieņēma 2009. gada 30. novembrī.

Ir nepieciešams, lai Savienība izstrādātu konsolidētu Savienības politiku cilvēku tirdzniecības apkarošanai ar mērķi vēl vairāk stiprināt Savienības un dalībvalstu apņēmību un centienus novērst un apkarot cilvēku tirdzniecību. Tas ietver partnerību veidošanu un stiprināšanu ar trešām valstīm, uzlabojot koordināciju un sadarbību ar Savienību un ar Savienības ārējās dimensijas mehānismiem kā šādas politikas neatņemamu daļu. Būtu arī jānovēro panāktais progress un par koordināciju un sadarbību cīņā pret cilvēku tirdzniecību regulāri jāinformē *COSI*. Cīņā pret cilvēku tirdzniecību jāmobilizē visi darbības līdzekļi, apvienojot preventīvus, tiesībaizsardzības un cietušo aizsardzības pasākumus, un tiem jābūt piemērotiem cīņai pret cilvēku tirdzniecību uz Savienību, tās teritorijā un no tās.

Tāpēc Eiropadome aicina Padomi apsvērt iespēju izveidot ES koordinatoru cilvēku tirdzniecības apkarošanas jomā (*Anti-Trafficking Coordinator – EU ATC*) un gadījumā, ja tā pieņems pozitīvu lēmumu, noteikt tā uzdevumus tā, lai pēc iespējas optimālākā veidā varētu izmantot visu Savienības kompetenci un tādējādi panāktu labi koordinētu un konsolidētu Savienības politiku cilvēku tirdzniecības apkarošanai.

Eiropadome aicina:

- pieņemt jaunus tiesību aktus attiecībā uz cilvēku tirdzniecības apkarošanu un cietušo aizsardzību,
- Komisiju izskatīt to, vai viens no veidiem, kā pastiprināt cīņu pret cilvēku tirdzniecību, varētu būt *ad hoc* sadarbības nolīgumu slēgšana ar konkrētām Padomes apzinātām trešām valstīm, un nākt klajā ar attiecīgiem priekšlikumiem. Konkrētāk, šādos nolīgumos varētu izmantot visu Savienībai pieejamo ietekmi, tostarp finansēšanas programmas, sadarbību informācijas apmaiņas jomā, tiesu iestāžu sadarbību un migrācijas instrumentus,
- Eiropolu ar dalībvalstu palīdzību palielināt atbalstu izlūkdatu vākšanai un stratēģiskajai analīzei, kas jāveic sadarbībā ar izcelsmes un tranzīta valstīm,
- *Eurojust* uzlabot centienus saskaņot dalībvalstu iestāžu veikto izmeklēšanu attiecībā uz cilvēku tirdzniecību,
- Komisiju:
  - ierosināt turpmākus pasākumus, lai aizsargātu cietušos un tiem palīdzētu, izmantojot vairākus pasākumus, tostarp gatavojot kompensācijas mehānismus, drošu atgriešanos un palīdzību reintegrācijā viņu izcelsmes valsts sabiedrībā brīvprātīgas atgriešanās gadījumā, kā arī pasākumus attiecībā uz viņu uzturēšanos; Savienībai būtu jāizveido partnerības ar galvenajām izcelsmes valstīm,
  - ierosināt sadarbības pasākumus, kas būtu vērsti uz to, lai mobilizētu izcelsmes valstīs darbojošos konsulāros dienestus, tādējādi novēršot vīzu krāpniecisku izsniegšanu. Izcelsmes valstīs sadarbībā ar vietējām iestādēm varētu rīkot informatīvas kampaņas, lai informētu potenciāli apdraudētās personas, īpaši sievietes un bērnus,
  - ierosināt pasākumus, kā panākt, lai robežkontrole būtu efektīvāka un tādējādi varētu novērst cilvēku, īpaši bērnu, tirdzniecību.

4.4.3. Bērnu seksuāla izmantošana un bērnu pornogrāfija

Bērnu aizsardzība pret seksuālas izmantošanas draudiem ir būtisks bērnu tiesību stratēģijas elements.

Eiropadome aicina:

- Padomi un Eiropas Parlamentu pieņemt jaunus tiesību aktus attiecībā uz seksuālas vardarbības, bērnu seksuālas izmantošanas un bērnu pornogrāfijas apkarošanu,
- Komisiju šos tiesību aktus pēc pieņemšanas papildināt ar pasākumiem, kuri tiek atbalstīti saskaņā ar Drošāka interneta programmu 2009.–2013. gadam,
- Komisiju izskatīt to, kā dalībvalstu kompetentās iestādes varētu veikt informācijas apmaiņu par paraugpraksi,
- Komisiju izskatīt to, kā Savienība varētu šajā jomā veicināt partnerības ar privāto sektoru un šādas valsts un privātās partnerības ieviest arī finanšu nozarē, lai apturētu naudas plūsmas, kas saistītas ar tīmekļa vietnēm, kuru saturs ietver bērnu ļaunprātīgu izmantošanu,
- Komisiju attīstīt brīdināšanas mehānismu bērnu aizsardzības jomā un izskatīt iespēju izveidot Savienības mēroga tīklu bērnu nolaupīšanas gadījumiem, lai sekmētu sadarbību starp dalībvalstu kompetentajām iestādēm, tādējādi nodrošinot savstarpēju izmantojamību,
- Komisiju, lai nepieļautu bērnu ļaunprātīgu izmantošanu, izskatīt iespējas pastiprināt sadarbību starp dalībvalstu kompetentajām iestādēm, reaģējot uz tādu personu pārvietošanos, kas izdarījušas ar bērnu seksuālu izmantošanu saistītus noziedzīgus nodarījumus un par ko zināms, ka tās joprojām rada draudus.

4.4.4. Datornoziegumi

Internets ir ievērojami atvieglojis saziņu un sekmējis globālu attīstību un mijiedarbību. Vienlaikus ir parādījušies jauni, mūsdienu pārbaudījumi, kas izpaužas kā datornoziegumi, jo noziedznieku grupas ir sākušas savā labā izmantot attiecīgās tehnoloģijas. Tas savukārt padara sarežģītāku tiesībsardzības iestāžu izmeklēšanas darbu. Savienībai būtu jāveicina tādas politikas un tādu tiesību aktu pieņemšana, kas nodrošina ļoti augstu tīkla drošības līmeni un kas ļauj ātrāk reaģēt kibertraucējumu vai kiberuzbrukumu gadījumā.

Cik drīz vien iespējams, dalībvalstīm būtu jāratificē Eiropas Padomes 2001. gada Konvencija par datornoziegumiem. Šai konvencijai būtu jāklūst par tiesiskā regulējuma ceļvedi cīņai pret datornoziegumiem pasaules mērogā. Eiropols varētu kļūt par Eiropas resursu centru, izveidojot Eiropas līmeņa platformu noziedzīgu nodarījumu konstatēšanai, kura varētu arī sniegt palīdzību dalībvalstu brīdināšanas platformām, lai nodrošinātu paraugprakses apmaiņu.

Tāpat Eiropadome aicina dalībvalstis:

- pilnībā atbalstīt valsts brīdināšanas platformas, kas atbild par cīņu pret datornoziegumiem, un uzsver, ka jāsadarbojas ar valstīm, kas nav Savienības dalībvalstis.

Eiropadome aicina:

- Komisiju veikt pasākumus valsts un privātās partnerības stiprināšanai/uzlabošanai,
- Eiropolu attīstīt stratēģisko analīzi datornoziegumu jomā.

Savienībai būtu arī jāprecizē noteikumi par jurisdikciju un tiesiskais regulējums, kas Savienībā piemērojams kibertelpai, tostarp attiecībā uz to, kā iegūt pierādījumus, lai veicinātu pārrobežu izmeklēšanu.

Eiropadome:

- aicina dalībvalstis uzlabot tiesu iestāžu sadarbību datornoziegumu lietās,
- lūdz Komisiju nākt klajā ar priekšlikumiem precizēt, ja vajadzīgs, tiesisko regulējumu attiecībā uz izmeklēšanas pasākumiem Savienības kibertelpā.

Būtu arī nepieciešama efektīvāka sadarbība attiecībā uz viltotu farmācijas produktu tirdzniecību internetā.

4.4.5. Ekonomiskā noziedzība un korupcija

Savienībai ir jāmazina iespēju apjoms, ko organizētajai noziedzībai rada globalizēta ekonomika, īpaši krīzes laikā, kas saasina finanšu sistēmas trauslumu, un ir jārod pienācīgi līdzekļi šo problēmu efektīvai risināšanai.

Eiropadome aicina dalībvalstis un, attiecīgā gadījumā, Komisiju:

- uzlabot finanšu noziegumu izmeklēšanas spējas un apvienot visus pieejamos instrumentus fiskālajās tiesībās, civiltiesībās un krimināltiesībās. Jāattīsta finanšu noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanas un analīzes spējas, apvienojot resursus, īpaši apmācību jomā. Noziedznieku līdzekļu konfiscēšanai būtu jākļūst efektīvākai un jāpastiprina sadarbība starp līdzekļu atguves dienestiem,
- efektīvāk atklāt un aizturēt noziedznieku līdzekļus un, kad vien iespējams, apsvērt iespēju tos izmantot atkārtoti ikreiz, kad tie atrasti Savienībā,
- turpināt attīstīt informācijas apmaiņu starp finanšu ziņu vākšanas vienībām (*Financial Intelligence Units – FIU*) cīņā pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju. Eiropas informācijas pārvaldības sistēmā to veikto analīzi varētu iekļaut aizdomīgo darījumu datubāzē, piemēram, Eiropola paspārnē;
- mobilizēt un koordinēt informācijas avotus, lai identificētu aizdomīgus skaidras naudas darījumus un konfiscētu nozie-

dzīgi iegūtus līdzekļus atbilstīgi 1990. gada Eiropas Padomes Konvencijai par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, meklēšanu, arestēšanu un konfiskāciju, piemēram, izmantojot tiesību aktus, ar kuriem noteikts, vai iegūtie līdzekļi ir vai nav uzskatāmi par likumīgiem,

- uzlabot vajāšanu attiecībā uz izvairīšanos no nodokļiem un korupciju privātajā sektorā un uzlabot spēju agrīni atklāt tirgus krāpniecisku un ļaunprātīgu izmantošanu (piemēram, iekšējās informācijas ļaunprātīga izmantošana un tirgus manipulācija), kā arī finanšu līdzekļu ļaunprātīgu izmantošanu,

- veicināt dalīšanos ar paraugpraksi preventīvo pasākumu un tiesībsardzības jomā, īpaši līdzekļu atguves biroju tīklā un korupcijas novēršanas tīklā.

Eiropadome aicina Komisiju:

- pamatojoties uz esošajām sistēmām un kopējiem kritērijiem un cieši sadarbojoties ar Eiropas Padomes valstu grupu pret korupciju (*Council of Europe Group of States against Corruption – GRECO*), izstrādāt rādītājus, lai varētu izvērtēt centienus, ko veic cīņā pret korupciju, īpaši *acquis* jomās (publiskais iepirkums, finansiālā kontrole u. c.), un izveidot vispusīgu korupcijas apkarošanas politiku. Komisijai 2010. gadā būtu jāiesniedz Padomei ziņojums par kārtību, kādā Savienība varētu pievienoties *GRECO*,

- lai novērstu finanšu noziegumus, apsvērt pasākumus ar mērķi atvieglot līdzekļu patieso īpašnieku identificēšanu un palielināt juridisko personu un juridisko darījumu pārredzamību,

- pastiprināt sadarbību starp dalībvalstīm saistībā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Pretkorupcijas konvencijas (*United Nations Convention against Corruption – UNCAC*), *GRECO* un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (*ESAO*) darbu korupcijas apkarošanas jomā,

- apsvērt to, kā uzlabot finanšu noziegumu novēršanu.

Viltošana rada nopietnu apdraudējumu patērētājiem un ekonomikai. Savienībai jāturpina šīs noziedzīgās parādības izpēti un jānodrošina, lai plānotā Eiropas Viltošanas un pirātisma novēršanas centra darbā vairāk būtu ņemti vērā tiesībsardzības aspekti. Eiropadome aicina Padomi un Eiropas Parlamentu pēc iespējas drīz apsvērt iespējamus tiesību aktus par kriminālsankcijām, lai nodrošinātu intelektuālā īpašuma tiesību ievērošanu.

4.4.6. Narkotikas

Savienības Narkotiku apkarošanas stratēģijā (2005.–2012. gads) ir atbalstīta vispusīga un līdzsvarota pieeja, kuras pamatā ir vienlaicīga piedāvājuma un pieprasījuma samazināšana. Šīs stratēģijas darbības laiks beigsies Stokholmas programmas īstenošanas laikā. Tā būs jāatjaunina, pamatojoties uz ES Narkotiku apkarošanas rīcības plāna 2009.–2012. gadam padziļinātu analīzi, ko veic Komisija ar Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centra un Eiropola atbalstu.

Šai atjauninātajai stratēģijai būtu jābalstās uz trim principiem:

- uzlabot koordināciju un sadarbību, jo īpaši ar Rietumbalkāniem, Latīņameriku, Austrumu partnerības valstīm, Rietumāfriku, Krieviju, Vidusāziju, tostarp ar Afganistānu, un Amerikas Savienotajām Valstīm, izmantojot visus Lisabonas līgumā pieejamos līdzekļus,
- mobilizēt pilsonisko sabiedrību, īpaši stiprinot tādas ierosmes kā Eiropas rīcības plāns narkotiku jomā,
- sekmēt pētniecību un informācijas salīdzināmību, lai iegūtu pieeju uzticamiem datiem.

Eiropadome aicina Padomi un Komisiju nodrošināt, lai jaunajā narkotiku apkarošanas stratēģijā būtu atbalstīta Savienības iekšējās drošības stratēģija un lai tā saskanētu ar citiem saistītiem politikas instrumentiem, piemēram OCTA, jauno stratēģiju attiecībā uz organizēto noziedzību un Padomes secinājumiem par cīņu pret smagiem noziegumiem un organizēto noziedzību.

4.5. Terorisms

Eiropadome uzskata, ka joprojām būtisks ir teroristu radītais apdraudējums, kas nepārtraukti attīstās, reaģējot gan uz starptautiskās sabiedrības centieniem to apkarot, gan jaunām iespējām, kas tagad pieejamas. Mēs nedrīkstam zaudēt modrību attiecībā uz šiem baidīgajiem noziedzniekiem.

Viens no Savienības vispārējā terorisma apkarošanas darba pamatiem ir tiesiskuma, pamattiesību un brīvību ievērošana. Pasākumi cīņā pret terorismu jāveic, pilnībā ievērojot pamattiesības un pamatbrīvības, lai tie nedotu pamatu to apstrīdēšanai. Turklāt visām iesaistītajām pusēm būtu jācenšas izvairīties no jebkādas konkrētas cilvēku grupas stigmatizācijas un būtu jāattīsta kultūru dialogs, lai veicinātu savstarpēju izpratni un sapratni.

Savienībai ir jānodrošina, lai cīņā pret terorismu izmantotu visus instrumentus, vienlaikus pilnībā ievērojot pamattiesības un pamatbrīvības. Eiropadome vēlreiz apstiprina savu terorisma apkarošanas stratēģiju ar tajā iekļautajiem četriem darbības virzieniem – novērst, vajāt, aizsargāt un reaģēt – un aicina pastiprināt novēršanas virzienu.

Eiropadome vēlreiz apstiprina ES pretterorisma koordinators lielo nozīmi, nodrošinot pretterorisma stratēģijas īstenošanu un novērtēšanu, koordinējot terorisma apkarošanas darbu Savienībā un veicinot labāku saziņu starp Savienību un trešām valstīm.

Eiropadome aicina:

- dalībvalstis attīstīt preventīvus mehānismus, jo īpaši lai dotu iespēju laikus atklāt radikalizācijas pazīmes vai draudus, tostarp vardarbīga, kaujinieciska ekstrēmisma draudus,
- Komisiju, Padomi un dalībvalstis uzlabot ierosmes cīņai pret radikalizāciju visās riska grupās, pamatojoties uz valstu politikas efektivitātes novērtējumu, dalībvalstīm būtu jāapzina paraugprakse un īpaši operatīvi instrumenti, ko paredzēts izmantot kopīgi ar citām dalībvalstīm. Starp jaunām darba jomām varētu būt integrācija un cīņa pret diskrimināciju,
- dalībvalstis, valdības iestādes un Komisiju kopā ar pilsonisko sabiedrību stiprināt savus centienus un sadarboties vēl ciešāk, jo īpaši vietējā līmenī, lai izprastu visus faktorus, kuri ir šīs parādības pamatā, un veicinātu stratēģiju, kas cilvēkus mudinātu attiekties no terorisma. Šim nolūkam vajadzētu izveidot vietējo speciālistu tīklu un attīstīt tīklus pieredzes apmaiņai preventīvo pasākumu jomā.

Eiropadome uzsver, ka ļoti svarīgi ir labāk izprast metodes, ko izmanto terorisma propagandas izplatīšanai, tostarp internetā. Tam būs vajadzīgi labāki tehniskie resursi un zinātība. Ņemot vērā draudu analīzi, ir jāveic gaisa satiksmes un kuģošanas drošības pasākumi, cieši sadarbojoties ar transporta uzņēmumiem, lai mazinātu ietekmi uz pasažieriem. Lielāka uzmanība būtu jāpievērš iespējamiem terora aktu mērķiem, piemēram, pilsētas tranzīta mezgliem un ātrvilcienu tīkliem, kā arī enerģētikas un ūdens infrastruktūrai.

Eiropadome uzskata, ka instrumenti cīņai pret terorisma finansēšanu ir jāpielāgo, ņemot vērā finanšu sistēmas jaunu iespējamu neaizsargātību, kā arī skaidras naudas nelikumīgu pārvaldāšanu un naudas pakalpojumu ļaunprātīgu izmantošanu, un jaunas teroristu izmantotas norēķinu metodes.

Eiropadome aicina Komisiju:

- veicināt labdarības organizāciju lielāku pārredzamību un atbildību, tādējādi nodrošinot atbilstību Finanšu darījumu darba grupas (*Financial Action Task Force – FATF*) VIII Īpašajam ieteikumam,
- izstrādājot/atjauninot terorisma finansēšanas apkarošanas pasākumus, ņemt vērā jaunas maksājumu metodes,
- izskatīt iespējas izsekot terorisma finansēšanu Savienībā,
- nākt klajā ar pasākumiem, ar ko uzlabotu finanšu iestādēm sniegto atbildes informāciju par rezultātiem, kas panākti, tām sadarbojoties, lai apkarotu terorisma finansēšanu.

Savienībai ir jānodrošina, lai tās politika būtu pilnīgā saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, jo īpaši cilvēktiesībām. Tā aktīvi darbosies cīņā pret terorismu dažādos daudzpusējos forumos un jo īpaši Apvienoto Nāciju Organizācijā (ANO), kur tā turpinās sadarbību ar partneriem, lai pieņemtu vispusīgu konvenciju attiecībā uz starptautisko terorismu un stiprinātu ANO Drošības padomes sankciju izstrādi, īstenošanu un efektivitāti, aizsargājot pamattiesības un pamatbrīvības un nodrošinot taisnīgas un skaidras procedūras. Ir jāstiprina sadarbība ar trešām valstīm kopumā, kā arī starptautiskajās organizācijās.

Lai draudu analīzi varētu veikt Eiropas līmenī, ir jāizstrādā metodoloģija, kuras pamatā ir kopēji parametri. Cīņā pret terorismu ir pilnībā jāizmanto Eiropols, *SitCen* un *Eurojust*.

Turklāt vajadzētu īstenot ES Rīcības plānu sprāgstvielu drošuma uzlabošanai un nodrošināt labāku informēšanu par sprāgstvielu drošumu. Būtu jāizstrādā tiesiskais regulējums, lai risinātu ar prekursoriem saistītos apdraudējumus.

4.6. Vispusīga un efektīva Savienības katastrofu pārvarēšana: stiprinot Savienības spējas pārvarēt visu veidu katastrofas, sagatavoties tām un reaģēt uz tām

Dabas un cilvēku izraisītas katastrofas, piemēram, mežu ugunsgrēki, zemestrīces, plūdi un vētras, kā arī terora akti, arvien vairāk ietekmē iedzīvotāju drošumu un drošību un liek turpināt attīstīt Savienības rīcību katastrofu pārvarēšanas jomā.

Savienības katastrofu pārvarēšanas pamatā vajadzētu būt integrētai pieejai, kas vērsta uz visu katastrofas ciklu un kurā ietverti novēršanas, gatavības, reaģēšanas un seku pārvarēšanas pasākumi gan Savienībā, gan ārpus tās.

Savienības katastrofu pārvarēšanas pamatā ir divi galvenie principi – dalībvalstu atbildība nodrošināt savus iedzīvotājus ar nepieciešamo aizsardzību pret pastāvošiem riskiem un draudiem un dalībvalstu solidaritāte, lai viena otrai palīdzētu gan pirms katastrofām, gan to laikā, gan pēc tām, ja attiecīgās valsts spējas pārvarēt katastrofu nav pietiekamas vai ja katastrofas skar vairāk nekā vienu valsti. Eiropadome uzskata, ka turpmāku Savienības pasākumu vadmotīvam vajadzētu būt mērķim samazināt neaizsargātību, ko var radīt katastrofas, izstrādājot stratēģisku pieeju katastrofu pārvarēšanai un turpinot uzlabot gatavību un reaģēšanas spējas, vienlaikus atzīstot valsts atbildību. Būtu jāizstrādā iespējamā apdraudējuma un risku plānošanas metožu un analīzes pamatnostādnes, kā arī pārskats par dabas un cilvēku izraisītiem riskiem, ar ko Savienība var saskarties nākotnē. Ir jāturpina centieni, lai stiprinātu Savienības civilās aizsardzības mehānismu un lai uzlabotu civilās aizsardzības instrumentus, tostarp palīdzības koordinācijas pieejamību, savstarpēju izmantojamību, izmantošanu un atbalstu arī ārpus Savienības teritorijas nopietnu ārkārtas situāciju gadījumos, kurās iesaistīti Savienības pilsoņi ārvalstīs. Monitoringa un informācijas centrs (MIC) būtu jāstiprina, lai uzlabotu dalībvalstu palīdzības koordināciju, dalībvalstīm nodrošinātu plānošanas un analītisko atbalstu, kas ļautu vēl vairāk apzināt un reģistrēt valstu un starptautiskus civilās aizsardzības modulus un piedāvāt apmācību un mācības, lai sekmētu efektīvu Savienības reakciju uz katastrofām.

Viens no galvenajiem Savienības mērķiem, paredzot Savienības kritiskas infrastruktūras aizsardzības pasākumus, ir mazināt neaizsargātību pret uzbrukumiem. Pēc tam, kad būs īstenota Padomes Direktīva 2008/114/EK (2008. gada 8. decembris) par to, lai apzinātu un noteiktu Eiropas Kritiskās infrastruktūras un novērtētu vajadzību uzlabot to aizsardzību, tā būtu attiecīgi jāanalizē un jāpārskata, lai apsvērtu iespējas iekļaut arī citas politikas jomas.

Ķīmiskais, bioloģiskais, radioaktīvais un kodolapdraudējums (*chemical, biological, radiological and nuclear – CBRN*), un jo īpaši apdraudējums, ko rada teroristu grupas, kas izmanto CBRN materiālus, ir bijis par pamatu valstu un Savienības līmeņa pasākumiem. Vispārējais CBRN drošības politikas mērķis ir nākt klajā ar Eiropas stratēģiju, kurā ir izvirzītas prioritātes un kura ir atbilstīga un efektīva, lai palielinātu Savienības pilsoņu aizsardzību pret negadījumiem, kas saistīti ar CBRN materiāliem. Lai šo mērķi sasniegtu, izšķirīgi svarīgi ir īstenot ES CBRN rīcības plānu, kura pamatā ir jebkādu apdraudējumu pārvarēšanas pieeja un kurā ir ietverti pasākumi, lai novērstu un atklātu lielus incidentus ar augsta riska CBRN materiāliem, sagatavotos tiem un reaģētu uz tiem.

Lai atbalstītu visas katastrofu pārvarēšanas jomas, arvien lielāka nozīme būs pētniecībai. Ir jāanalizē pētniecības iespējas saistībā ar Septīto pētniecības pamatprogrammu pētniecībai, tehnoloģiju attīstībai un demonstrāciju pasākumiem (2007.–2013.) un turpmākām pamatprogrammām un ir jānāk klajā ar attiecīgiem priekšlikumiem, lai atbalstītu šo mērķi.

Par prioritāti vajadzētu turpināt uzskatīt ciešu sadarbību ar starptautiskām organizācijām, jo īpaši ANO, kura vispārēji koordinē humānās palīdzības sniegšanu, lai varētu veikt pasākumus trešās valstīs gan uz vietas, gan saistībā ar gatavību (apmācība, kopējas mācības). Saskaņā ar 2007. gada Eiropas konsensu par humāno palīdzību spēcīga Savienības koordinācija un nozīmīgums veicinās vispārējo starptautisko humānās palīdzības sniegšanu, tostarp saskaņotus centienus uzlabot humānās palīdzības sistēmu, un stiprinātu arī Savienības apņēmību ciešāk sadarboties ar citiem humānās palīdzības sniedzējiem. Lai panāktu Savienības drošumu un drošību, ir jāturpina dialogs un sadarbība ar trešām valstīm, īpaši ar kaimiņvalstīm un valstīm, kurām ir dalībvalsts perspektīvas. Savienības arvien biežākās ierosmes stiprināt reģionālo sadarbību, piemēram, ar Vidusjūras, Baltijas jūras un Melnās jūras reģiona, kā arī Austrumu partnerības ierosme ir īpaši izstrādātas, lai to sekmētu.

5. PIEKĻUVE EIROPAI GLOBALIZĒTĀ PASAULĒ

5.1. Ārējo robežu integrēta pārvaldība

Savienībai ir arī turpmāk jāatvieglo likumīga iekļūšana tās dalībvalstu teritorijā, vienlaikus paredzot pasākumus, lai stātos pretī nelegālai imigrācijai un pārrobežu noziedzībai un uzturētu augstu drošības līmeni. Pastiprinot robežu kontroli, nebūtu jāliedz pieeja aizsardzības sistēmām tām personām, kas ir tiesīgas tās izmantot, un īpaši neaizsargātiem cilvēkiem un grupām. Šajā ziņā prioritāti piešķirs personām, kam vajadzīga starptautiska aizsardzība, un nepavadītu nepilngadīgo uzņemšanai. Ir svarīgi koordinēt *Frontex* un *EASO* darbību saistībā ar migrantu uzņemšanu uz Savienības ārējām robežām. Eiropadome aicina turpināt attīstīt robežu integrētu pārvaldību, tostarp stiprinot *Frontex* nozīmi, lai palielinātu tās spēju efektīvāk reaģēt uz mainīgajām migrācijas plūsmām.

Tālāb Eiropadome:

— lūdz Komisiju ne vēlāk kā 2010. gada sākumā nākt klajā ar priekšlikumiem, lai precizētu *Frontex* pilnvaras un stiprinātu tās nozīmi, ņemot vērā šīs aģentūras darba izvērtējuma rezultātus un dalībvalstu uzdevumus un pienākumus robežkontroles jomā. Šādos priekšlikumos varētu paredzēt tādas aspektus kā, piemēram, skaidru kopēju operatīvo procedūru sagatavošanu, iekļaujot skaidrus noteikumus par kopīgu operāciju īstenošanu jūrā un pienācīgu uzmanību veltot tam, lai saskaņā ar starptautiskajām tiesībām nodrošinātu aizsardzību tiem, kas pārvietojas jauktajās migrācijas plūsmās un kam vajadzīga palīdzība, kā arī ciešāku operatīvu sadarbību starp *Frontex* un izcelsmes un tranzīta valstīm, un izskatīt iespēju rīkot regulārus līgumreiskus, ko finansētu *Frontex*. Lai sekmētu to, ka pienācīgi piemēro spēkā esošo normatīvo sistēmu, ar ko reglamentē *Frontex* darbību, Komisijai vajadzētu apsvērt tāda mehānisma izveidi, ar kuru ziņotu par incidentiem un reģistrētu tos, lai pēc tam uz tiem atbilstoši varētu reaģēt attiecīgās iestādes,

— aicina arī pašu *Frontex* saskaņā ar tās pilnvarām apsvērt iespēju izveidot reģionālus un/vai specializētus birojus, lai ņemtu vērā situāciju dažādību, jo īpaši attiecībā uz sauszemes robežu austrumos un jūras robežu dienvidos. Šādu biroju izveide nekādā gadījumā nedrīkstētu mazināt aģentūras *Frontex* vienotību. Pirms šādu biroju izveides *Frontex* būtu par savām iecerēm jāziņo Padomei,

— aicina Komisiju ierosināt *Frontex* ilgtermiņa attīstības apsvērtību. Cita starpā būtu jāapsver, vai būtu iespējams izveidot Eiropas robežsardzes sistēmu, kā bija paredzēts Hāgas programmā,

— aicina *EASO* izstrādāt paņēmienus, lai labāk apzinātu jaukto migrācijas plūsmu personas, kurām vajadzīga starptautiska aizsardzība, un, kad vien iespējams, sadarboties ar *Frontex*,

— uzskata, ka Šengenas telpas novērtēšanai arī turpmāk būs svarīga nozīme un ka tā tādēļ būtu jāuzlabo, stiprinot *Frontex* nozīmi šajā jomā,

— aicina Padomi un Komisiju atbalstīt plašāku spēju veidošanu trešās valstīs, lai tās varētu efektīvi kontrolēt savas ārējās robežas.

Eiropadome saista cerības ar turpmāku Eiropas Robežu uzraudzības sistēmas (*European Border Surveillance System – Eurosur*) pakāpenisku attīstību uz dienvidu un austrumu robežas, lai ieviestu sistēmu, kurā izmanto mūsdienīgas tehnoloģijas un kura sniedz atbalstu dalībvalstīm, veicina savstarpēju izmantojamību un vienotus robežu uzraudzības standartus, un lai nodrošinātu, ka starp dalībvalstīm un ar *Frontex* tiek izveidota nepieciešamā sadarbība, kas ļautu nekavējoties apmainīties ar vajadzīgajiem robežu novērošanas datiem. To darot, būtu jāņem vērā darbs, ko veic citās attiecīgās Eiropas Savienības integrētās jūrnīcības politikas jomās, kā arī tas, ka būtu jānodrošina, lai vidējā termiņā būtu iespējama sadarbība ar trešām valstīm. Eiropadome aicina Komisiju sagatavot priekšlikumus, kas nepieciešami šo mērķu sasniegšanai.

Eiropadome ņem vērā aizsāktos pētījumus, ko dalībvalstis un *Frontex* veic automatizētas robežkontroles jomā, un mudina tās šo darbu turpināt, lai noskaidrotu paraugpraksi un tādējādi varētu uzlabot robežkontroli uz ārējām robežām.

Eiropadome arī aicina dalībvalstis un Komisiju izpētīt, kā labāk koordinēt, integrēt un racionalizēt dažādās uz ārējām robežām veiktās kontroles, lai panāktu divējādu mērķi – atvieglot pieeju un uzlabot drošību. Turklāt būtu jāizpēta potenciāls informācijas apmaiņai un ciešākai sadarbībai starp robežsardzes iestādēm un citām tiesībaizsardzības iestādēm, kas darbojas valsts teritorijā, lai palielinātu visu iesaistīto pušu darba efektivitāti un iedarbīgāk apkarotu pārrobežu noziedzību.

Eiropadome uzskata, ka nolūkā uzlabot un stiprināt ārējo robežu kontroļu sistēmu liela nozīme var būt tehnoloģijai. Tāpēc Otrās paaudzes Šengenas informācijas sistēmas (SIS II) darbības uzsākšana un Vīzu informācijas sistēmas (VIS) sistēmu ieviešana joprojām ir svarīgs mērķis, un Eiropadome aicina Komisiju un dalībvalstis tagad nodrošināt šo sistēmu pilnīgu darbību saskaņā ar šim mērķim paredzēto grafiku. Pirms jaunu sistēmu izveides būtu jāveic novērtējums par šīm un citām esošajām sistēmām un jāņem vērā grūtības, ar kurām nācās saskarties, tās ieviešot. IT sistēmu iespējamai nākotnes attīstībai svarīga nozīme varētu būt pārvaldes struktūras izveidei lielapjoma IT sistēmām.

Eiropadome uzskata, ka pastāvošās sistēmas varētu papildināt elektroniska sistēma, ar ko reģistrē iecelošanu dalībvalstīs un izceļošanu no tām, lai dalībvalstīs varētu veikt datu efektīvu apmaiņu, vienlaikus nodrošinot datu aizsardzības noteikumu ievērošanu. Šādas sistēmas ieviešanai uz sauszemes robežām būtu jāpievērš īpaša uzmanība, un pirms tās izveides būtu jāanalizē sekas, kas varētu rasties attiecībā uz infrastruktūru un rindām pie robežām.

Jaunu un savstarpēji izmantojamu tehnoloģiju iespējas piedāvā lielu potenciālu tam, lai robežu pārvaldību padarītu efektīvāku, kā arī drošāku, taču neradītu diskrimināciju vai nevienlīdzīgu attieksmi pret pasažieriem. Tas, *inter alia*, ļaus izmantot joslas, kurās veic automatizētu robežkontroli.

Eiropadome aicina Komisiju:

- nākt klajā ar priekšlikumiem par iecelošanas/izceļošanas sistēmu kopā ar reģistrētu ceļotāju ātrās joslas (*fast track*) programmu, lai šāda sistēma sāktu darboties pēc iespējas drīz,
- sagatavot pētījumu par to, vai būtu iespējams un lietderīgi izstrādāt Eiropas ceļojumu atļaujas sistēmu, un attiecīgā gadījumā iesniegt nepieciešamos priekšlikumus,
- turpināt izskatīt jautājumu par automatizētu robežkontroli un citus jautājumus, kas saistīti ar robežu pārvaldības efektivitātes uzlabošanu.

5.2. Vīzu politika

Eiropadome uzskata, ka Vīzu kodeksa stāšanās spēkā un pakāpeniska VIS ieviešana radīs nozīmīgas jaunas iespējas, lai turpinātu attīstīt kopēju vīzu politiku. Šai politikai ir jābūt daļai no plašāka attīstības redzējuma, kurā ņemtas vērā attiecīgās iekšpolitiskās un ārpolitiskās problēmas. Eiropadome tāpēc mudina Komisiju un dalībvalstis izmantot šo notikumu virzību, lai aktivizētu reģionālo konsulāro sadarbību, izmantojot reģionālās

konsulārās sadarbības programmas, kurās jo īpaši var paredzēt kopēju vīzu pieteikumu centru izveidi, kas attiecīgos gadījumos var notikt brīvprātīgi.

Eiropadome arī aicina:

- Komisiju un Padomi turpināt izskatīt iespējas, ko attiecīgos gadījumos rada vīzu režīmu atvieglošanas nolīgumi, kas noslēgti ar trešām valstīm,
- Komisiju regulāri pārskatīt to trešo valstu sarakstus, kuru valstspiederīgajiem nav vajadzīga vīza, atbilstīgi attiecīgiem kritērijiem, kuri attiecas, piemēram, uz nelegālo imigrāciju, sabiedrisko kārtību un drošību un kuros ņemti vērā Savienības iekšējās politikas un ārpolitikas mērķi,
- Komisiju stiprināt tās centienus nodrošināt vīzu savstarpējības principa ievērošanu un nepieļaut, ka trešās valstis attiecībā pret jebkuru dalībvalsti (no jauna) ievieš vīzu prasības, kā arī noteikt pasākumus, ko varētu izmantot pirms vīzu savstarpējības mehānisma ieviešanas attiecībā pret šādām trešām valstīm.

Eiropadome, lai radītu iespēju virzīties uz jaunu pakāpi kopējās vīzu politikas attīstībā, vienlaikus ņemot vērā dalībvalstu kompetenci šajā jomā, aicina Komisiju nākt klajā ar pētījumu par iespēju ieviest kopēju Eiropas vīzu izdošanas mehānismu īstermiņa vīzām. Šajā pētījumā būtu jāizskata arī tas, kādā mērā individuālā riska izvērtējums varētu papildināt riska prezumpciju, kas saistīta ar pieteikuma iesniedzēja valstspiederību.

6. ATBILDĪGA, SOLIDĀRA UN PARTNERĪBĀS IESAISTĪTA EIROPA MIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA JOMĀ

Eiropadome atzīst, ka pieaugoša personu mobilitāte rada gan iespējas, gan pārbaudījumus, un uzsver – labi pārvaldīta migrācija var sniegt ieguvumus visām ieinteresētajām pusēm. Eiropadome arī atzīst, ka to lielo demogrāfisko problēmu kontekstā, ar kurām Savienībai nāksies saskarties nākotnē, pastiprinoties darbaspēka pieprasījumam, elastīga migrācijas politika ilgtermiņā būtiski sekmēs Savienības ekonomisko attīstību un efektivitāti. Eiropadome uzskata, ka jāņem vērā migrācijas ilgtermiņa sekas, piemēram, attiecībā uz darba tirgiem un migrantu sociālo situāciju, un ka joprojām liela nozīme ir saiknei starp migrāciju un integrāciju, tostarp attiecībā uz Savienības pamatvērtībām. Turklāt Eiropadome atgādina, ka viens no Savienības politikas galvenajiem mērķiem ir līdz 2012. gadam izveidot Kopējo Eiropas patvēruma sistēmu (*Common European Asylum System – CEAS*).

Eiropadome aicina attīstīt vispusīgu un noturīgu Savienības migrācijas un patvēruma politikas sistēmu, ar ko atbilstīgi solidaritātes principam var pienācīgi un aktīvi pārvaldīt migrācijas plūsmu mainīgumu un pievērsties tādām situācijām kā tā, kas pašlaik novērojama uz dienvidu ārējām robežām. Ir nepieciešami nopietni centieni attīstīt un stiprināt dialogu un partnerību starp Savienību un trešām valstīm, reģioniem un organizācijām, lai uz šādām situācijām varētu reaģēt efektīvāk un atbilstoši reālajiem apstākļiem, ņemot vērā to, ka nelegālie imigranti Savienībā iekļūst arī pa citām robežām vai ļaunprātīgi izmantojot vīzas. Svarīgs mērķis ir novērst to, ka atkārtojas traģēdijas jūrā. Gadījumā, ja traģiskas situācijas diemžēl notiek, būtu jāizskata, kā labāk reģistrēt un, ja iespējams, identificēt migrantus, kuri mēģina sasniegt Savienību.

Eiropadome atzīst, ka ir jāatrod praktiski risinājumi, ar ko sekmētu migrācijas politikas un citu politikas jomu, piemēram, ārlietu, attīstības, tirdzniecības, nodarbinātības, veselības aizsardzības un izglītības politikas, saskaņotību Eiropas līmenī. Jo īpaši Eiropadome aicina Komisiju izpētīt procedūras, ar ko migrācijas politikas veidošanu vairāk saistītu ar turpmāko Lisabonas stratēģijas veidošanu. Eiropadome atzīst – lai atbalstītu politikas veidošanu patvēruma un migrācijas jomā, finanšu resursi Savienībā ir jāpadara pēc iespējas elastīgāki un saskaņotāki gan attiecībā uz to darbības jomu, gan piemērošanu.

Eiropadome vēlreiz apstiprina principus, kas izklāstīti vispārējā pieejā migrācijai, kā arī Eiropas Imigrācijas un patvēruma paktā. Eiropadome arī atgādina par 2009. gada jūnija un oktobra secinājumiem attiecībā uz šo tematu. Tā uzsver, ka visi pasākumi jāīsteno vispusīgi un ka tie jāizvērtē, kā nolemts. Tā atgādina piecas galvenās saistības, kas izklāstītas minētajā paktā:

- organizēt legālu migrāciju, ņemot vērā katras dalībvalsts konstatētās prioritātes, vajadzības un spējas uzņemt migrantus, kā arī veicināt integrāciju,
- kontrolēt nelegālo imigrāciju, nodrošinot nelegālo imigrantu atgriešanos izcelsmes valstīs vai kādā tranzīvalstī,
- celt robežkontroles efektivitāti,
- padarīt Eiropu par patvēruma vietu,
- izvērst vispusīgas partnerattiecības ar migrantu izcelsmes valstīm un tranzīvalstīm, lai veicinātu migrācijas un attīstības sinerģiju.

6.1. Dinamiska un vispusīga migrācijas politika

6.1.1. Vispārējās pieejas migrācijai konsolidācija, attīstība un īstenošana

Eiropadome konsekventi ir uzsvērusi to, ka ES migrācijas politikai ir jābūt neatņemamai Savienības ārpolitikas sastāvdaļai, un atzīst, ka vispārējā pieeja migrācijai ir izrādījusies nozīmīga, lai šajā nolūkā to izmantotu kā stratēģisku sistēmu. Pamatojoties uz sākotnējiem solidaritātes, līdzsvara un patiesas partnerības principiem attiecībā uz izcelsmes un tranzīta valstīm, kas nav Savienības valstis, un atbilstīgi jau gūtajiem panākumiem, Eiropadome aicina turpināt attīstīt un konsolidēt šo integrēto pieeju. Vispārējās pieejas migrācijai īstenošana ir jāpaātrina, stratēģiski izmantojot visus tās rīcībā esošos instrumentus, un jāuzlabo, palielinot koordināciju. Būtu jāsauglabā līdzsvars starp trīs jomām (sekmēt mobilitāti un legālo migrāciju, uzlabot saikni starp migrāciju un attīstību un novērst un apkarot nelegālo imigrāciju). Galvenā uzmanība būtu jāturpina pievērst sadarbībai ar nozīmīgākajām valstīm Āfrikā un austrumu un dienvidaustrumu Eiropā. Būtu jāturpina attīstīt dialogs un sadarbība arī ar citām valstīm un reģioniem, kas atrodas, piemēram, Āzijā un Latīņamerikā, pamatojoties uz kopēju interešu un pārbaudījumu apzināšanu.

Šajā nolūkā Eiropadome uzsver šādas prioritātes:

- stratēģiski, pamatojoties uz pierādījumiem un sistemātiski izmantot visus pieejamos vispārējās pieejas migrācijai instrumentus – migrācijas profilus, migrācijas misijas, migrācijas un attīstības jautājumu sadarbības platformas un mobilitātes partnerības, lai ilgtermiņā sadarbotos visos šās politikas aspektos, ciešā partnerībā ar konkrētām trešām valstīm, kas atrodas galveno migrācijas plūsmu ceļā,
- turpināt vēl plašāk izmantot mobilitātes partnerības instrumentu, kas ir galvenā sistēma, lai migrācijas pārvaldības jomā ar trešām valstīm izvērstu stratēģisku, vispārēju un ilgtermiņa sadarbības sistēmu, nodrošinot ieguvumus papildus pastāvošajām divpusējo attiecību sistēmām. Lai gūtu panākumus, īstenojot minētās partnerības, ir vajadzīga uzlabota koordinācija un būtiski spēju stiprināšanas centieni izcelsmes, tranzīta un galamērķa valstīs. Eiropadome aicina turpināt attīstīt mobilitātes partnerības instrumentu, respektējot tā pamatā esošo brīvprātības principu. Partnerībām vajadzētu būt elastīgām un tādām, kas apmierina gan Savienības, gan partnervalstu vajadzības, un tajās būtu jāiekļauj sadarbība visās jomās, uz ko attiecas vispārējā pieeja migrācijai,
- efektīvāk izmantot Savienības dažādos pieejamos sadarbības instrumentus, lai stiprinātu partnervalstu spējas nodrošināt darbotiespējīgu infrastruktūru un pietiekamas administratīvās spējas, ar ko pievērsties visiem migrācijas aspektiem, tostarp uzlabojot to spējas piedāvāt pienācīgu aizsardzību un palielināt mobilitātes radītos ieguvumus un iespējas.

Vispārējās pieejas migrācijai sekmīgas īstenošanas pamatā vajadzētu būt regulāriem izvērtējumiem, stiprinātai apņēmībai un spējam, kā arī uzlabotam šajā jomā pieejamo Savienības un dalībvalstu finanšu instrumentu elastīgumam.

6.1.2. Migrācija un attīstība

Eiropadome uzsver to, ka ir jāveic turpmāki pasākumi, lai maksimāli palielinātu pozitīvo un mazinātu negatīvo migrācijas ietekmi uz attīstību atbilstīgi vispārējai pieejai migrācijai. Efektīva politika var būt pamatā sistēmai, kas ir vajadzīga, lai galamērķa un izcelsmes valstīs un paši migranti sadarbotos partnerībā, ar ko sekmētu starptautiskās migrācijas pozitīvo ietekmi uz attīstību.

Ar izcelsmes valstīm saskaņotas mobilitātes un migrācijas centieni būtu cieši jāsaista ar centieniem sekmēt pienācīga un produktīva darba iespēju radīšanu un iztikas iespēju nodrošināšanu trešās valstīs, lai mazinātu intelektuālā darbaspēka emigrāciju.

Šajā nolūkā Eiropadome aicina Komisiju līdz 2012. gadam iesniegt priekšlikumus par to:

- kā turpināt nodrošināt migrantu veiktu pārskaitījumu efektīvu, drošu un lētu sistēmu un sekmēt šādu pārskaitījumu ietekmi uz attīstību, kā arī izvērtēt to, vai ir iespējama kopēja Savienības pārskaitījumu portāla izveide, lai migrantus informētu par pārskaitījumu izmaksām un veicinātu pārskaitījumu pakalpojumu sniedzēju konkurenci,
- kā diasporas grupas var turpmāk iesaistīt Savienības attīstības politikas ierosmēs un kā dalībvalstis var atbalstīt diasporu grupu centienus sekmēt to izcelsmes valstu attīstību,
- kādi ir veidi, lai turpinātu izskatīt cirkulārās migrācijas koncepciju, un izpētīt veidus, kā sekmēt sakārtotu migrantu cirkulāciju, kas notiek gan saistībā ar īpašiem projektiem vai programmām, gan neatkarīgi no tām, tostarp veicot padziļinātus pētījumus par attiecīgo politikas jomu iespējamo ieguldījumu un ietekmi, lai radītu palielinātas pagaidu un cirkulārās mobilitātes priekšnosacījumus.

Eiropadome atzīst, ka Eiropas līmenī ir vajadzīga lielāka politikas saskaņotība, lai atbilstīgi Savienības ārējās dimensijas darbības jomai sekmētu pozitīvu migrācijas ietekmi uz attīstību un lai starptautisko migrāciju ciešāk saskaņotu ar Tūkstošgades

attīstības mērķu sasniegšanu. Eiropadome aicina Padomi šajā jomā rīkoties koordinēti un saskaņoti.

Ir jāturpina pētīt saikni starp klimata pārmaiņām, migrāciju un attīstību, un Eiropadome tāpēc aicina Komisiju nākt klajā ar analīzi par klimata pārmaiņu ietekmi uz starptautisko migrāciju, tostarp analizējot, kā klimata pārmaiņas ietekmē imigrāciju uz Savienību.

6.1.3. Saskaņota politika, ievērojot valstu darba tirgu vajadzības

Eiropadome atzīst, ka darbaspēka imigrācija var sekmēt konkurētspēju un ekonomisko aktivitāti. Ņemot to vērā, Eiropadome uzskata, ka Savienībai būtu jāsekmē tādu elastīgu migrantu uzņemšanas sistēmu izveide, kuras reaģē uz katras dalībvalsts izvirzītajām prioritātēm, noteiktajām vajadzībām, daudzumiem un apjomiem un kuras dod iespēju migrantiem pilnībā izmantot savas prasmes un kompetenci. Lai sekmētu pieejamā darbaspēka atbilstību darba tirgus vajadzībām, saskaņotu imigrācijas politiku, kā arī efektīvāku integrāciju, izvērtē Eiropas darba tirgos vajadzīgās prasmes. Šādās sistēmās būtu pienācīgi jāņem vērā dalībvalstu kompetences, jo īpaši kompetence pārvaldīt savu darba tirgu, un Savienības priekšrocību princips.

Eiropadome aicina:

- Komisiju un Padomi turpināt īstenot Legālās migrācijas politikas plānu,
- Komisiju apsvērt, kā efektīvāk izmantot esošos informācijas avotus un tīklus nolūkā nodrošināt salīdzināmu migrācijas datu pieejamību, lai darītu pieejamu labāku informāciju politiskās izvēles izdarīšanai, kuros ņemti vērā arī aktuālākie notikumi,
- Komisiju un Padomi izvērtēt pašreizējo politiku, ar ko, *inter alia*, būtu jāuzlabo prasmju atzišana un pieejamā darbaspēka atbilstība darba tirgus vajadzībām starp Savienību un trešām valstīm, un spēja analizēt darba tirgus vajadzības, Eiropas tiešsaistes režīmā pieejamās nodarbinātības un darbā pieņemšanas informācijas pārredzamība, apmācība, informācijas izplatība un pieejamo prasmju atbilstība darba tirgus vajadzībām izcelsmes valstī,
- Komisiju izvērtēt šajā jomā pieņemto pasākumu ietekmi un efektivitāti, lai noteiktu, vai ir jākonsolidē spēkā esošie tiesību akti, tostarp attiecībā uz darba ņēmēju kategorijām, kuras nav reglamentētas ar Savienības tiesību aktiem.

6.1.4. Aktīva migrantu un viņu tiesību politika

Savienībai ir jānodrošina taisnīga izturēšanās pret trešo valstu valstspiederīgajiem, kas legāli uzturas dalībvalstu teritorijā. Isteņojot aktīvāku integrācijas politiku, vajadzētu tiekties uz to, lai viņiem piešķirtu tiesības un pienākumus, kas ir salīdzināmas ar Savienības pilsoņu tiesībām un pienākumiem. Tam vajadzētu joprojām būt kopējās imigrācijas politikas mērķim, kas būtu jāīsteno pēc iespējas drīz, vēlākais – līdz 2014. gadam.

Eiropadome tāpēc aicina Komisiju iesniegt priekšlikumus par:

- visu imigrācijas jomas tiesību aktu konsolidāciju (visupirms pievērsties legālai migrācijai), kuras pamatā būs spēkā esošā *acquis* izvērtējums un kurā būtu iekļauti grozījumi, kas vajadzīgi, lai vienkāršotu un/vai vajadzības gadījumā pagarinātu spēkā esošos noteikumus un uzlabotu to īstenošanu un saskaņotību,
- to, ka izvērtē un vajadzības gadījumā pārskata Padomes Direktīvu 2003/86/EK (2003. gada 22. septembris) par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanas, ņemot vērā integrācijas pasākumu nozīmīgumu.

6.1.5. Integrācija

Tādu trešo valstu valstspiederīgo sekmīga integrācija, kuri uzturas likumīgi, joprojām ir izšķirīga, lai maksimāli izmantotu imigrācijas radītās priekšrocības. Eiropas mēroga sadarbība var sekmēt efektīvāku dalībvalstu integrācijas politiku, veicinot un atbalstot dalībvalstu rīcību. Eiropas līmenī notiekošās integrācijas politikas sadarbības stūrakmens ir mērķis visiem nodrošināt līdzīgas tiesības, pienākumus un iespējas, ņemot vērā vajadzību līdzsvarot migrantu tiesības un pienākumus.

Integrācija ir dinamisks divpusējs savstarpējas mijiedarbes process, kas prasa ne tikai valsts, reģiona un vietēju iestāžu centienus, bet arī aktīvāku uzņēmējas sabiedrības un pašu imigrantu iesaistīšanos.

Dalībvalstu integrācijas politika būtu jāatbalsta, turpinot attīstīt struktūras un instrumentus, lai apmainītos zināšanās un koordinētu rīcību ar citām attiecīgām politikas jomām, piemēram, nodarbinātības, izglītības un sociālās iekļaušanas jomām. Lai integrācija būtu sekmīga, ir jānodrošina piekļuve nodarbinātībai.

Eiropadome arī aicina Komisiju atbalstīt dalībvalstu centienus:

- izveidojot koordinācijas mehānismus, kuros iesaistīta Komisija un dalībvalstis, kas izmantos kopēju pamatprincipu

sistēmu; šāds mehānisms ļautu uzlabot Eiropas zināšanu apmaiņas struktūras un instrumentus,

- visās attiecīgās politikas jomās vispusīgi iekļaut integrācijas jautājumus,
- tiekties apzināt kopēju praksi un Eiropas mēroga modeļus integrācijas procesa veicināšanai, ietverot tādos būtiski svarīgus elementus kā ievadkursi un valodas kursi, uzņēmējas sabiedrības cieša iesaistīšanās un imigrantu aktīva piedalīšanās visos sabiedriskās dzīves aspektos,
- konkrētās svarīgās politikas jomās (piemēram, nodarbinātība, izglītība un sociālā iekļaušana) izstrādāt pamatrādītājus, ar ko pārrauga integrācijas politikas rezultātus, lai sekmētu valstu pieredzes salīdzināmību un stiprinātu Eiropas mācīšanās procesu,
- rīkoties, lai vairāk apspriestos ar pilsonisko sabiedrību un vairāk to iesaistītu, ņemot vērā dažādu politikas jomu integrācijas vajadzības un izmantojot Eiropas integrācijas forumu un Eiropas interneta vietni par integrāciju,
- saistībā ar imigrāciju un imigrantu integrāciju sekmēt demokrātiskās vērtības un sociālu saliedētību un visos līmeņos veicināt kultūru dialogu un savstarpēju saziņu.

6.1.6. Efektīva nelegālās imigrācijas apkarošanas politika

Eiropadome ir pārliecināta, ka efektīva rīcība pret nelegālo imigrāciju joprojām ir būtiska, lai attīstītu kopēju imigrācijas politiku. Šajā nolūkā par galveno prioritāti arī turpmāk būtu jāizvirza cilvēku tirdzniecības un kontrabandas apkarošana, integrēta robežu pārvaldība un sadarbība ar izcelsmes un tranzīta valstīm, kuru atbalsta ar policijas un tiesu iestāžu sadarbību. Mums jāizvirza mērķis – novērst humānās traģēdijas, ko rada cilvēku tirdzniecība.

Efektīva un ilgtermiņa atgriešanās politika ir būtisks labi pārvaldītas Savienībā notiekošās migrācijas elements. Savienībai un dalībvalstīm būtu jāaktivizē centieni sūtīt atpakaļ trešo valstu valstspiederīgos, kas uzturas nelegāli. Šim nolūkam vajadzētu piešķirt vajadzīgos finanšu līdzekļus. Tāda politika ir jāīsteno, pilnībā ievērojot neizraidīšanas principu un katras tādas personas, ko paredzēts izraidīt, pamattiesības un pamatbrīvības, un cieņu. Brīvprātīgas atgriešanās politikai būtu jānodrošina priekšroka, vienlaikus atzīstot, ka noteikti ir vajadzīgi efektīvi līdzekļi, lai vajadzības gadījumā izpildītu atgriešanās rīkojumus.

Lai izstrādātu atgriešanās un atpakaļuzņemšanas vispusīgu pieeju, ir jāpastiprina sadarbība ar izcelsmes un tranzīta valstīm, ņemot vērā vispārējo pieeju migrācijai un saskaņā ar Eiropas Imigrācijas un patvēruma pakta, vienlaikus atzīstot, ka visām valstīm ir jāuzņem atpakaļ savi valstspiederīgie, kas nelegāli uzturas citas valsts teritorijā.

Svarīgi ir nodrošināt, lai cieši pārraudzītu nesen pieņemto atgriešanās jomas instrumentu un darba devējiem piemēroto sankciju instrumentu, kā arī spēkā esošo atpakaļuzņemšanas nolīgumu īstenošanu, lai panāktu to efektīvu piemērošanu.

Eiropadome uzskata, ka galvenā vērība būtu jāpievērš tam, lai:

- iedrošinātu brīvprātīgu atgriešanos, tostarp izmantojot stimulu sistēmu, apmācības, reintegrācijas un dotāciju izstrādi un iespējas, ko piedāvā pašreizējie finanšu instrumenti,
- dalībvalstis:
  - pilnībā ieviestu Savienības noteikumus par to, ka vienas dalībvalsts izdots atgriešanās lēmums ir spēkā visā Savienībā, un, lai efektīvi piemērotu atgriešanās lēmumu savstarpējas atzīšanas principu, SIS ievadot aizliegumus iecerot un sekmējot informācijas apmaiņu,
  - uzlabotu apmaiņu ar informāciju par valstu uzturēšanās legalizācijas jaunumiem, lai nodrošinātu saskaņotību ar Eiropas Imigrācijas un patvēruma pakta principiem,
  - Komisija, *Frontex* un dalībvalstis saskaņā ar brīvprātības principiem sniegtu palīdzību īpaši un nesamērīgi noslogotām dalībvalstīm, lai nodrošinātu, ka to atgriešanās politika attiecībā uz dažām trešām valstīm ir efektīva,
  - efektīvāk vērstos pret nelegālo imigrāciju un cilvēku tirdzniecību un kontrabandu, sagatavojot informāciju par migrācijas ceļiem, kā arī sagatavojot vispusīgas informācijas kopumu, ar ko uzlabotu mūsu izpratni par migrācijas plūsmām un reakciju uz tām, veicinot sadarbību robežu uzraudzības un robežkontroles jomā un ar atgriešanās atbalsta pasākumu veicināšanu atvieglojot atpakaļuzņemšanu, reintegrāciju, spēju stiprināšanu trešās valstīs,
  - Savienības vai divpusējā līmenī noslēgtu efektīvus un operatīvus atpakaļuzņemšanas nolīgumus ar galvenajām izcelsmes un tranzīta valstīm, ņemot vērā katru konkrētu gadījumu,
- nodrošinātu, ka Savienības atpakaļuzņemšanas centieni mērķis būtu vairogt ieguvumus un sekmēt atgriešanās politikas efektivitāti, tostarp attiecībā uz esošiem divpusējiem nolīgumiem un praksi,
- Komisija 2010. gadā nāktu klajā ar EK/ES atpakaļuzņemšanas nolīgumu izvērtējumu, tostarp izvērtējot notiekošās sarunas, un ierosinātu šo nolīgumu īstenošanas pārraudzības mehānismu. Pamatojoties uz šo izvērtējumu, Padomei vajadzētu noteikt atjauninātu, saskaņotu atpakaļuzņemšanas stratēģiju, ņemot vērā vispārējās attiecības ar konkrēto valsti, tostarp kopēju pieeju trešām valstīm, kas nesadarbojas savu valstspiederīgo atpakaļuzņemšanā,
- palielinātu dalībvalstu praktisku sadarbību, piemēram, regulāri rīkojot kopīgi veiktu atgriešanās lidojumu līgumreises, kurus finansē *Frontex*, pārbaudot to trešo valstu valstspiederīgo valstspiederību, kas ir tiesīgi atgriezties, un iegūstot no trešām valstīm ceļošanas dokumentus,
- plašāk izvērstu mērķtiecīgas apmācības un sniegtu atbalstu iekārtu jomā,
- sekmētu dalībvalstu koordinētu pieeju, izcelsmes un tranzīta valstīs veidojot sadarbības koordinātoru tīklu.

6.1.7. Nepavadīti nepilngadīgie

Nepavadīti nepilngadīgie, kas dalībvalstīs ierodas no trešām valstīm, ir sevišķi neaizsargāta grupa, kam vajadzīga īpaša uzmanība un sevišķa rīcība, jo īpaši tad, ja runa ir par apdraudētiem nepilngadīgajiem. Tā dalībvalstīs ir problēma, un tā rada kopējas bažas. Īpaša uzmanība vajadzīga tādās jomās kā informācijas un paraugprakses apmaiņa, nepilngadīgo kontrabanda, sadarbība ar izcelsmes valstīm, vecuma izvērtējuma jautājums, identifikācija un ģimenes meklēšana un vajadzība pievērst īpašu uzmanību nepavadītiem nepilngadīgiem saistībā ar cilvēku tirdzniecības apkarošanu. Vispusīgos Savienības mēroga atbildes pasākumos būtu jāapvieno novēršanas un aizsardzības un atgriešanās atbalsta pasākumi, vienlaikus ņemot vērā bērnu galvenās intereses.

Eiropadome tāpēc pauž gandarījumu par Komisijas ierosmi:

- pieņemšanai Padomē izstrādāt rīcības plānu par nepavadītiem nepilngadīgiem, kura pamatā ir attiecīgie tiesību un finanšu instrumenti un ar kuru šos instrumentus papildina, un kurā apvienoti novēršanas, aizsardzības un atgriešanās atbalsta pasākumi. Rīcības plānā vajadzētu uzsvērt to, ka ir jāsadarbības ar izcelsmes valstīm, tostarp izvērst sadarbību, lai atvieglotu nepilngadīgo atgriešanos, kā arī novērstu turpmāku izbraukšanu. Rīcības plānā būtu arī jāizskata praktiski

pasākumi, lai sekmētu, ka atgriežas daudzie nepavadītie nepilngadīgie, kuriem nav vajadzīga starptautiska aizsardzība, vienlaikus atzīstot, ka daudzu bērnu interesēs ir atkalpvienošanās ar viņu ģimenēm un attīstība viņiem pazīstamā sociālā un kultūras vidē.

6.2. Kopēja aizsardzības un solidaritātes telpa patvēruma jomā

Eiropadome joprojām atbalsta mērķi izveidot kopēju aizsardzības un solidaritātes telpu, kuras pamatā ir vienota patvēruma piešķiršanas procedūra un vienots statuss personām, kurām ir piešķirta starptautiska aizsardzība. CEAS pamatā vajadzētu būt augstiem aizsardzības standartiem, tomēr pienācīga uzmanība arī būtu jāpievērš taisnīgām un efektīvām procedūrām, ar ko var novērst ļaunprātīgu izmantošanu. Ir ārkārtīgi svarīgi, lai neatkarīgi no dalībvalsts, kurā personas iesniegušas patvēruma pieteikumu, tām nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi attiecībā uz uzņemšanas apstākļiem, un vienlīdzīgu pašu attieksmi saistībā ar procedūras mehānismiem un statusa noteikšanu. Mērķim vajadzētu būt, ka līdzīgas lietas izskata tādā pašā veidā un to iznākums ir viens un tas pats.

6.2.1. Kopēja aizsardzības telpa

Joprojām ir būtiskas atšķirības starp valstu noteikumiem un to piemērošanu. Lai panāktu lielāku saskaņotību, galvenajam Savienības politikas mērķim joprojām vajadzētu būt CEAS izveidei. Kopējiem noteikumiem, kā arī labākai un saskaņotākai to piemērošanai, vajadzētu novērst vai mazināt tālāku pārvietošanos Savienībā un palielināt dalībvalstu savstarpēju uzticēšanos.

Kopējās patvēruma politikas veidošanas pamatā vajadzētu būt tam, ka pilnībā un bez izņēmumiem piemēro 1951. gada Ženēvas Konvenciju par bēgļa statusu un citus attiecīgus starptautiskus līgumus. Šāda politika ir vajadzīga, lai ilgtermiņā saglabātu patvēruma sistēmu noturīgumu un veicinātu solidaritāti Savienībā. Ņemot vērā Komisijas ziņojumu par juridiskām un praktiskām sekām, Savienībai vajadzētu censties pievienoties Ženēvas konvencijai un tās 1967. gada protokolam.

EASO būs nozīmīgs instruments, lai attīstītu un īstenotu CEAS, un tam vajadzētu sekmēt to, ka nostiprinās dalībvalstu praktiskā sadarbība visās tās izpaušmes formās. Tāpēc dalībvalstīm būtu aktīvi jāiesaistās EASO darbā. Tam būtu jāturpina izstrādāt kopēju platformu, lai izglītotu valsts patvēruma jomas amatpersonas, un šās platformas pamatā jo īpaši vajadzētu būt Eiropas izglītības programmai patvēruma jomā (*European Asylum Curriculum – EAC*). Vēl viens nozīmīgs uzdevums būs sekmēt saskaņotību un pastāvīgu kvalitāti, lai mazinātu patvēruma piešķiršanas lēmumu jomā pastāvošās atšķirības.

Dublinas sistēma joprojām ir CEAS veidošanas stūrkmens, jo tajā skaidri sadalīta atbildība par patvēruma pieteikumu izskatīšanu.

Tālab Eiropadome aicina:

- Padomi un Eiropas Parlamentu aktivizēt centienus, lai vēlākais līdz 2012. gadam atbilstīgi LESD 78. pantam izveidotu kopēju patvēruma procedūru un vienotu statusu personām, kam piešķirts patvēruma vai papildu aizsardzība,
- Komisiju pēc tam, kad būs pilnībā īstenots CEAS otrais posms, un pamatojoties uz minētā tiesību akta darbības izvērtējumu un Eiropas Patvēruma lietu atbalsta biroja darbības izvērtējumu, izpētīt iespējas radīt sistēmu, lai nodrošinātu starptautiskās aizsardzības saņēmēju nodošanu, kad šīs personas īsteno savas uzturēšanās tiesības atbilstīgi Savienības tiesību aktiem,
- Komisiju veikt tehniski ekonomiska pamatojuma izpēti *Eurodac* sistēmai, kas ir visas CEAS atbalsta instruments, vienlaikus pilnībā ievērojot datu aizsardzības noteikumus,
- Komisiju vajadzības gadījumā apsvērt iespēju, pamatojoties uz izvērtēšanu, ierosināt jaunus leģislatīvus instrumentus, lai sasniegtu CEAS mērķi,
- Komisiju pabeigt tehniski ekonomiska pamatojuma izpēti par to, cik lietderīgi ir izveidot patvēruma pieteikumu kopēju izskatīšanu un kādas būtu tā juridiskās un praktiskās sekas.

6.2.2. Atbildības sadale un solidaritāte starp dalībvalstīm

Būtu jāsekmē efektīva solidaritāte ar dalībvalstīm, kas saskaras ar īpašām problēmām.

Tas būtu jāsasniedz, izmantojot plašu un līdzsvarotu pieeju. Tāpēc vajadzētu turpināt analizēt un izstrādāt dalībvalstu brīvprātīgas un saskaņotas atbildības sadales mehānismus. Tā kā viens no ticamas un noturīgas kopējas CEAS pamatelementiem ir dalībvalstīs izveidot pietiekamas valsts patvēruma sistēmu spējas, Eiropadome mudina dalībvalstis atbalstīt vienai otrai, stiprinot pietiekamas valsts patvēruma sistēmu spējas. EASO ir jābūt centrālai nozīmei, koordinējot tādus spēju veidošanas pasākumus.

Eiropadome tāpēc aicina Komisiju izskatīt iespējas:

- attīstīt minēto dalībvalstu atbildības sadales mehānismu, vienlaikus nodrošinot to, ka patvēruma sistēmas nevar izmantot ļaunprātīgos nolūkos un ka nav pārkāpti CEAS principi,
- radīt instrumentus un koordinācijas mehānismus, kas dalībvalstīm dos iespējas atbalstīt vienai otrai spēju stiprināšanā, izmantojot dalībvalstu veiktos centienus stiprināt savas valsts patvēruma sistēmu spējas,
- efektīvāk izmantot pastāvošās Savienības finanšu sistēmas, kuru mērķis ir stiprināt iekšēju solidaritāti,

— EASO izvērtēt un izstrādāt procedūras, ar ko atvieglot amatpersonu norīkošanu, lai palīdzētu tām dalībvalstīm, kas saskaras ar īpašām ar patvēruma meklētājiem saistītām problēmām.

6.2.3. Patvēruma jautājumu ārējie aspekti

Savienībai vajadzētu rīkoties partnerībā un sadarboties ar trešām valstīm, kurās uzturas liels skaits bēgļu. Kopēja Savienības pieeja var būt stratēģiskāka un tādējādi dot lielāku ieguldījumu, lai efektīvi atrisinātu ieilgušas bēgļu problēmas. Jebkādai attīstībai šajā jomā ir jānotiek ciešā sadarbībā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Augsto komisāru bēgļu jautājumos (*United Nations High Commissioner for Refugees – UNHCR*) un – vajadzības gadījumā – ar citiem attiecīgiem dalībniekiem. EASO būtu pilnībā jāiesaista CEAS ārējos aspektos. Sadarbojoties ar trešām valstīm, Savienībai ir pienākums aktīvi informēt par to, cik nozīmīgi ir pievienoties 1951. gada Ženēvas Konvencijai un tās protokolam un īstenot to.

Solidaritātes veicināšana Savienībā ir ārkārtīgi nozīmīga, tomēr ar to vien nepietiek, lai panāktu uzticamu un noturīgu kopējo patvēruma politiku. Tāpēc ir svarīgi turpināt izstrādāt instrumentus, ar ko paustu solidaritāti ar trešām valstīm, lai sekmētu un palīdzētu stiprināt spējas, ar kurām pārvaldītu migrācijas plūsmas un risinātu ieilgušas bēgļu problēmas attiecīgajās valstīs.

Eiropadome:

— aicina Padomi un Komisiju aktivizēt spēju veidošanu trešās valstīs, īpaši stiprinot šo valstu spējas nodrošināt efektīvu aizsardzību, un turpināt attīstīt un izvērst reģionālu aizsardzības programmu ideju, pamatojoties uz turpmākiem izvērtējumiem. Šādi centieni būtu jāiekļauj vispārējā pieejā migrācijai un valstu nabadzības mazināšanas stratēģijās, un tiem nevajadzētu būt vēršamiem tikai uz bēgļiem un iekšzēmē pārvietotām personām, bet arī uz vietējiem iedzīvotājiem,

— aicina Padomi, Eiropas Parlamentu un Komisiju mudināt dalībvalstis brīvprātīgi piedalīties kopējā Savienības pārcelšanās shēmā un palielināt tādu bēgļu skaitu, kuriem palīdzēts pārcelties, ņemot vērā īpašo situāciju katrā dalībvalstī,

— aicina Komisiju katru gadu ziņot Padomei un Eiropas Parlamentam par Savienībā veiktajiem pārcelšanās pasākumiem, 2012. gadā sniegt termiņa starpposma izvērtējumu par gūtajiem panākumiem un 2014. gadā izvērtēt kopējo Savienības pārcelšanās programmu, lai apzinātu vajadzīgos uzlabojumus,

— aicina Padomi un Komisiju rast iespējas stiprināt atbalstu, ko Savienība sniedz *UNHCR*,

— aicina Komisiju šajā sakarā un vajadzības gadījumā izpētīt jaunas pieejas attiecībā uz patvēruma procedūrām, kas vērstas uz galvenajām tranzīta valstīm, piemēram, īpašu grupu aizsardzības programmas vai dažādas patvēruma pieteikumu pārbaudes procedūras, kurās dalībvalstis varētu piedalīties brīvprātīgi.

7. EIROPĀ GLOBALIZĒTĀ PASAULĒ – BRĪVĪBAS, DROŠĪBAS UN TIESISKUMA ĀRĒJĀ DIMENSIJA

Eiropadome uzsver to, cik nozīmīga ir ārējā dimensija Savienības politikai brīvības, drošības un tiesiskuma telpas jomā, un norāda, ka ir jāpanāk šo politikas jomu pastiprināta integrācija Savienības vispārējā politikā. Ārējā dimensija ir būtiska, lai sekmīgi īstenotu šīs programmas mērķus, un jo īpaši tai būtu pilnībā jāskaidro ar visiem pārējiem Savienības ārpolitikas aspektiem.

Savienībai ir jāturpina nodrošināt efektīva īstenošana un jāveic izvērtējumi arī šajā jomā. Visas rīcības pamatā vajadzētu būt pārredzamībai un atbildībai, jo īpaši attiecībā uz finanšu instrumentiem.

Kā tas atkārtoti uzsvērts 2008. gada Eiropas Drošības stratēģijas ziņojumā, nevar nošķirt iekšējo un ārējo drošību. Lai aizsargātu Eiropu un tās pilsoņus, būtiski ir pievērsties apdraudējumiem pat tad, ja tie ir tālu no mūsu kontinenta.

Eiropadome aicina Padomi un Komisiju nodrošināt, lai brīvības, drošības un tiesiskuma telpas darbību politiskie un operatīvie aspekti būtu saskaņoti un viens otru papildinātu. Ārējās attiecībās izvirzītajām prioritātēm vajadzētu būt par informācijas un atskaites punktu, lai noteiktu darbības prioritātes attiecīgajām Savienības aģentūrām (*Eiropols, Eurojust, Frontex, CEPOL, EMCCDA un EASO*).

Dalībvalstu sadarbības koordinatori būtu jāmudina turpināt stiprināt sadarbību, apmainoties ar informāciju un paraugpraksi.

Eiropadome uzsver, ka ir jānodrošina, lai Savienības un dalībvalstu darbības viena otru papildinātu. Lai to panāktu, ir vajadzīga izlēmīgāka Savienības un dalībvalstu iesaiste.

7.1. Stiprāka ārējā dimensija

Eiropadome ir nolēmusi, ka arī turpmāk pamatā rīcībai, ko Savienība veic attiecībā uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpas ārējo dimensiju, būs šādi principi:

— Savienībai ir vienota ārējo attiecību politika,

— Savienībai un dalībvalstīm ir jāstrādā partnerībā ar trešām valstīm,

- Savienība un dalībvalstis aktīvi attīsta un sekmē Eiropas un starptautiskus standartus,
- Savienība un dalībvalstis cieši sadarbojas ar kaimiņvalstīm,
- dalībvalstis savā starpā un Savienībā paplašina turpmāku informācijas apmaiņu par daudzpusējām un divpusējām attiecībām,
- Savienības un dalībvalstu darbības ir solidāras, saskaņotas un savstarpēji papildina viena otru,
- Savienība pilnībā izmanto visu tai pieejamo instrumentu klāstu,
- dalībvalstīm vajadzētu koordinēt darbības ar Savienību, lai optimizētu efektīvu pieejamo resursu izmantošanu,
- Savienība iesaistās informācijas, pārraudzības un izvērtēšanas pasākumos, *inter alia*, iesaistot Eiropas Parlamentu,
- Savienība izmanto aktīvu pieeju savās ārējās attiecībās.

Eiropadome uzskata, ka politikas virzieni attiecībā uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu būtu cieši jāintegrē Savienības vispārējā politikā. Lisabonas līguma pieņemšana Savienībai paver jaunas iespējas ārējās attiecībās rīkoties efektīvāk. Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos, kas ir arī Komisijas priekšsēdētāja vietnieks, Eiropas Ārējās darbības dienests un Komisija nodrošinās labāku saskaņotību starp tradicionāliem ārpolitikas instrumentiem un iekšējiem politikas instrumentiem, kuriem ir būtiski ārējie aspekti, piemēram, brīvības, drošības un tiesiskuma jomā. Būtu jāapsver arī guvums, ko varētu sasniegt, ja stratēģiskās partnervalstīs esošajām Savienības delegācijām dotu konkrētas pilnvaras brīvības, drošības un tiesiskuma telpā. Turklāt Savienības tiesību subjekta statusam vajadzētu ļaut Savienības rīcībai starptautiskajās organizācijās būt iedarbīgākai.

Padome atzīst, ka KDAP un daudzām brīvības, drošības un tiesiskuma telpā veiktām ārējām darbībām ir kopēji mērķi vai arī tie papildina viens otru. KDAP misijas arī būtiski sekmē Savienības iekšējo drošību, ņemot vērā to centienus atbalstīt smagas starptautiskas noziedzības apkarošanu valstīs, kurās tās notiek, un nostiprināt tiesiskuma ievērošanu. Eiropadome mudina sekmēt ciešāku sadarbību un saskaņu starp politikas virzieniem brīvības, drošības un tiesiskuma telpā un KDAP, lai veicinātu minēto kopējo mērķu sasniegšanu.

Jaunais Līgumā paredzētais starptautisku nolīgumu noslēgšanas pamats nodrošina, ka Savienība var efektīvāk risināt sarunas ar

galvenajiem partneriem. Eiropadome ir iecerējusi pilnībā izmantot visus minētos jaunus instrumentus.

Eiropadome uzsver to, ka ir jānodrošina, lai Savienības un dalībvalstu darbības viena otru papildinātu. Lai to panāktu, būs vajadzīgas Savienības un dalībvalstu papildu apņemšanās. Eiropadome tāpēc lūdz Komisiju ziņot par veidiem, kā vēlākais līdz 2011. gada decembrim nodrošināt to, ka rīcības viena otru papildina.

7.2. Cilvēktiesības

Ar Lisabonas līgumu Savienībai ir doti jauni instrumenti attiecībā uz pamattiesību un pamatbrīvību aizsardzību gan ES, gan ārpus tās. Būtu jāsekmē Savienības vērtības un precīzi jāievēro starptautiskās tiesības un to turpmāka attīstība. Eiropadome aicina izstrādāt cilvēktiesību rīcības plānu, lai veicinātu tā vērtības brīvības, drošības un tiesiskuma telpas politikas ārējā dimensijā. Šo plānu vajadzētu izskatīt Eiropadomei, un tajā vajadzētu ņemt vērā, ka cilvēktiesību iekšpolitiskie un ārpolitiskie aspekti ir cieši saistīti, piemēram, neizraidīšanas principa vai nāvessoda jautājums un tā risinājums Savienības sadarbības partnervalstīs. Minētajā plānā būtu jāiekļauj konkrēti īsa, vidēja un ilga termiņa pasākumi un jānorāda, kas ir atbildīgs par rīcības veikšanu.

7.3. Pastāvošo tematisko prioritāšu sasniegšana ar jauniem instrumentiem

Eiropadome uzskata, ka galvenās iepriekšējā stratēģijā apzinātās tematiskās prioritātes joprojām ir aktuālas, proti, cīņa ar terorismu, organizētā noziedzība, korupcija, narkotiku tirdzniecība, personas datu apmaiņa drošā vidē un migrācijas plūsmu pārvaldība. Ir jāpastiprina cīņa pret cilvēku tirdzniecību un kontrabandu.

Pamatojoties uz 2005. gadā pieņemto Tieslietu un iekšlietu politikas ārējās dimensijas stratēģiju: Brīvība, drošība un tiesiskums visiem un citiem attiecīgiem šajā jomā pieņemtiem *acquis* dokumentiem, piemēram, vispārējo pieeju migrācijai, Savienības ārējās sadarbības politikā galvenā uzmanība būtu jāpievērš jomām, kurās Savienības rīcība dod vislielākos ieguvumus, proti:

- **migrācija un patvērumi:** lai sekmētu Savienības dialogu un sadarbību ar izcelsmes un tranzīta valstīm, tādējādi uzlabojot to spējas veikt robežkontroli, apkarot nelegālo imigrāciju, labāk pārvaldīt migrācijas plūsmas un nodrošināt aizsardzību, kā arī gūt labumu no pozitīvās migrācijas ietekmes uz attīstību; atgriešanās un atpakaļuzņemšana ir Savienības ārējo attiecību prioritāte,

- **drošība**: iesaistot trešās valstis, lai apkarotu nopietnu un organizētu noziedzību, terorismu, narkotiku tirdzniecību un cilvēku tirdzniecību un kontrabandu, *inter alia*, Savienības terorisma apkarošanas rīcības koncentrējot pirmkārt uz novēršanu un kritiskās infrastruktūras aizsardzību. Iekšējā un ārējā drošība nav nošķirama. Lai aizsargātu Eiropu un tās pilsoņus, būtiski ir pievērsties apdraudējumiem pat tad, ja tie ir tālu no mūsu kontinenta,
- **informācijas apmaiņa** starp Savienības un trešām valstīm, nodrošinot drošu un efektīvu informācijas plūsmu, kurai piemēro pienācīgus datu aizsardzības standartus,
- **tieslietas**, lai sekmētu tiesiskumu, cilvēktiesības, labu pārvaldību, korupcijas apkarošanu, civiltiesību dimensiju, drošību un stabilitāti un radītu drošu un stabilu uzņēmējdarbības, tirdzniecības un investīciju vidi,
- **civilā aizsardzība un katastrofu pārvarēšana**, jo īpaši lai attīstītu spējas novērst un reaģēt uz liela mēroga tehnoloģiskām un dabas katastrofām, kā arī spējas stāties preti teroristu apdraudējumam.

Eiropadome aicina Komisiju:

- izskatīt, vai viens no veidiem, kā pastiprināt cīņu pret cilvēku tirdzniecību un kontrabandu, varētu būt *ad hoc* sadarbības nolīgumu noslēgšana ar konkrētām Padomes apzinātām trešām valstīm, un nākt klajā ar attiecīgiem priekšlikumiem. Jo īpaši šādos nolīgumos varētu paredzēt, ka Savienība izmanto visu tai pieejamo ietekmi, tostarp spēkā esošās finansēšanas programmas, sadarbību informācijas apmaiņas jomā, tiesu iestāžu sadarbību un migrācijas instrumentus.

Joprojām pastāv nopietni terorisma un organizētās noziedzības draudi. Tāpēc ir jāsadarbojas ar galvenajiem stratēģiskajiem partneriem, lai apmainītos ar informāciju, vienlaikus izvirzot ilgtermiņa mērķus, piemēram, pasākumus, ar ko novērst radikalizāciju un vervēšanu un aizsargāt kritisko infrastruktūru. Būtu jānostiprina *Eurojust* un Eiropola noslēgtie operatīvie nolīgumi, kā arī ar *Frontex* paredzētie darbības mehānismi.

7.4. Nolīgumi ar trešām valstīm

Lisabonas līgumā ir paredzētas jaunas un efektīvākas procedūras, lai noslēgtu nolīgumus ar trešām valstīm. Eiropadome iesaka izvērtēt iespēju šādus nolīgumus izmantot biežāk, īpaši attiecībā uz tiesu iestāžu sadarbību, kā arī civiltiesību jomu, vienlaikus ņemot vērā daudzpusējo attiecību mehānismus. Tā arī norāda, ka dalībvalstis saglabās iespēju slēgt divpusējus nolīgumus, kas ir

saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, un ka ir izveidots arī dažu divpusēju civiltiesību nolīgumu tiesiskais regulējums.

Personas datu aizsardzība ir Savienības darbības stūrakmens. Ir jāizveido saskaņots Savienības tiesiskais regulējums, ar ko reglamentētu tiesībaizsardzības vajadzībām veiktu personas datu pārsūtīšanu uz trešām valstīm. Varētu izstrādāt pamata paraugnolīgumu, kurā būtu iekļauti kopēji piemērojami datu aizsardzības pamatelementi.

7.5. Ģeogrāfiskās prioritātes un starptautiskās organizācijas

Savienības ārpolitiskai rīcībai vajadzētu būt vērstai uz galvenajiem partneriem, jo īpaši:

- kandidātvalstīm un valstīm ar Eiropas Savienības dalības perspektīvu, attiecībā uz kurām galvenais mērķis ir – palīdzēt tām transponēt *acquis*,
- Eiropas kaimiņvalstīm un citiem galvenajiem partneriem, ar kuriem Savienībai vajadzētu sadarboties visos brīvības, drošības un tiesiskuma telpas jautājumos,
- EEZ/Šengenas valstīm, kurām ir ciešas attiecības ar Savienību. Tas motivē padziļināt sadarbību, pamatojoties uz savstarpēju uzticēšanos un solidaritāti, lai palielinātu iekšējā tirgus radīto pozitīvo iespaidu, kā arī sekmētu Savienības iekšējo drošību,
- Amerikas Savienotajām Valstīm, Krievijas Federāciju un citiem stratēģiskajiem partneriem, ar kuriem Savienībai vajadzētu sadarboties visos brīvības, drošības un tiesiskuma telpas jautājumos,
- citām prioritārām valstīm un reģioniem, ņemot vērā to devumu ES stratēģiskās vai ģeogrāfiskās prioritātēs,
- starptautiskām organizācijām, piemēram, ANO un Eiropas Padomei, ar kurām Savienībai ir jāturpina sadarboties un kurās Savienībai vajadzētu būt saskaņotai nostājai.

Attiecībā uz **Rietumbalkāniem** pakāpeniski stājas spēkā stabilizācijas un asociācijas nolīgumi un ir gūti vērā ņemami panākumi vīzu politikā, jo ir spēkā vīzu režīma atvieglošanas un atpakaļuzņemšanas nolīgumi, turklāt ar dažām valstīm ir noslēdzies vispārējs vīzu režīma liberalizācijas dialogs, savukārt ar citām valstīm to vēl risina. Ir vajadzīgi papildu centieni, tostarp finanšu instrumentu izmantošana, lai apkarotu organizēto noziedzību un korupciju, garantētu pamattiesības un pamatbrīvības un nostiprinātu administratīvās spējas robežu pārvaldības, tiesībaizsardzības un tiesu jomā, tādējādi Eiropas perspektīvu padarot par realitāti.

Savienība un **Turcija** ir vienojušās aktivizēt sadarbību, lai pievērstos kopējam pārbaudījumam – migrācijas plūsmu pārvaldībai – un jo īpaši lai risinātu nelegālās imigrācijas problēmu. Šajā sadarbībā būtu jākoncentrējas uz kopēju atbildību, solidaritāti, sadarbību ar visām dalībvalstīm un kopēju izpratni, ņemot vērā Turcijas ģeogrāfisko novietojumu pie Savienības ārējām robežām, tās sarunu procesu un pastāvošo Savienības finanšu palīdzību attiecīgajās jomās, tostarp robežkontroles jomā. Prioritāte ir noslēgt sarunas ar Turciju par atpakaļuzņemšanas nolīgumu. Līdz tam laikam būtu pienācīgi jāīsteno jau noslēgtie divpusējie nolīgumi.

Eiropadome uzsver, ka **Eiropas kaimiņattiecību politika** (EKP) paver jaunas iespējas Savienībai darboties koordinēti un efektīvi un stiprināt spējas un veidot iestādes, lai nodrošinātu neatkarīgu un objektīvu tiesu varu, tiesībaizsardzības iestādes un korupcijas apkarošanas centienus, kā arī palielinātu un atvieglotu pilsoņu mobilitāti partnervalstīs. Attiecībā uz Austrumu partnerības valstīm Savienība uzskata, ka perspektīvā ar tām varētu noslēgt asociācijas nolīgumus (kuros iekļautu būtiskas daļas attiecībā uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu) un drošā vidē atbalstīt pilsoņu mobilitāti un ilgtermiņā – vīzu režīma liberalizāciju.

Eiropadome aicina līdz 2010. gada beigām izstrādāt plānu par turpmāku sadarbību ar Austrumu partnerības valstīm, tajā iekļaujot Austrumu partnerības brīvības, drošības un tiesiskuma aspektus, kā arī nodaļas par attiecīgo valstu EKP Rīcības plānu (vai no tiem izrietošu dokumentu) brīvības, drošības un tieslietu jautājumiem. Šajā plānā būtu arī jāuzskaita pakāpeniski pasākumi, lai panāktu pilnīgu vīzu režīma liberalizāciju, kas attiecībā uz atsevišķām valstīm ir ilgtermiņa mērķis, ņemot vērā katru konkrēto gadījumu, kā arī jāapraksta efektīvi pārvaldītas un drošas mobilitātes nosacījumi, kā minēts Austrumu partnerības Prāgas samita kopīgajā deklarācijā. Eiropadome līdz 2012. gada beigām pārskatīs šo plānu un jo īpaši izvērtēs, kāda ir tā ietekme uz vietas.

Savienībai būtu jāpalielina tās centieni atbalstīt visa **Melnās jūras reģiona** stabilitāti un drošību un turpināt izvērst **Melnās jūras reģiona sinerģijas** reģionālās sadarbības ierosmi. Rīcībai jo īpaši vajadzētu būt vērstai uz robežu pārvaldību, migrācijas pārvaldību, muitu sadarbību, tiesiskumu, kā arī cīņu pret pārobežu noziedzību.

Attiecībā uz **Savienību Vidusjūrai** būs jāizvērs saistībā ar Barseļonas procesu un Eiropas un Vidusjūras reģiona partnerībām aizsāktais darbs, jo īpaši attiecībā uz migrāciju (izmantojot jūras ceļus), robežu uzraudzību, narkotiku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu, civilo aizsardzību, tiesībaizsardzības iestāžu

un tiesu iestāžu sadarbību. Eiropadome aicina Komisiju sadarbībā ar Savienības Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos šādu plānu iesniegt 2010. gadā un lūdz Pastāvīgo pārstāvju komiteju pēc iespējas ātrāk sagatavot lēmumus, lai Padome tos varētu pieņemt. Eiropadome līdz 2012. gada beigām pārskatīs šo plānu un jo īpaši izvērtēs, kāda varētu būt tā ietekme uz vietas.

Attiecībā uz stāvokli Vidusjūras reģionā Eiropadome uzskata, ka ir vajadzīga ciešāka partnerība ar trešām valstīm, kas ir tranzīta un izcelsmes valstis, pamatojoties uz savstarpējības prasībām un operatīvu atbalstu, tostarp tādās jomās kā robežkontrolē, organizētās noziedzības apkarošana, atgriešanās un atpakaļuzņemšana. Prioritāte ir ātra rīcība, lai risinātu šā reģiona problēmas.

Pēdējos desmit gados ir aktivizējies sadarbība ar **ASV**, tostarp brīvības, drošības un tiesiskuma jautājumos. Katra prezidentvalsts rīko regulāras ministru trijotnes un vecāko amatpersonu sanāksmes. Atbilstīgi ministru trijotnes 2009. gada oktobrī pieņemtajā "Vašingtonas deklarācijā" izklāstītajam šim dialogam būtu jāturpinās un tas būtu jāpadziļina.

Būtu jāturpina jau aizsāktā sadarbība terorisma un starptautiskās noziedzības apkarošanas, robežu drošības, vīzu politikas, migrācijas un tiesu iestāžu sadarbības jomās. Nekavējoties ir jārisina sarunas par nolīgumu attiecībā uz to personas datu aizsardzību, ar kuriem apmainās tiesībaizsardzības nolūkos, un tas jānoslēdz. Savienība un ASV sadarbosies, lai pēc iespējas ātrāk pabeigtu darbu pie jautājuma par bezvīzu ceļošanu starp ASV un Savienību un lai uzlabotu ceļotāju drošību. Būtu jāizstrādā kopējas procedūras, lai īstenotu tiesu iestāžu sadarbības nolīgumus, un būtu jānotiek regulārām savstarpējām apspriedēm.

Brīvības, drošības un tiesiskuma kopējā telpa un jaunais nolīgums, par kuru pašlaik notiek sarunas, nodrošinās pamatu intensīvai un uzlabotai turpmākai sadarbībai ar **Krievijas Federāciju**. Pamatojoties uz rezultātiem, kas panākti divreiz gadā notiekošajās Brīvības, drošības un tiesiskuma pastāvīgo partnerības padomju sanāksmēs, Savienībai un Krievijai vajadzētu turpināt sadarbīties saistībā ar dialogu par vīzu jautājumiem un legālās migrācijas jautājumos, vienlaikus risinot nelegālās imigrācijas problēmu, pastiprinot kopīgo cīņu pret organizēto noziedzību, īpaši operatīvu sadarbību, un uzlabojot un aktivizējot tiesu iestāžu sadarbību. Pēc iespējas drīz ar **Eurojust** būtu jānoslēdz nolīgums, kas būtu saskaņā ar stingriem datu aizsardzības standartiem. Šajā sakarā būtu jānoslēdz informācijas apmaiņas pamatnolīgums. Ir jāturpina dialogs par vīzu jautājumiem. Pilnībā būtu jāīsteno vīzu režīma atvieglošanas un atpakaļuzņemšanas nolīgums.

Eiropadome ņem vērā, ka 2007. gada **ES un Āfrikas** kopējā stratēģijā un rīcības plānā ir definēta sadarbības joma tādos jautājumos kā terorisma apkarošana, starptautiskā noziedzība un narkotiku tirdzniecība. Saistībā gan ar ES un Āfrikas mobilitātes, migrācijas un nodarbinātības partnerību, gan vispārējo pieeju migrācijai, kā arī ņemot vērā turpmākus pasākumus pēc Rabatas, Parīzes un Tripoles konferencēm, būtu jāpadziļina un jāaktivizē migrācijas jautājumu dialogs ar Āfrikas partneriem, galveno uzmanību pievēršot valstīm, kas atrodas uz Eiropu virzīto nelegālās migrācijas plūsmu ceļā, lai atbalstītu šo valstu centienus izstrādāt migrācijas politiku un reaģēt uz nelegālo imigrāciju, kas notiek, izmantojot jūras ceļus un šķērsojot robežas. Būtu jācenšas izvērst sadarbību, tostarp nekavējoties noslēdzot atpakaļuzņemšanas nolīgumus, ar Alžīriju, Maroku un Ēģipti, kā arī – atbilstīgi Eiropadomes 2009. gada oktobra secinājumiem – ar Lībiju.

Rietumāfrika pēdējā laikā ir kļuvusi par galveno centru, caur kuru uz Eiropu nelegāli pārvadā Dienvidamerikas izcelsmes narkotikas, un šim reģionam būs pastiprināti jāpievēršas un jāsniedz palīdzība, lai apkarotu narkotiku tirdzniecību, kā arī starptautisku noziedzību un terorismu (Sahelas reģionā).

Ir jāizvērs ar **Ķīnu** un **Indiju** notiekošais dialogs par terorisma apkarošanas jautājumiem, un tajā būtu jāiekļauj citas prioritāras jomas, piemēram, intelektuālā īpašuma tiesības, migrācija, tostarp nelegālās imigrācijas apkarošana, un tiesu iestāžu sadarbība. Noslēdzot tiesu iestāžu sadarbības nolīgumus, Savienība turpinās paust nostāju, ka nāvēssods ir jautājums, kurā nav pieļaujami nekādi kompromisi. Būtu jāaktivizē ar Indiju notiekošais migrācijas jautājumu dialogs, kurā vajadzētu pievērsties visiem ar migrāciju saistītiem aspektiem. Attiecībā uz Ķīnu ir jāturpina cilvēktiesību jautājumu dialogs. Nākamajos gados būs jāstiprina un jāizvērs dialogs ar **Brazīliju**. Stratēģiskā partnerība un kopējais rīcības plāns būtu jāīsteno efektīvāk, un būtu jāapsver vairāk konkrētu pasākumu.

Ar citām valstīm un reģioniem Savienība attiecīgi sadarbosies reģionālā vai divpusējā līmenī. Saistībā ar reģionālo sistēmu (**EU-LAC**) un **FATF** sistēmu būtu jāturpina dialogs ar Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstīm par migrācijas, narkotiku tirdzniecības un nelegāli iegūtu līdzekļu legalizācijas un citiem savstarpējas intereses jautājumiem. Būs jāturpina darbs ar **Vidusāzijas valstīm**, kas atrodas blakus nelegālās tirdzniecības ceļiem uz Eiropu.

Tāpat būtu jācenšas izvērst sadarbību ar **Afganistānu** narkotiku jautājumos, tostarp īstenojot Rīcības dokumentu par narkotiku tirdzniecību, un sadarbību ar Afganistānu un **Pakistānu** terorisma un migrācijas jautājumos.

Attiecībā uz **Afganistānu un Irāku** galvenā uzmanība būtu jāpievērš tam, lai, izmantojot vispusīgu pieeju, efektīvi risinātu bēgļu situāciju. Būtu jāveic centieni, lai pievērstos nelegālās imigrācijas plūsmām un lai noslēgtu atpakaļuzņemšanas nolīgumus ar minētajām valstīm, kā arī ar **Bangladešu**.

7.6. Starptautiskas organizācijas un Eiropas un starptautisku standartu sekmēšana

Eiropadome atkārtoti uzsver savu apņēmību atbalstīt efektīvu daudzpusēju sadarbību, kas papildina divpusējās un reģionālās partnerības ar trešām valstīm un reģioniem.

ANO joprojām ir Savienībai vissvarīgākā starptautiskā organizācija. Lisabonas līgums ir pamats saskaņotā un efektīvākai Savienības līdzdalībai ANO un citu starptautisku organizāciju darbā.

Savienībai būtu jāturpina sekmēt Eiropas un starptautiskos standartus un starptautisku konvenciju ratifikāciju, jo īpaši to attiecībā uz tām starptautiskām konvencijām, kas ir izstrādātas ANO un Eiropas Padomes paspārnē.

Īpaši nozīmīgs ir Eiropas Padomes veiktais darbs. Eiropas Padome ir Eiropas demokrātijas, cilvēktiesību un tiesiskuma vērtību centrālā iestāde. Savienībai ir jāturpina darbs kopā ar Eiropas Padomi, pamatojoties uz 2007. gadā parakstīto Saprašanās memorandu starp Eiropas Padomi un Eiropas Savienību, un jāatbalsta tās nozīmīgākās konvencijas, piemēram, Konvencija par rīcību pret cilvēku tirdzniecību un Konvencija par bērnu aizsardzību pret seksuālo izmantošanu un seksuālo vardarbību.

Veidojot tiesībaizsardzības iestāžu sadarbību, nozīmīgs Savienības partneris ir Interpols. Sadarbību civillietās jo īpaši izvērš saistībā ar Hāgas Starptautisko privāttiesību konferenci. Savienībai būtu jāturpina atbalstīt minētā konference un jāmudina tās partneri ratificēt konvencijas, kurās Savienība ir līgumslēdzēja puse vai kurās tā kļūs par tādu, vai arī kurām ir pievienojušās visas dalībvalstis.

AKRONĪMU SARAKSTS

CBRN	Ķīmiskais, bioloģiskais, radioaktīvais un kodolapdraudējums (<i>Chemical, Biological, Radiological and Nuclear</i>)
CEAS	Kopēja Eiropas patvēruma sistēma (<i>Common European Asylum System</i>)
CEPOL	Eiropas Policijas akadēmija (<i>European Police College</i>)
COSI	Iekšējās drošības jautājumu pastāvīgā komiteja (<i>Standing Committee on Internal Security</i>)
EAC	Eiropas izglītības programma patvēruma jomā (<i>European Asylum Curriculum</i>)
EASO	Eiropas Patvēruma lietu atbalsta birojs (<i>European Asylum Support Office</i>)
ECRIS	Eiropas sodāmības reģistru informācijas sistēma (<i>European Criminal Records Information System</i>)
EKP	Eiropas Kaimiņattiecību politika
EMCDDA	Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centrs (<i>European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction</i>)
EPRIS	Eiropas Policijas reģistru norāžu sistēma (<i>European Police Records Index System</i>)
ES	Eiropas Savienība
ESAO	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija
EU ATC	ES koordinators cilvēku tirdzniecības apkarošanas jomā (<i>EU Anti-Trafficking Coordinator</i>)
EUCPN	Eiropas Noziedzības novēršanas tīkls (<i>European Crime Prevention Network</i>)
Eurosur	Eiropas Robežu uzraudzības sistēma (<i>European Border Surveillance System</i>)
FATF	Finanšu darījumu darba grupa (<i>Financial Action Task Force</i>)
FIUs	Finanšu ziņu vākšanas vienības (<i>Financial Intelligence Units</i>)
GRECO	Eiropas Padomes valstu grupa pret korupciju (<i>Council of Europe Group of States against Corruption</i>)
ICC	Starptautiskā Krimināltiesā (<i>International Criminal Court</i>)
IKT	Informācijas un komunikāciju tehnoloģija
KDAP	Kopējā drošības un aizsardzības politika
KIG	Kopējas izmeklēšanas grupas
LES	Līgums par Eiropas Savienību
LESD	Līgums par Eiropas Savienības darbību
MIC	Monitoringa un informācijas centrs
OPC	Noziedzības novēršanas observatorija (<i>Observatory for the Prevention of Crime</i>)
OCTA	Organizētās noziedzības draudu novērtējums (<i>Organised Crime Threat Assessment</i>)
PDR	Pasažieru datu reģistrs
SIS II	Otrās paaudzes Šengenas informācijas sistēma
UNCAC	Apvienoto Nāciju Organizācijas Pretkorupcijas konvencija (<i>United Nations Convention against Corruption</i>)
UNHCR	Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstais komisārs bēgļu jautājumos (<i>United Nations High Commissioner for Refugees</i>)
VIS	Vīzu informācijas sistēma